

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: Félős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Budapest vagy Bukarest?

Budapest, szeptember 21.

(Sz. V.) Melyik lesz előbb világváros? Félő, hogy e kérdést a jövő a mi hátrányunkra fogja eldönteni.

Már eddig is nem kis irigységgel olvastuk időszakonként, mit mindent mivel a nálunk sokkalta kisebb, de független Románia közgazdasági állapotainak érdekében. De most el nem fojtható megdöbbenést okoznak azok a hírek, hogy Románia az idegenforgalomnak Magyarországnál mellőzésevel való odavonására milyen kitűnő taktikával és milyen nagy-szabású eszközökkel dolgozik. Még azt a várandóságot is el akarja vonni, mely minket az idegenforgalomból természetesen megillet.

Évtizedek óta beszélünk az idegenforgalom megteremtéséről és ha magyar ember külföldinek látszó emberrel találkozik Budapest utcáin, kivált ha Baedekert is tart a kezében, eksztázisba jövünk, mert szemünk előtt lebeg Budapest, a világváros. Ebből az következik, hogy mindnyájan méltányolni tudjuk az idegenforgalmat, mely fogyasztást teremt, ipart éleszt, jó idegen pénzt hoz forgalomba, sőt azt is tudjuk mindnyájan, hogy milyen mivelődési tényező. Hiszen majdnem szálló igévé lett, hogy az idegenforgalomért mindent.

És valljuk be, amit az idegenforgalom kérdéséről beszélünk, az csakugyan sok. De amit érdekében tettünk, az vajmi kevés. Még csak félrendszeres szabályokról sem beszélhetünk ezen a téren, annál is alább maradtunk.

Ellenben Románia kevesebbet beszélt és többet cselekedett. Hogy mit? Arról egész sorozatot lehet összeállítani. Mert

1. Románia kiépítette a csernavodai Dunahídat a Bukarestből Konstanzára való akadálytalan vasúti összeköttetés megteremtésére, —

2. a konstanzai kikötőt teljesen jó karba hozta, —

3. onnan Konstantinápolyba az utazás idejét kitűnő hajójáratokkal a minimumra szállította, —

4. az osztrák államvasutnak (velünk, magyarokkal szemben kétszeresen dicséretes) támogatásával megteremtette a Berlinből Galicián át vezető konstantinápolyi expressz-vonatot, amely már az idei tavasz óta közlekedik, —

5. e vonat számára a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett tizenhat darab vaggont építtetett, darabját 90.000 frankon, —

6. gyártatott tizennégy darab olyan mozdonyt, ugyancsak e luxus-vonat számára, amelyek óránként 125 kilométert képesek megtenni, —

7. külön irodát nyit a berlin-bukarest-kairói utazások előmozdítására, —

8. New Yorkban ugyancsak irodát rendez be a new-york-berlin-bukarest-konstantinápolyi utazások propagálására, —

9. már négy esztendővel ezelőtt kiváló szakértőkből nagy expedíciót küldött ki s nem sajnálta az időt és az áldozatot, csak-hogy a külföldi nagy fürdőhelyek tanulmányozása révén a román fürdőik ügyét is föl-lendíthesse. (Azóta több fürdőjét már ki is építtette).

Románia is kicsi ország, nemzetiségre csak olyan elszigetelt az idegen népfajok között, mint mi. Mi volna tehát természetesebb, mint hogy kezét fogva, egymást támogassuk? Talán el is jön valamikor ennek az ideje. De ma állami és közgazdasági egyen-ségünk kifejlesztésében szakadatlan a surlódás és az érintkező pontok keresése helyett az egész vonalon harcban állunk egymással. Politikai, közgazdasági, sőt társadalmi téren egyaránt mérköznünk kell.

S ha aztán megcsináljuk a harcok mérlegét, — bizony az a mérleg nem kedvező a magyarra nézve. Sok szomorú vereség mellett sok kétes győzelem. Az idegenforgalom

vonzása körül pedig alighanem végzetes vereséget szenvedtünk. Vajha még volna mód, hogy segítsünk a bajon, de Románia céltudatos intézkedései annyit már is bizonyítanak, hogy Budapest csak beszélt, míg Bukarest cselekedni is tudott. Ennek követke-zése, hogy a Baedekerral járók Budapesten nem szaporodtak, ellenben megsokasodtak Bukarestben. S ha ezek legtöbbször talán Budapesten is vette útját, kiszállani alig találta érdemesnek. S nem lehet eltagadni, hogy az idegenforgalom Budapesten jelentékenyen megcsappant.

Nemcsak társadalmi jelentőségében szomorú ez a faktum. Gazdasági tekintetben is az. Budapest Berlin portája a kelet és dél felé és ime az ügyes Románia a forgalmat már tavasszal el tudta terelni. Mi csak ugy sántikálunk utána s vajmi kétséges, hogy nem-e késő már. Pedig Budapestnek szüksége van Berlinre és mindent, a legnagyobb áldozatokat is meg kell hoznia, hogy Berlin kelet felé el ne kerülhesse. Mert mi csak Berlinben találhatjuk meg Bécscsel szemben az ellensúlyozó közgazdasági és pénzügyi piacot, holott Berlinnek keleti iparforgasztása szempontjából talán még kapóra is jön Bukarest felajánkozása. Mennyivel többet illett volna tehát Budapestnek áldoznia, csak-hogy a berlini utvonalból ki ne essék, mint annak a Bukarestnek, mely amugy is előnyben van a magyar főváros fölött? És nagyobb érdekünk, hátrányosabb pozícióknak dacára le hagytuk magunkat főzni az éberségben Romániától. Ők, akiket nehéz mellőzni, ébren voltak és mi, akikre Berlinnek alig van szüksége, aludtunk, mint a medvék.

S még sincs még vesztve a csata. Hála a gondviselésnek, a természet nem aludt, amíg mi fejünkbe huzzuk a paplant. A természet mégis Budapestet ruházta ki szebben, mint a román főváros. A világiáró angol s az elkényeztetett francia egyaránt ámulva nézi azt a csudás panorámát, melylyé a ter-

T Á R C A.

Dulac, Dulac és Társa.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Ernest d'Hervilly.

I.

Egy csudaszép május reggelen Gaston Dulac, a közmunkák minisztériumának hivatalnoka — csinos, huszonhét esztendő, gesztenyebarna hajú fiatal ember — gyorsan elsurrant garni szállójának irodája előtt.

Gyorsan, mert a bérral hátralékban volt és a fizetéssel már háromszor . . .

No, de ehhez semmi közünk . . .

— Levele van, Dulac ur.

— Ah!

— Angol bélyeges.

Dulac ur megfordult, átvette az iroda hölgyétől a levelet, némi aggodalommal, mert hisz sürgetős is lehetett, — futólagosan megnézte a címet és gyors léptekkel távozott.

„Dulac urnak Párisban“.

És semmi egyéb? . . .

Ez különös; hiszen senkit sem ismer Angolországban.

Hosszas töprengés után végre felszakította a borítékot.

Tulajdonképpen ezzel is kellett volna kezdenie.

A levél így szól:

Ha nem csalódom, ön legényember. Nos hát, feleségül akar-e venni egy bájos fiatal

leányt, aki gazdag, szőke, jól nevelt és különös kivételképpen nagyon keveset ért a muzsikához?

Ha attól tart, hogy valami eselszövéstről van szó, ne beszéljünk többet a dologról; de ha bizalommal van, akkor jöjjön!

Jöjjön el Doverbe s keresse fel Bonderbyt (itt az utca neve és a házszám következt), ott minden szükséges felvilágosítást meg fognak önnek adni.

Alázatos szolgája

Walter Bonderby.

— Dulac urnak Párisban — és semmi bővebb körülírás? Nyilvánvaló, hogy nem rólam van szó . . . Itt valami tévedésnek kell lennie . . . Párisban valószínűleg még egész sereg Dulac él.

Igy mormogott Dulac és újra, meg újra nézegette a borítékot. A borítékon több bélyeg volt, azonkívül egy esomó megjegyzés, amelyet különféle tintával kanyarítottak rá dühös levélhordók. A levél alighanem sokat tévelygett Párisban és sokan visszautasíthatták, mielőtt a szálló tisztviselője elfogadta.

Kezében tartva a levelet érkezett Dulac a minisztériumba és kapaszkodott fel a lépcsőkön a hivatala felé.

Dolgozószobája előtt, amelyben három vagy négy pajtásával azzal ütötte el a napot, hogy a japán vetőjátékban gyakorolta magát — szellemes-játék; a „sürgős akták“ zöld kartonját hajigálták célba hegyes késsel — egy kollegájával találkozott, és pedig egy kollegájával, akinek ugyancsak Dulac volt a neve.

— Nem önnek szól talán ez a levél? — rontott neki.

A másik Dulac olvasni kezdte a levelet;

de csak az első sorát olvasta el — aztán kacagva adta vissza.

— Szakasztott ilyet kaptam magam is három hónappal ezelőtt, — jegyezte meg.

— Egészen ilyet?

— Igen, az ikertestvérét!

— Ez már mégis különös!

— Ez valami eselszövéssé, semmi egyéb!

— Ugy gondolja?

— Meg vagyok győződve róla! . . . Éppen ezért nem mentem el Doverbe!

— Nos, mondok önnek valamit . . . Nekem kedvem volna elmonni oda . . . Végre is mindegy, hová rándulok ki pünkösdi vakációmra.

— Nekem semmi szavam nincs ellene. De ne felejtse el, hogy az angolok örülnek, ha boldondá tehetnek valakit. És ha egy franciát márt-hatnak be, az különösen nagy dicsőség nekik!

— Bánom is én! . . . Különbösen is, ha a levélíró szélhámos, akkor majd szerzek én magamnak revancheot — kézzelfoghatólag.

— Tegye, amit jónak lát, kedves barátom. E rövid dialógus után a két Dulac elvált egymástól.

Az egyik a hivatalába, a másik reggelizni ment.

Az államért végre is nem dolgozhatja magát halálra az ember.

II.

Pünkösdkor az északi vasuton Calaisba utazott Dulac barátunk, s miután kitűnően megreggelizett, a szokatlan tengeri uttól kapott erős fejfájással Doverbe érkezett.

Mialatt a nap, az a bizonyos angol nap, amely mintha örökké náthás volna, leáldozni

mészet alkotta Budapestet. És olyan elmék, akiknek megnyilatkozása nyom valamit a latban Európa előtt, csak az elragadtatás hangján beszéltek Budapestről. Ha a multjáról nem is sokat tudtak, a jövőjéről már odakünn is sokat beszélnek. Ha tehát az emberek is segítségére sietnek a természetnek és fokozott éberséggel, megkettőzött buzgósággal iparkodnak helyreütni, amit az idegenforgalom érdekében tenni elmulasztottak, akkor Bukarest még korán ujjong diadalának. A favorit Budapest ugyan egy kicsit lustán mozgatta a lábait a start után, de a természettől neki jutottak a becsebb adományok s a rokonszenv is mellette van, a célkarikáig tehát még fölvergődhetik elsőnek. De akkor persze össze kell magát szednie.

Az idő még nem késő. S a célkarikáig még nincsen kizárva a meglepetés sem.

BELFÖLD.

Hegedüs Sándor kitüntetése. Mint megbízható helyről értesülünk, a király Hegedüs Sándor kereskedelmiügyi minisztert valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. A minisztert ő felsége e kitüntető kegyéről a kabinetiroda Nagy-Szalontára küldött táviratban értesítette, ahol a miniszter most családjával látogatóban van. Az egész magyar közvélemény osztatlan örömmel üdvözi a népszerű kereskedelmi minisztert e kitüntetése alkalmából. Hegedüs Sándor már kezdettől fogva egyik legrokonszenvesebb tagja volt a Széll-kabinetnek, ahová magával vitte nemesek roppant tudását, hanem azt a nemes akaratot, rendkívüli munkabírást és vasszorgalmat is, amely addig is jellemezte közpályáját. Mint miniszter, már rövid néhány hónapi hivataloskodása alatt is kiváló eredményeket tudott felmutatni és a céltudatos akciók egész sora indult meg, mindmennyi hivatva jövőt teremteni azoknak a nagy érdekeknek, amelyek most tőle várják kielégítésüket.

Küldöttség a miniszternél. Az Eötvös-alap küldöttsége Péterffy Sándor vezetése alatt ma tiszteltet Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél, hogy a kintalványozott 1500 frt. államségélyt megköszönje, különösen pedig a Tanítóháza ügyében történt intézkedésekről jelentést tegyen s a minisztert arra is felkérje, járja közbe ő felségénél, hogy az intézmény Ferenc József tanítók háza nevet viselhesen.

Wlassics Gyula miniszter igen szívesen fogadta a számos tagú küldöttséget és az üdvözlő beszédre adott válaszában megemlékezett egyik költségvetési tárgyalás alkalmával tett nyilatkozatáról, amelyben az internátusoknak az egyetemi székhelyen való nagy pedagógiai fontosságát már hangsúlyozta. Minthogy az állam nincs abban a helyzetben,

készült — megtehetné már korán reggel, a helyett hogy mogorva arcával egész nap tönkre silányítsa az embert — Dulac meghuzta Bonderby ur ajtaján a csengőt.

Egy minden fényűzés nélkül berendezett szobába vezették, ahol egy nyájas külsejű öreg urat és egy csinos fiatal leányt talált.

Kalapiját a kezében tartva, a legnagyobb udvariassággal kérdezte:

— Bonderby urhoz van szerencsém?
— Igen is.
— Hát kérem, Dulac a nevem... Itt vagyok...
— Pompás! — felelte a jókedvű öreg ur és elégedetten dörzsölte a kezét.

— Isten hozta! — tette hozzá bájos mosolyal a csinos fiatal leány.

— Először is — folytatta a vidám öreg ur — igyunk egy kis teát... Florence, hozd be a teát... és egy cotelette-t. Nemde, jó lesz, tisztelt uram?

Dulac mindent elfogadott, amit felajánlottak neki. A lakoma végén a felvilágosításokra került a sor és Dulac bemutatta rövid életrajzát.

— Hát, a dolog úgy áll — mondotta arra a vidám öreg ur — hogy van nekem Londonban egy kedves öreg barátom, gazdag kereskedő, aki a lányának férjért keres, de csak olyat akar, akinek Dulac a neve.

— Lám, lám.
— Igen és pedig nagyon egyszerű okból.
— És az?

— Nagyon egyszerű ok. A természet nem teljesítette barátom vágyát. Szeretett volna egy fiút. De csak egy bájos leánya van. Nos, a neve Dulac, s erre a névre, amely olyan ritka Angolországban, nagyon büszke, mert nagyapja, apja és ő maga is becsülettel viselte. Nagyon fájdalmas volna rá nézve, ha az ő üzlete más céget

kapna halála után és nem lenne többé Dulac, ... Dulac és Társa. Ezért, érti már, ezért akar egy Dulacot vejeül. Megbízott engem, hogy Páris minden Dulacjának irjam meg azt a levelet, amelyet ön is megkapott. Elővettem egy címjegyzéket és lelkiismeretesen elvégeztem azt, amire megkértek. Ön az első Dulac, aki fáradságot vett magának, hogy ide jöjjön. Ma este és holnap pihenje tehát ki itt magát. Néhányzor kirándulunk majd, aztán elkísérem majd barátomhoz, Dulac és Társához.

A küldöttség a válasz befejeztével lelkesen megélemezte a minisztert, aki ezután még sokáig elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

A vám- és kereskedelmi szerződés. Mint Bécsből jelentik, az a császári rendelet, amely a vám- és kereskedelmi szerződést, valamint a banktörvényt a 14. §. alapján törvényerőre emeli, a hivatalos Wiener Zeitung szombati számában jelenik meg. Másnap az őrési forgalomról szóló rendeletet is közléstessik.

A néppárt értekezlete. Az országgyűlési néppárt e hónap 27-ikén József-köruti helyiségében értekezletet tart, melyen a jelen politikai helyzettel s a néppártnak a képviselőházban való állásfoglalásával foglalkoznak.

KÜLFÖLD.

A osztrák válság. A Thun-kabinet tagjai távozásra készülnek. A Politik már arról ad hírt, hogy egyes miniszterek magánlakásokat béreltek, ami biztos jele a legközelebbi visszalépésnek. Egyelőre Thun még azon iparkodik, hogy a parlamentben erősítse a helyzetét. A koronának huszonnyolc tag kinevezését hozta javaslatba. Az urakházának ez a kiegészítése, ha egyébre nem, arra vall, hogy a reichsrath egybehangyása a közel jövőben várható.

Az uralkodó is hallatta szavát a mostani válságok helyzetben. Ő felsége ugyanis, mikor tegnap Lienzben rövid időre felbeszakította utazását, megszólítással tüntette ki Rohrachert országgyűlési képviselőt. Rohrachert annak a reményének adott kifejezést, hogy a reichsrath nem sokára újra megkezdje működését. A király erre így válaszolt:

— Reméljük is! Így nem lehet folytatni.

Kormányválság Szerbiában. A szerb radikálisok ellen megindított hajszja megingatta a szerb politika talaját. Nem is bünyűgi, hanem politikai pör ez, amelynek révén Milán exkirály le akart számolni a radikális párttal. A leginkább érdekelt két hatalom, Oroszország és Ausztria-Magyarország nem nézhette tétlenül a felülről rendezett anarhikus botrányokat: megintette a szerb kormányt, amely figyelemmel fogadta az intő szót. A kormányelnök kész-

nek nyilatkozott Schiessl lovag osztrák-magyar követ tanácsait figyelembe venni és Sándor királynak abban az értelemben előterjesztést is tett az öszeesküvés per eljárására vonatkozólag, de az előterjesztést Milán exkirály, mint elfogadhatatlant visszautasította. Ez alkalommal Sándor király és atyja között heves öszeesküvés is történt. Györgyevics miniszterelnök pedig még szombaton beadta lemondását, amelyet azonban Sándor király még nem fogadott el.

A jövő kormányalakításra nézve, amely az öszeesküvés pör végleges befejezése után fog megtörténni, máris tárgyalások vannak folyamatban. Novákovic Sztoján konstantinápolyi szerb követet Sándor király még a mult szombaton Nisbe rendelte, akivel egy alakítandó kabinet ügyében tárgyalt. Novákovic, aki már egy ízben volt miniszterelnök, a következő feltételekhez kötötte kormányelnökségét:

Milán exkirály mondjon le a szerb hadak parancsnokságáról és Szerbiát hagyja el; az öszeesküvés per összes vádlottjait — Knezzevics és Kreszovic kivételével, akik bűnösségüket bevallották — bocsássák szabadon; az alkotmányos rendet állítsák vissza s hogy alakítandó kabinetjébe dr. Vuics Mihályt, aki már két ízben volt miniszter, pénzügyminiszterül és Nikolics András volt minisztert igazságügyminiszterül vehesse fel. Dr. Vuics mérsékolt radikális s a most folyó pertől teljesen távol áll; Nikolics pártönkivüli.

Sándor király nem fogadta el Novákovic feltételeit, ki Nisből visszautazott székhelyére, Konstantinápolyba.

A király Petrovics Vukasin mostani pénzügyminiszterrel is tárgyalt a jövő kabinetre nézve, csak hogy Petrovics ellenszenves ember a külföldön.

Györgyevics miniszterelnök utódja, mint hírlík, Nikolajevics Svetomir lesz, aki már egy ízben volt miniszterelnök s Ausztria-Magyarország rokonszenvét bírja.

Utazás a becsület felé.

Budapest, szeptember 21.

Talán ismét hajón jár már Dreyfus Alfréd, utban valamely enyhe gyógyhely felé, hogy ott öszeeronesolt fizikumát, amennyire még lehet, helyreállítsa. Elutazott, de hagyott otthon, Franciaországban, egy kis levelet, amelyben elmondta testamentumát. Nem kegyelem kell neki, hanem becsület. Adják vissza neki azt, ha elrabolták, örökségül akarja hagyni gyermekeire; kívánja egy is, mint katona. Erőt gyűjteni utazik délre, mert erőre lesz szüksége, hogy a mai Franciaországban visszaszeresse azt a drága kincset.

Mikor Dreyfus aláírta az kijelentést, hogy nem appellál a rennesi ítélet ellen, azt mondták sokan azok közül is, akik az ő pártja igazát vallották: nem férfias dolog a szabadsáért lemondani a becsület reparálásáról.

Nos ezeknek szolgáljon megnyugvásul, hogy

— Miért? ... Mert... Ó! ... Nem... Ki kell mondanom! ... Mert Florence kisasszonyt szeretem.

— Csakugyan?

— Igen, valóban, jobban, mintsem elmondhatom.

— Nos, és te, kedves gyermekem, mit szólsz te hozzá? — fordult Bonderby ur a leányához.

— Én nem akarok, semmiképp sem akarok Dulac ur karrierjének az utjába állani, de...

— Na, csak nem szereted?

Miss Florence sirni kezdett, de nagyon kedvesen sirt. Dulac ur is sirt. Bonderby ur pedig nézte őket és végül ő is sirt. Aztán zokogva mondotta:

— Hát jól van, gyerekek, esküdjetek meg és legyetek boldogok.

A fiatalok sugárzó arccal fogták meg egymás kezét.

— Ilyen módon — folytatta Bonderby ur lassan — Dulac barátomnak a vágya teljesül, a nélkül, hogy ön Londonba menne, mert...

— Mert? ...

— Mert én magam vagyok az a Dulac Londonból, kedves Dulac barátom Párisból... s mi — a leányom, meg én — álnéven eljátszottuk ezt a kis komédiát, amelyet kiesztünk, hogy — céloamat elérjem.

— Mit? Hogyan? — kiáltott fel Dulac. — Hát Florence kisasszony komédiázott... ugy... akkor hát nem is szeret?

— Megállj! — vágott közbe boldogan az öreg ur — ebben az egész dologban éppen csak a nevünk hamis; minden egyéb valódi... Azért hát keblemre, kedves fiam. És pecsételjük meg új szövetségünket, amelynek a neve: Dulac, Dulac, és Társa.

III.

Kirándultak néhányszor: Florence kisasszony elragadó volt s valami könnyed báj ömlött el rajta, amely Dulacot lelkesedésre tüzelte, úgy, hogy másnap és a következőkön is Florence kisasszonnyal és szeretetreméltó apjával Dovernek egész környékét bekalandozta.

Végre, egy hét mulva mély fájdalommal emlékezett meg arról, hogy szabadsága csaknem lejárt és Párisba kell visszatérnie. Ugyanakkor Bonderby ur tudatta vele, hogy Dulac barátja — már mint a londoni — akit értesítettek már arról, hogy álmainak Dulacja Doverbe érkezett, Bonderby barátjának vendégét másnapra várja.

Erre a közlésre Dulac nagyon kétségbeesett arcot vágott s amikor hirtelen elsápadásának okát tudakolták, keményen így szólott:

— Nem akarok Londonba menni!

— Ön nem akar Londonba menni?

— Nem... én... én Párisba akarok visszamenni... egészen egyedül...

Miss Florence elpirult és kinézett a tengerre. — Es miért mond le arról a fényes kilátásról, amely önre Londonban vár? — kérdezte Bonderby — Egy bájos asszony!... Nagy vagy... nagy ostobaság volna, tisztelt uram!...

öt éves martirium összetört hőse nem a be-
léte árán váltott magának szabadságot.

Utjáról s az ahhoz fűződő eseményekről ma
következő távirati tudósításokat kaptuk:

(A kegyelem.)

Páris, szeptember 21.

Az a jelentés, amelyet Galliffet hadügyminiszter
Dreyfusnak adott kegyelem ügyében a köztársaság
elnökéhez intézett, egész terjedelmében így szól:

1899. szeptember 10.

Elnök ur!

A rennesi katonai törvényszék szeptem-
ber 9-én öt szavazattal kettő ellen elítélte
Dreyfus Alfrédet tíz évi fogságra. Mint szava-
zattöbbséggel elítelt vádlottnak, enyhítő körülmé-
nyeket tudtak be neki. Dreyfus előbb
fölebbezést jelentett be, aztán visszavonta.
Ezzel az ítélet végleges lett és mindenki
tartozik meghajolni előtte. A kormány
legfőbb feladata, hogy az igazságszolgáltatás
döntésének minden különbség nélkül és minden
hátsó gondolat nélkül tiszteletet szerezzen.
A kormány elhatározta, hogy ezt a köte-
lességet teljesíteni fogja, de egyuttal figye-
lembe kell vennie azt is, amit a kegyesség
és a közérdek ajánl. Magának a katonai
törvényszéknek verdiktje, amely enyhítő körülmé-
nyeket ismert el és a katonai bírának az ítélet
enyhítése iránt kifejezett kívánsága, oly
ujjmutatás, amely a legnagyobb figyelmet
érdemli meg.

Az 1894-diki ítélet következtében Dreyfus
öt évi deportációt szenvedett el. Ezt az íté-
letet 1899. június 3-dikán megsemmisítették
és kisebb büntetést állapítottak meg. Ha a
tiz évi börtönből levonjuk az Ördögsgízen
töltött öt esztendő, már pedig másként nem
lehet eljárási, akkor felmerül az a kérdés,
vajon nem lehetne-e a deportációt egy sorba
tenni a magánfogsággal és Dreyfus ebben
az esetben majdnem egészen kitöltötte bü-
ntetését. Ugy látszik, hogy a törvény ezt nem
engedi meg, amiből az következik, hogy
Dreyfusnak még annál is nagyobb büntetést
kellene kiállnia, mint aminőre valósággal
elítelték.

Dreyfus egészsége, értesülésem szerint,
nagyon megrendült s nem tudna hosszabb
fogságot nagyobb veszedelem nélkül elvi-
selni. De vannak ezenkívül általános termé-
szeti körülmények is, amelyek figyelmet ér-
demelnek. Ilyen a magasabb politikai érdek,
az összes erők összgyűjtésének szükségese-
ge, amelyek súlyos válságok után a kormá-
ny kötelességévé teszik, hogy kegyes legyen
és feledjen.

A kormány rosszul teljesítendő az or-
szágnak azt a kívánságát, hogy a lelkeket
megnyugtassa, ha nem igyekeznék a fájdal-
mas konfliktusnak valamennyi nyomát el-
enyésztetni. Önön mulik, elnök ur, hogy a
humanitás fennkölt cselekedetével a lelkek
megnyugtására, amelyet a közvélemény
kíván és a köztársaság érdeke megkövetel,
az első zálogot adja. Ez okból arra kérem
önt, elnök ur, hogy az ide esatolt kegyelmi
iratot aláírásával ellátni kegyeskedjék. Fo-
gadja, elnök ur, kiváló nagyrabecsülésem
nyilvánítását.

Galliffet, hadügyminiszter.

Loubet kegyelmi rendelete így szól:

A francia köztársaság elnöke, a had-
ügyminiszter jelentése következtében és az
igazságügyminiszter véleményének meghall-
gatása után, rendeli:

1. Dreyfus Alfrédnek a rennesi katonai
törvényszék által 1899. szeptember 9-ikén
reá kimondott tíz évi fogságbüntetésének
hátralévő része valamint a katonai lefokozás
elengedtetik.

2. E rendelet fogantatásával a hadügy-
miniszter bizatik meg.

Kelt Párisban, 1899. szeptember 18-án.

Emile Loubet.

Galliffet, hadügyminiszter.

Páris, szeptember 21.

Galliffet hadügyminiszter a Dreyfusnak adott
kegyelem alkalmából napi parancsot intézett a
hadsereghez, amelyben azt mondja, hogy a
Dreyfus-ügy el van intézve. Mindenkinél meg
kell hajolnia a kegyelmi aktus előtt, amint meg
kellott hajolnia a rennesi ítélet előtt. Semmiféle
megrendszabályozásról ne legyen többé szó. A
napi parancs szövegét így hangzik:

Az ügy be van fejezve. A katonai
bírák, akiket a legnagyobb tisztelet kör-
nyékeztetve hozták meg ítéletüket,
amely előtt valamennyien minden hátsó
gondolat nélkül haultunk meg. Hasonló-

képpen hódolattal kell fogadnunk az
elnök kegyelmes művét, amely igaz rész-
vétből fakadt. Többé szó sem lehet meg-
torló rendszabályokról. Ismétlem, az ügy be
van fejezve. Kívánom, de ha szükséges,
parancsolom, hogy mindenki felejtse el
a történeteket s csak a jövőre gondoljon.
Bajtársak, veletek együtt kiáltom, hogy
éljen a hadsereg, amely nem egyeseké,
hanem a hazáé.

Galliffet, tábornok.

Páris, szeptember 21.

A hadügyminiszter napiparancsából nyil-
vánvaló, hogy nem fogják üldözni a vétkes tá-
bornokokat. Galliffet az agyonhallgatás politiká-
jához folyamodott, amelyet Cornély a Figaróban
megpendített.

(Dreyfus utja.)

Páris, szeptember 21.

Dreyfusnak Rennesből való elutazásáról még a
következő részleteket jelentik: Dreyfus bátyjával,
Mathieuvel, az államrendőrség fejével és a Figaro
egyik munkatársával utazott el Rennesből. Nantes-
ben csak néhány percig maradt és kísérelével a bor-
deauxi gyorsvonatra szállt. Az államrendőrség feje
is vele ment, de már a legközelebbi állomáson ki-
szállt és visszautazott. A vonat öt órakor érkezett
Bordeauxba. Az állomáson senki sem ismerte föl
Dreyfust, aki a Hotel Terminusban szobát bérelt s ott
maradt estig. Este újra elment a pályaudvarra és el-
utazott Carpentrasba, ahol a vele rokon Valabrègue-
családnál néhány napot fog tölteni. Dreyfusnak csak
tegnap délelőtt utazott el Rennesből és gyermekeivel
együtt férje után utazott.

Páris, szeptember 21.

Dreyfus utazása céljáról alig lehet biztosat tudni.
Ugy látszik, hogy a Kanári szigetekre költözködik
családjával s a híres klimatikus gyógyhelyen kíséri
meg egészsége helyreállítását. Mások azt mondják,
hogy San-Remóba megy. A Petite Gironde szerint
Dreyfus Bordeauxból Nizza felé vette útját, amit
Dreyfus egyik utitársa, Huret szerkesztő is megerősít
a Figaróban. De Huret is azt állítja, hogy Dreyfus
utazásának végső állomása nem Nizza.

Páris, szeptember 21.

Dreyfus Carpentrasban a Valabrègue csalá-
dnál szállott meg, amelyel rokonságban van.
Onnan állítólag San-Remóba akar menni. Drey-
fusnak Rennesből ide érkezett és gyermekeivel
együtt már elutazott férje után Carpentrasba.

A Temps Dreyfus utazásáról a következő
részleteket írja:

Nantesből Dreyfus Bordeauxba utazott. A
vasuti fogadóban a vendégkönyvbe Müllernek írta
be magát. Mialatt a földszinten az étkező terem-
ben ebédelt, híre futott a városban, hogy Drey-
fus megjött. Hamarosan, vagy háromszáz főnyi
kiváncsi tömeg sereglett egybe, de senkinek sem
sikerült Dreyfust meglátni, mert a vasuti rend-
őrbiztos, akit előzetesen nem értesítettek, elállta
rendőrökkel az ajtókat, Dreyfust pedig két
kísérőjével az étkező teremből a peronra
nyíló kapun bocsátta ki. Az utasok nem
ismerték föl Dreyfust. Bordeauxban gyorsvonatra
ült, kísérelével együtt hálókoocsiban foglalt helyet,
amelynek ablakfüggönyeit leeresztették. Három
rendőrbiztos a szomszéd kupéban utazott Drey-
fussal. Az exkapitány sötétzsinú sheviot-öltözetet,
ugyanolyan felöltöt és fekete puhakalapot viselt.
Ebédjét jó étvágygyal költötte el s nem volt
fáradt.

Nyolc órakor este rohogott ki a gyorsvonat
a bordeauxi állomásról s ma reggel Marseillebe
ért. Dreyfus nem a pályaudvarban, hanem egy
állomással előbb, Ceteben szállott ki, mert Mar-
seilleben a vasutnál közel ötszázan gyülekeztek,
hogy Dreyfust lássák. Ceteben lekapaszkodtak
Dreyfus kocsiját, hogy a lyoni gyorsvonathoz
csatolják.

Carpentras, szeptember 21.

Dreyfus ma délelőtt ideérkezett és a Vala-
breguecékhez szállt, akik rokonai.

(Dreyfus nyilatkozata.)

Páris, szeptember 21.

Az Aurora Dreyfus aláírásával a következő
nyilatkozatot közli:

A köztársaság kormánya visszaadta sza-
badságotam. Ennek semmi értéke sincs rém-
nézve a becsület nélkül. Tovább fogom köve-
telni mátol fogva annak a borzasztó tévedés-
nek a jóvátételét, amelynek még áldozata
vagyok. Azt akarom, hogy egész Franciaor-
szág végleges ítéletből tudja meg, hogy ár-
talan vagyok. Szívem csak akkor nyugszik

meg, ha egy francia sem akad többé, aki
nekem olyan büntetést ró föl, amelyet más
követett el.

Dreyfus Alfréd.

(Hamis fotográfiák.)

Páris, szeptember 21.

A La Croix ujság, amelynek különösen a vidé-
ken nagyon sok előfizetője van, tegnapi számában
azt jelentette, hogy egy államférfiu birtokában van
a bordereau fotográfiájának, amelynek szélére ezek a
szavak vannak írva:

Es küldje el mentül előbb a szóban levő
iratot; mondja meg annak a hivány (cette
canaille) Dreyfusnak, hogy siessen.

A Petite République azt írja, hogy a rennesi
kaszinóban a katonai bírának is átadtak ilyen foto-
grafiákat s azt a tanácsot adja Dreyfusnak, hogy
tegyen vádat a hamisítók ellen.

Egy másik ujság, amely szintén mindig hami-
sitásokban dolgozott, a Petit Journal, amely nagy el-
terjedtségénél fogva leginkább járult hozzá az alsó
néprétegek félrevezetéséhez, vidéki kiadásában meg-
csontkította a rennesi ítéletet, kihagyván belőle az
enyhítő körülményeket. Az Aurora, amely ezt a hami-
sitást most fölfedezte, az kívánja a hadügyminiszter-
től, hogy Judet szerkesztőt, aki tartalékos tiszt, csa-
passa ki a hadseregből.

(Üdvözlések.)

London, szeptember 21.

A Daily Chronicle jelenti, hogy Angliából hatvan-
ezer aláírással ellátott üdvözlő iratot küldtek Dreyfusnak.
Az iratot igen sok pap és száznál több polgár-
mester írta alá.

Strassburg, szeptember 21.

Scheurer-Kestner koporsóját Bagmier de Luchon-
ból Párisba fogják vinni. Az állomásról gyász-
menet fogja kísélni a halottas kocsit. Párisból
Tenba szállítják Scheurer-Kestner koporsóját,
ahol az elhunyt nagy vegyészeti gyárai van-
nak. Több neves polgár a koporsóra koszorút
fog tenni ezzel a felirattal:

— A jog és igazság bajnokának.

Transvaal a háboru előtt.

Budapest, szeptember 21.

Az angolok folytonos hadikészülődéseik mel-
lett még folyvást azt hangoztatják, hogy nem
hiszik, hogy háborura kerül a dolog. Harcourt
tegnap egy választói beszédében kijelentette, hogy
casus belli nincs és azt is mondotta, hogy Anglia
nem törekszik a Transvaal fölött való általános
szuverenitásra. Hozzátette azonban, hogy Krüger
elnök sem lehet szuverén a szó nemzetközi érte-
lében. Csakhogy ennél csekélyebb jelentőségű
distinkciók miatt is vívódtak már háboruk és
Transvaal nem is hiszi, hogy elkerülheti az
összeütközést; Krüger elnöknek Viktória királynő-
höz intézett távirata, amelyben arra kéri a kedves
királynőt, hogy lépjen közbe a béke fenntartása
érdekében, azt mutatja, hogy kikerülhetetlennek
tartja a háborút.

A helyzetet nem kevésbé komplikálja Oranje
szabadállam magatartása. Már eddig is meglehe-
tősen bizonyosra vették, hogy háboru esetén a
transvaaliak számíthatnak az oranjeiekre. Ez most
világosan kitetszik Milner és Steyn legújabb tá-
viratváltásából. Angliának arra a kijelentésére,
hogy feltétlenül tiszteletben fogja tartani Oranje
integritását abban a reményben, hogy a szabad
állam semleges fog maradni, — Oranje olyan
hangon válaszolt, amely majdnem egyenesen
kizárja ezt a semlegességet. Milner kijelenti, hogy
ha Anglia készülődései nem várt következményeket
idéznének elő, Oranje nem állt ezért felelősséget.

Ami az afrikanderek magatartását illeti, nem
bizonyos, hogy a fokföldi afrikander-szövetség
támogatására számíthat-e Transvaal; a fokföldi
afrikandereknek egy legutóbbi határozata azt
mutatja, hogy nem lelkesülnek a háborúért. Más-
részt azonban azt jelentik, hogy az összes afri-
kanderség általános fegyverbeszállása már is
szervezve van és október első napjaiban ténynye
is válik, amikor is az egész vonalon megkezdő-
dik a harc s az angol haderő szétforgácsolódásra
lesz kényszerülve.

Mai távirataink a következők:

London, szeptember 21.

Harcourt tegnap este beszédet mondott vá-
lasztói előtt, amelyben elítélte a sajtó egy részé-

nek azt a törekvését, hogy a jelenlegi helyzetet még inkább kiélesítse. Anglia — mondá — nem követelhet általános szuverenitást Transvaal fölött, viszont Krüger elnök nem lehet szuverén a szó nemzetközi értelmében. *Casus belli* nincs és remélhető, hogy az ügynek nem lesz megszegyenítő fordulata.

A kabinettanács holnap délen ülést tart.

Johannesburg, szeptember 21.

Sokan kiköltöznek a városból. Tegnap ezer ember hagyta el Johannesburgot.

Fokváros, szeptember 20.

Egy bloemfonteini távirat szerint a törvényhozó testületnek sok tagja Bloemfonteinbe érkezett, ahol legközelebb ülés lesz. Azt hiszik, hogy az ülés eredménye egy már régebben hozott határozat megvalósítása lesz, aminthogy bizonyosra veszik, hogy a *szabadállam magáévá teszi Transvaal ügyét*. Valamennyi *burgher* teljesen föl van fegyverkezve és minden pillanatban kész az indulásra.

Westcastle, (Natal) szeptember 20.

Sok *burgher* érkezett ide sátrakkal. A *burgherek* Zandspruictól északra mintegy nyolc mérföldnyire foglaltak állást egy magaslaton.

London, szeptember 21.

Fokvárosból jelentik: A transvaali hadikészülődés még egyre tart. Szállító kocsikat szereltek föl, amelyek a sebesülteket a haretérről Pretóriába fogják vinni, ahol lakóházakat alakítanak kórházakká.

Krüger transvaali elnök Viktória királynőnek kábeltáviratot küldött, amelyben arra kéri, hogy lépjen közbe a béke fönntartása érdekében Krüger a királynőt táviratában: *Kedves királynőnek* szólítja.

Fokváros, szeptember 21.

Milner tegnap azt táviratozta Steynnnek, hogy az angol csapatok előnyomulása nem Oranje ellen irányul. Anglia még most is reméli, hogy a Transvaallal való konfliktus békésen fog elintéződni, ha azonban ebben csalódnék, reméli, hogy Oranje teljesen megőrizi semlegességét és megakadályozza állampolgárainak hadi beavatkozását. Anglia kész formálisan biztosítani Oranjét, hogy integritását föltétlenül tisztelni fogja. Teljesen valószínű, hogy Anglia korlátozni akarja a szabad állam függetlenségét.

Steyn erre azt válaszolta, hogy ő is reméli a kérdés békés megoldását és most még nem is hiszi, hogy a kérdést fegyveres erővel fogják elintézni. Tekintve azonban a jelenlegi feszült viszonyt, sajnálja a csapatok kiküldését. Megtesz mindent az izgatottság lecsillapítására, de ha Anglia a határon való hadi készülétekkel kapcsolatosan tovább megy a megkezdett úton, akkor nem valószínű, hogy a *burgherek* ezt fenyegetésnek tekintik, ami nagy nyugtalanságot és bizalmatlanságot kelthet. Ha ez esetleg nem várt következményekre vezetne, a felelősség nem Oranje szabad államot terheli.

Milner táviratát hír szerint szombaton a volksraad elé terjesztik.

Fokváros, szeptember 21.

A fokföldi parlament 53 afrikanderpárti tagja ma gyűlést tartott és a következő táviratot küldte Krügernek:

Teljesen rokonszenvezünk szorultságban lévő transvaali testvéreinkkel. Meltányoljuk a béke érdekében már tett engedményeket, de egyszerűen mind arra utalunk, hogy a függetlenség feláldozásán kívül ajánlatos volna mindent megtenni a háború veszedelmének elhárítására. Elismérjük, hogy a Chamberlain javasolta közös vizsgálóbizottság kiküldése jogi szempontból nem kívánható, de azt hisszük, hogy ilyen bizottság a közelebbi válság bonyodalmaiból kivezető utat fog találni, amely válság nemcsak transvaali és oranjei testvéreinkre, hanem a fokföldi afrikanderpártira is végzetes következményeket vonhat maga után. A közvetlen veszélyhez és azokhoz a nagyjelentőségű kérdésekhez képest, amelyek önnek, a végrehajtó tanácsnak és a volksraadnak a döntésére várnak, még a félreértés veszedelme is kisebb jelentőségű. Kérjük, hogy ezeket a szavakat, amelyeket csakis közös érdekeink és veszedelmünk tudata sugalt, a végrehajtó tanács és a volksraad elé terjessze.

Krüger erre a táviratra a következő választ küldte:

Kérem önöket és mindenkit, a ki nézetünk-

ben osztozik, vegyék tudomásul, hogy mi, a mint már kétségtelenül látták a britt kormányhoz intézett válaszukból, kívánságuk szerint vettük fontolóra a dolgot és elfogadtuk a vegyes bizottság kiküldésére szóló felhívást. Hogy miért késlekedtünk az elfogadással, kitűnik a már közölt táviratokból. Még egyszer szívből köszönöm önöknek és többi barátainknak, hogy így támogatták békés és kielégítő megoldásra irányuló fáradozásunkat és végül csak annak a reménynek akarok még kifejezést adni, hogy az önök fáradozása és a mi fáradozásunk nem lesz eredménytelen.

A válasz felolvasása után a gyűlés a következő határozatot hozta:

A mai gyűlés nagy meglepéssel vette tudomásul, hogy Transvaal végrehajtó tanácsa a vegyes bizottság kiküldésére szóló meghívást elfogadta és bízik benne, hogy a meghívásnak ez az elfogadása lehetőleg fogja tenni az ellenségeskedés kitérését.

HIREK.

Finale.

Én sem láttam Dreyfust. Önök sem látták szegény ördögöt s mindössze az Illustrationból kivagdalt képek révén ismertük meg a szépirodalmi lapjainkból. Mindig gyanakodtam, hogy alighanem a klisirozók hibájából van ennek az embernek olyan görbe háta s olyan megtört testtartása s mindig reméltem, hogy majd egyszer csak kiegyenesedik, büszkén és diadalmasan s aztán oda kiáltja a világnak, hogy hiába rajzoltak engem olyan görbének, nyomorultnak, hiába akarták úgy feltüntetni a dolgokat, mintha én csak figura volnék a saját drámámban, majd megmutatom én, hogy olyan hős vagyok, aminőt a drámbírálok évszázadok óta kívánnak. Hus-embert, vér-embert, olyat, aki maga intézi az ügyeit.

S most hiába pingálnak nekem görbe hátú, megroggyott testű Dreyfust. Sohasem hiszem én el, hogy megtörték a szenvedések, aki pedig hiszi, az olvassa el azt a levelet, melyet az Auroreban nyomtatott ki s amely ilyenképpen hangzik:

„A köztársaság kormánya visszaadta szabadságomat. Ennek semmi értéke sines rám nézve a becsület nélkül. Tovább fogom követelni annak a borzasztó tévedésnek a jóvátételét, melynek még áldozata vagyok. Azt akarom, hogy egész Franciaország végleges ítéletből tudja meg, hogy ártatlan vagyok. Szívem csak akkor nyugszik meg, ha egy francia sem akad többé, aki nekem olyan büntetést ról, amelyet más követett el.”

Eddig az igazság kérdése miatt folyt a harc. Az volt a kérdés, hogy mi fontosabb az államban, az adott esetben való igazságosság, avagy az adott esetben való politikai megalkuvás. Attól kellett tartani, hogy Franciaországban proklamálni fogják az új Macchiavellizmust s az igazságot leszólítják a sugárzó, ragyogó trónusáról. Attól kellett félni, hogy jogot adnak az államnak az egyén legyilkolására, ha arról esik szó, hogy az állam pillanatnyi jóléte forog veszélyben. És akadtak olyanok, akik nem látták meg e tantétel alatt lappangó logikai tévedést. Eddig az igazság létkérdése és az állam pillanatnyi jólétének kérdése állott egymással szemben. Dreyfus kapitány csak olyan valaki volt, akin experimentáltak, aki a nagy kérdés véletlen próba-bábja volt, akit hol az igazság ruhájába öltöztettek fel, hol az államérek rongyába. S így módon felöltöztetve járt-kelt ez a szegény ember a színen, hatalmas jelenetek közé kergették, a hitvesi szerelem megnyilatkozásaival, a gyermekei iránti szánalom szavaival őt magát is szánalmas alakká tették s úgy agyon sajnálták a Luciet, meg a két gyereket, hogy a drámba szerencsésen belesinkóftáltak az érzélgős jeleneteket is. Csak egyetlen egyről feledkeztek meg. Arról, hogy a hős — nem hős, hanem olyan alak, akit hol ide, hol oda tologattak a színpadon. Mialatt a háta megett

romboló, szilaj szenvedélyek és a világ felforgatására elég erős politikai fegyverek ropantak össze gyűlölködő, haragos csattanással.

Most pedig vége van az első drámának. A következő dráma az, melyben a hős Dreyfus lesz. Nem az elzárta katona, nem a görbe hátú, meggyötört testű fegyenc, nem a sors kezére bízott, agyonvádolt, agyonhajnált, megsejtett Dreyfus, hanem a szabad ember, az enyestartású, a maga sorsát intéző, a világ ítélőszéke előtt ártatlan polgár.

Az új dráma még olyanná válhatik, hogy Gyulai Pál is ilyenképpen ír majd róla: A hős valóságos husból, vérből való ember, akit emberi szenvedélyek mozgatnak és...

G—a.

Budapest, szeptember 21.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 30-án

előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Tirolban. Meránból jelentik, hogy reggel négy órakor a lövészek csapatoként kivonultak a Passeyervölgybe, ahova kiment Jenő főherceg a környék előkelőségeivel együtt. A király kilenc órakor érkezett meg Ferenc Ferdinánd főherceg társaságában s a közönség lelkes tüntetése és mozsás durrogás között kihajtott az ünnep színhelyére. A király, aki a Hofer András emlékére emelt kápolna felszentelésére érkezett Meránba, nagy veszedelemben forgott. Amikor ugyanis a vasutnál Ferenc Ferdinánd főherceggel a reá váró négyesfogatba szállt a lovak az óriási zajtól megborzúsodtak és vad száguldásnak eredtek. A király és a főherceg szerencsére még idejekorán kiugrottak és a helytartó fogatára szállva, azon hajtottak tovább.

A Sandhof, amelyet pazarul feldíszítettek, a körülötte lévő temérdek kocsival és nemzeti öltözékű parasztokkal festői látványt nyújtott. Ó felsége 11 órakor érkezett a Sandhofba, ahol Jenő főherceg és gróf Brandis tartományi főnök üdvözölték, mialatt zenekar a Gotterhaltet játszotta. Gróf Brandis tartományi főnök üdvözlő beszédére ezt válaszolta a király:

Attól a hatalmas benyomástól, amelyet ez a hazaszeretet szelleme által megszentelt hely reám gyakorol, mélyen megráztam fogadom hódolatukat. Jó és szép gondolat volt, hogy annak az egyszerű embernek, aki igaz istenfélelmével és hű hazaszeretettel magának és népének örök dicsőségét szerzett, itt ahol született és felnövekedett, de ahol min férfi is megtalálta legmerészebb vállalkozásának kiinduló pontját, maradó emléket állítottak. Vajha Hofer szelleme, amelyről halásan megemlékezni ma itt összegyűltünk, sohasem hagyja el Tirol népét. Amely bizalommal ezt remélem és amennyire meg vagyok győződve róla, hogy a tirolói férfiak fejedelmük hívását, a veszedelem órájában követni fogják mint mindenkor követték oly melegen kívánom, hogy a népnek az öröklött hazaszeretet által emelt ereje megmaradjon a békés munka számára, úgy hogy Hofer hős lelke mindig hű és vitéz, de egyszerűen egyre boldogabb Tirolra tekintessen le.

Ó felsége azután a jelenlévő méltóságokkal az új kápolnába ment az első misére. A schilhoferi parasztok hagyományos ógermán öltözetükben lánczával, pajzsával és dárdaival jelentek meg. Eichner herceg püspök rövid, hazafias szellemű beszédet mondott, amelyet ezekkel a szavakkal végzett be:

— Ahogy őseink vallották, mi is valljuk: hiszen Istenhez, császárhoz és hazához!

A püspök szavait viharos lelkesedés követte: Ugyanakkor eldőrdültek a mozsarak és azután megfújták a diszjelt. Ó felsége azután megtekintette Hofer születése helyét, a Sandhofot. Auersperg herceg örökös tartományi főmarsall beszédére ő felsége ezt válaszolta:

Öszinte meglepédesemre szolgál látnom, hogy Hofer emlékeit annak a hazafias szándéknak a megvalósításával is megtisztelik, amely Tirol nemességét a baha hős védője egykori lakóhelyének helyreállításakor áthaította. Fogadják szíves köszönetemet a kegyelmes vállalkozásért, amelyben örömmel látom az előttem ímént kifejezett hagyományos hűség és ragaszkodás újabb érvényesülését.

Délután két órakor a király a st-leonhardi területi lövészünnepre ment és három órakor ismét

Meránba tért vissza. Este a rottensteini kastélyban családi ebéd volt. Fél kilen órakor a király udvari különvonattal Innsbruckon át Bécsbe utazott.

— **Schlauch bíboros jubileuma.** Dr. Schlauch Lőrinc, Nagyvárad bíboros püspöke tegnap ünnepelte meg püspökké szentelésének 25-ik évfordulóját. A jubileum alkalmából testületileg tiszteltet a nagyváradai káptalan, élén Winkler püspökkel, továbbá az esperesi kerület papsága Denis kanonok, a tanítótestület pedig Stark Gyula igazgató vezetése mellett. Schlauch Lőrinc bíboros püspök a tanítótestület vezetőjének üdvözlő szavaira válaszolva, dicsérő hangon emlékezett meg a néptanítókról, akiknek lelkes és odaadó működését éppúgy méltányolja, mint a nagy közönség. A kardinális az ünnepség alkalmából szükkörű ebédet adott, melyen a papság tagjai voltak jelen.

— **A cári pár Kieblben.** Kieblből táviratozzák, hogy az orosz cári pár ma délelőtt 9 órakor a *Sarkcsillag* nevű yachton odaérkezett. A német hadihajók legénysége díszmenetben elvonult a cári pár előtt. A cár — mint Berlinből jelentik — Kieblből nem megy Potsdamba, hanem egyenesen Darmstadtba utazik. A német császárral való találkozás azért nem marad el, hanem csak később fog megtörténni, még pedig a cári pár hazautazásakor. A cári pár ugyanis egy a határhoz közel fekvő városban kiszáll, ahol a német császári pár várni fogja őket. Darmstadtban és a nolfsgarteni kastélyban már befejezték az előkészületeket az orosz cári pár fogadtatására. A kastélynak, ahol a fejedelmi vendégek ott tartózkodásuknak első idejét fogják tölteni, az az előnye van a többi nagyhercegi nyaralók fölött, hogy sok kényelmes, egymással összefüggő és praktikus berendezésű helyisége van. Darmstadtban az új palotát rendezték be a vendégek számára. A cár kíséretének egy része a Lujzteri régi palotában fog lakni, melyet szintén renováltak. Az orosz épületen már nem is látszik, hogy régebben postaeépület, majd gárda-ajtások kaszárnyája volt, sőt pompás helyiségei vannak. A lovagtermekbe a cári pár közvetlen kíséretében levő hölgyeket és urakat szállásolják.

— **A muszka író.** Csehov Antal, a nagyírú muszka író Krimben, az epvatorijai kerületben öreg, penzionált tanítóknak otthont rendez be, ezt jelentik *Pétervárról*. Annak a rengeteg földnek, amelyen a muszka nép lelke mintha még mindig fázósan borzongana, esudás, nagy szívé az írója. Most kettőnek az alakja válik ki erősen a komor birodalom háttéréből. Komoly, erős szellemek, akik sötét, rideg színekkel dolgoznak, de egész hivatásérzettel, népboldogító prófétái ihlettel. Akiknek az istentől adott költői tehetségük nem hoz mosolygó örömet, csak sok, sok fájó melankoliát. Amiótt még mindig nagyon alacsony sorsban tesped a muszka nép, amiért még mindig annyi ember szenved szerte a nagy hazában. Aztán munkálkodnak a népük javán s amijük van, azt megosztják küzködő felebarátjaikkal, mert úgy se tudnák nyugodt lélekkel élvezni földjüveiket. Az egyik nagy muszka író, a gróf, egészen leszáll a nép életviszonyai közé s valóságos kemény testi munka közepette dolgozik az írótlálával. És megjelenik mindenütt, ahol bajba jut a népe. A másiknak is ott a szeme mindig a szenvedésen, segít a tollával és keresi az alkalmat, ahol megszathatja a nyomorgókkal azt, amit a sors neki juttatott. Most tehetetlen agg iskolamestereket istápol, holnap majd újra talál olyanokra, akiknek részvét és támogatás kell. Mert ott fűn a hideg muszka földön, ha nagy lesz az író, még nagyobbra nő benne a vérző lelki emberbarát.

— **Hegedűs Sándor Nagyváradon.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ma hajnalban Debrecenből Nagyváradra érkezett. A miniszter az éjszakát a hálókocsiban töltötte s csak reggel ment be a városba, ahol *Bulyovszky József* polgármester kalauzolás mellett megtekintette a muzeumot. Később megnézte az épülő színházat, majd a hadapródiskolát. Itt Major Örnagy fogadta. Tíz órakor Szalontára utazott a miniszter, hogy a restaurált Csonkatornyot megnéze. A kereskedelmi miniszter szombatn Iglóra utazik, hogy vasárnap jelen lehesse a kassa-oderbergi vasut által emelt internátus fölavató-ünnepén. Az internátus a vasuti hivatalnokoknak gyermekei számára készült. Vasárnap *Falk Miksa*, a kassa-oderbergi vasut elnök-igazgatója fogadja a minisztert. Ezután Iglófűreden banket lesz, amit a város és a kassa-oderbergi vasut rendez a miniszter tiszteletére. Este a miniszter és a társaság *Münnich Aurél* képviselő vendége lesznek.

— **Az új felhivatalos.** A kormány két felhivatalos lapja: a *Nemzet* és a *Magyar Újság* megszűnik. Igazabban egygyé olvad és október 1-jétől kezdve *Magyar Nemzet* lesz a kormány új officiózus közlönyének a címe. A *Magyar Nemzet* főszerkesztője *Jókai Mór*, lapvezére *Bekics Gusztáv*, felelős szerkesztője *Adorján Sándor* lesz.

— **Diplomáciai jubileum.** Husz esztendeje múlt ma, hogy az osztrák-magyar monarchia szövetséget kötött Németországgal. Az első lépés volt ez a hatalmas orosz törekvésekkel szemben a hármasszövetség megerősítésére. *Bismarck* és *Andrássy* voltak ennek a nagy eseménynek a kovácsai. *Bismarck* 1879. szeptember 21-én érkezett Bécsbe s akkor *Andrássyval* megállapította a szerződés szövegét. Tehát ez a nap a szövetség megszületésének napja. Az aláírás csak október 7-én történt, egy nappal előbb, hogy *Andrássy* lemondott a külügyminiszteri tisztségéről. Azóta összeszoktunk Németországgal is, Olaszországgal is, kordialis, szíves lett közöttünk a viszony. És áldása lett szövetségünk egész Európának, amelynek megtartottuk a békét.

— **Október 6-án.** Szeged város mai közgyűlése a városi tanács indítványára elhatározta, hogy az aradi gyásznapra küldöttséget küld és a vértanuk szobrára és síremlékére koszorút helyeztet, továbbá a gyász napján a belvárosi templomban gyászmisét mondatt, amelyen testületileg megjelen és amelyre meghívja az összes hatóságokat.

Az 1848/49-es honvédegyetlek országos központi bizottsága holnap, pénteken délután 5 órakor az új városháza I. emeleti termében ülést tart október 6-ikának megünneplése tárgyában.

— **A büntető-egylet tagjai Belgrádban.** A nemzetközi büntető-kongresszusnak tagjai közül dr. *Liszt Ferenc* berlini egyetemi tanár, *Rivière Albert*, a párisi bürtönügyi egyesület vezetőtitkára, dr. *Reiner Ignác*, igazságügyminiszteri titkár, dr. *Silovics József*, zágrábi egyetemi tanár és *Müller Vince*, zágrábi kir. alügyész, a szerb főváros megszűlésére és bürtönügyi tanulmányok céljából e hó 16-án Belgrádba érkeztek, hol a szerb kormánykörök a legelőzékenyebben fogadták. Belgrádban a társaság sokáig időzött a Milán király elleni merényletből keletkezett bünpör tárgyalásánál. Belgrád nevezetességeinek megismerése után a társaság tagjai dr. *Reiner Ignác* titkár vezetése mellett a Dunán leutaztak Turn-Severinig s megzemlélték a Vaskaput. A társaság bámullattal szemlélte a magyar mérnökök által alkotott óriási művet s a természeti szépségekben bővelkedő Kazán-szorost. Turn-Severinben azután a társaság szétoszlott.

— **Vanderbilt végrendelete.** Nyilvánosságra került a nemrég elhalt amerikai nábobnak, *Vanderbilt Cornéliusnak* végrendelete. A legpeszsimisztikusabb beelés szerint *ötszáz millió* dollár ér a vagyona. Ebből az állam most 15 milliót kap különféle címeken; az örökségi adó öt millió.

— **Az egyetemi kör választásai.** Az egyetemi kör elnökválasztásának ügyében a radikális egyetemi ifjak pártja ma este a Sas-kör termeiben látogatott értekezletet tartott. *Sipos Géza* ismertette legelőbb az egyetemi ifjak hivatását, majd *Szöllősi Ferenc* elnökjelölt mondta el programbeszédét. *Erdélyi Miklós* a nemzeti párt ellen beszélt s összetartásra buzdította az ifjúságot. Az elnökválasztás szombatn lesz. — Gyűlés után az ifjak társasvacsorára gyűltek össze.

— **Vasuti összejutkozás.** A skóciai *Perth* állomáson nagy vasuti összejutkozás volt tegnapelőtt. A vonaton volt a *Hohenlohe-Langenburg* hercegi pár is. Ők is halálos veszedelemben forogtak, szerencsésükre azonban semmi komolyabb bajuk nem történt. A vonat a perthi állomáson vesztegelt, amikor a londoni vonat beérkezett és nekiszaladt, mert a fekje elromlott. A podgyászokosi egészen beleszaladt az előtte levő hercegi szalonkocsiba és annak hátsó részét összezúzta. A hercegi pár szerencsére a kocsijelen tartózkodott, de azért a nagy lökéstől elesetek és alig tudtak a rájuk zuhant csomagok alól kiszabadulni. A hercegnőt, ki a koburgi herceg leánya, csak nagynehezen tudták kellemeden helyzetéből kiszabadítani. Mindketten sértelemen maradtak és más kocsiba szállva, folytatták útjukat. Az összejutkozás nagyon heves volt és több utas könnyebb sérülést szenvedett. A hercegi utasok táviratilag jelentették Balmoraba *Beatrice* hercegnőnek szerencsés megmenekülését. *Viktória* királynő nagyon felindult a hírre és a legszigorúbb vizsgálatot rendelte el.

— **Megkorbácsolt szerkesztő.** *Károlyvárosban* nagy izgalmat okoz egy botrány, amelynek *Prokop* százados volt az előidézője. *Prokop Lopánist*, a *Veslo* szerkesztőjét az utcan inzultálta egy cikk miatt. Amikor a szerkesztő egy kavéházba menekült, *Prokop* oda is utána futott és jól megkorbácsolta a szerkesztőt, aki nem is volt szerzője a cikknek. Amikor ezt a százados megtudta, berontott a lap nyomdájába és ott a cikk íróját is megverte. A polgárság nagyon felháborodott a százados eljárásán és elégtételt követelt a megbántott újságíróknak.

— **Az önkéntesek vizsgái.** Ma kezdődtek meg a budapesti ezrednél szolgáló önkéntesek tisztvizsgái. Ma az irásbeli vizsgák voltak, holnap kerül a szóbelire a sor, ami pár napig eltart. A sikerrel vizsgázottakat, mint örömeztetőket szabadságolják, azokat pedig, akik nem felelték meg, újabb egy évi szolgálatra kötelezik. A vizsgálatok eredményét a jövő hét elején hirdetik ki.

— **Lanka Gusztáv jubileuma.** *Lanka Gusztáv* a jövő hónap 15-ikén üli meg írói működésének hatvanadik évfordulóját. A nagybecskerekiek országos ünnepé szeretnék tenni ezt a napot s rendező bizottság alakult, amely az egész országot meghívja az ünnepélyre. Egyszermind hírül adja ez a bizottság, hogy *Lanka* válogatott munkáiból kétkötetes díszkiadást rendez sajtó alá. A felhívás szerint az előfizetési pénzt (a két kötet fűzve 4 forint) *Botka Béla* főjegyző címére nagybecskerekre kell küldeni.

— **Sok a papír.** Minden háztartást egyaránt érdeklő számításokat tett egy *baltimorei* nemzetgazda. Látna, hogy a felesége a sok fűszerrel együtt hónap elején mennyi csomagolópapírt kap, nekiült és számításokba kezdett. Kiszámította, hogy sulyban a papír éppen *tizedrésze* a vásárolt holminak. Miután pedig a suly szerint mért fűszerért a mi pénzünk szerint három és fél forintot fizetett, világos, hogy a sok haszontalan papírosat harmincöt krajcárral váltotta meg. Ez meg se kottyan az embernek, ha két-háromféle dolgot vesz. Jól van, adnak hozzá egy kis papírosat is. De ha nagyobb esomót vesz, s a fűszeres olyan puttonnyal jelenik meg a háznál, amelyben husz-harminc apróbb csomag van, bizony kitesz egy-két kilót a papír is. Ez amolyan apró árnyalat, amely azonban az emberiségnek tudja isten mennyi pénzébe került már a papír föltalálása óta!

— **Kozma Sándor síremléke.** *Kozma Sándor* síremlékére több ezer forint gyűlt össze, mire a szoborbizottság kiírta a pályázatot a síremlékre. A pályázaton, mely most jart le, több jeles művész vesz részt. A pályaműveket ideiglenesen a Műcsarnokban állítják föl. Egyik művésznünknek, aki Párisból küldte mintáját — a pályaműve darabokra tört s most a Műcsarnokban igazítják helyre. A döntés szeptember 25-ikén lesz.

— **A végítélet.** *Vinton* angol városkában a mult szombatra várták a világ végét. A végítélet napjáról szóló mese onnan keletkezett, hogy a *krisztadelfia* rajongó szekta egyik tagja vörös csillagról beszélt, melyet az égboltozaton látott. Ezt a vizitő vették azután a végítélet hírdetőjének. A szekta valamennyi tagja elhanyagolta üzletét és készült *Jeruzsálem* felé. Többben be sem várták a szombatot és pár nappal előbb már el is utaztak Kelet-Ázsiába. A kereskedők nem fogadták el a vasárnapra szóló megrendeléseket és azzal okolták meg, hogy vasárnap már nem lesz senkinek sem szüksége efféle dologra. Miután azonban a végítélet napja nem következett be, a szekta jövő vasárnapra fölolvastat rendez, amelyen a világ végéről fognak értekezni.

— **A párisi világkiállítás.** Párisból telegrafálják: Huszonhat nemzetnek képviselője jelent ma meg a kiállítás területén, kiket dr. *Picard* kormánybiztos és *Delaunay-Belleville* igazgató üdvözölték. *Picard* kormánybiztos beszédében, dr. *Náway* Aladár magyar kormánybiztos megbíztothoz fordulva, melegen megemlékezett *Lukács Béla* v. b. t. t. kormánybiztosnak a párisi kiállítás vezetőihez intézett tegnapi táviratáról. Végül konstátálta az összes kormánybiztosoknak baráti együttműködését, amelynek eredménye az, hogy minden egyes államnak idejekorán át lehet adni a neki szánt kiállítási területet. Majd *Delaunay-Belleville* üdvözölte az egybegyűlteket, mire az egyes államok részére kijelölt területek átadásához fogtak.

— **Baleset a Nemzeti Színházban.** Súlyos baleset érte tegnap este a nemzeti színházban *Somogyi Jolán* varrónőt, amikor az előadás után kifelé igyekezett. A harmadik emeletről haladt lefelé a kitóduló közönséggel s egyszerre megcsuszott, eleest és jobb combját összelörve, gurult le a lépcsőn. A baleset nagy izgalmat okozott a közönség között. Néhányan felémelték a szerencsétlen leányt és bevitték a kapu alá, mások pedig a mentőkért telefonoztak. A mentők csakhamar ott tértek és a súlyosan megsebesült leányt a Rókus-kórházba szállították.

— **A füstnélküli lőpor fűstje — látható.** Ezt a kétszeresen paradox kijelentést tette *Smart* ezredes, az Egyesült-Államok katonája. Vizsgálódásai közben rájött, hogy ha olyan fűvesóval nézi a füstnélküli lőporral dolgozó ellenséget, amelybe violaszínű üveglap van beékelve — látja a füstnélküli lőpor gáznemű égési termékeit, magyarán: a fűstjét. Alig tette ezt a fölfedezést, az Egyesült-Államok kormánya máris elrendelte, hogy az összes tisztek hordjanak maguknál látesővükbe illeszthető violaszínű üveglapot. Azok a tüzérek, akik nagyobb távolságra lönek, violaszínű szemüvegeket kaptak. A Fülöp-szigetekkel való háboruszkodásban fogják először alkalmazni az új fölfedezést.

— **Helyreigazítás.** Illetékes helyről annak a kijelentésért kérték fel bennünket, hogy az a *Somogyi István* volt segédjegyző, aki harmadmagával betört *Botlik* Lajos volt országgyűlési képviselő lakásába, semmiféle rokonságban nincs a *Botlik* családdal.

— **Halálozás.** *Jandristics János* apátplébános, a III. osztályú vaskoronarend lovagja ma reggel elhunyt Szatmárott. Halála mély és őszinte részvétet kelt, mert szívójsága és liberális felfogása miatt valálkülönbség nélkül mindenki szerette és tisztalta.

— **A pestis.** Pétervárról jelentik: A pestis-bizottság a Kolobovka faluban előfordult megbetegedések természetének megállapítása végett e hó 3-ika óta több értekezletet tartott. A kisebbség, amelyhez Remmert, Lazarevics, Mersjevski, Szklifosvovski és Lukjanov tartoztak, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Kolobovkában fellépett és most már megszüntnek tekinthető betegség erősen fertőző természeténél fogva a *pestis bubonica pneumonikus alakjának* felel meg. A többség ezzel szemben úgy vélekedett, hogy a bemutatott anyag nem ad elegendő alapot arra, hogy a betegséget pestisnek minősítsék, sőt még arra sem elegendő, hogy az előfordult megbetegedések természetét tudományos pontossággal meghatározhassák. A vélemények eltérése miatt elhatározták, hogy újabb adatok gyűjtésére Vinogradov tanárt és a katonai orvosi akadémia bakteriológiai laboratóriumának vezetőjét, Reicsevskit Kolobovkába küldik és megengedik nekik, hogy más szakorvosokat is magukkal vigyenek. Eljárásukról jelentést tesznek a bizottságnak.

— **Zászlószentelés.** A párkányi katolikus leányegylet ma tartotta zászlószentelési ünnepélyét. A zászlónya tisztjét báró Jeszenák Istvánné született Komlóssy Anna uróné vállalta el. akit megjelenésekor husz fehérbe öltözött korszorus leány fogadott. A zászlószentelést dr. Komlóssy Ferenc prépost-kanonok, országyűlési képviselő végezte. Az egyházi szónoklatot dr. Andor herceprímási szertáros mondta. A vidékről 34 egyet képviseltette magát. A nagy díszszel megtartott ünnepélyt 200 terítéki banket követte. A banketről üdvözlő sürgönyt küldöttek Vasváry Kolozs herceprímásnak, mint az új egyet védnökének. Este a színházban díszelőadás volt, mely fényes anyagi sikerrel járt az egyesületre nézve.

— **Halál a vonat alatt.** Halálos szerencsétlenség történt ma hajnalban az Arad közelében lévő 3-ik számú órház előtt. Argyelan Miklós muszka-magyarádi lakost, mikor a kocsijával át akart hajtani a síneken, az erdélyi 661. számú tehervonat elgázolta. A sorompó nyitva volt s mikor Argyelan a sínekre hajtatott, a vonat éppen oda ért s a kocsit darabokra törte, a benne ülő szerencsétlen embernek pedig a nyakán ment át a mozdony kereke. A mozdonyvezető, amikor észrevette a kocsit, már nem tudta megállítani a vonatot. A szekér roncsai között Argyelan után is kutattak a vonatkísérő személyzet, de nem volt ott s csak kétszáz méternyire a helytől akadtk rá, a hová a mozdony ruhájánál fogva elhurcolta. A szerencsétlenséget a vasúti ór okozta, aki elaludt a szolgálatában s csak a vészjelre ébredt fel. Akkor már a szerencsétlenség megtörtént. A vizsgálatot Peczely Elek aradi főszolgabíró megindította.

— **Házasság.** Eisenbach Gyula bankhivatalnok eljegyezte Rosner Riza kisasszonyt Budapesten.

— **Ketszeres pisztolyparba.** Ma délután két pisztolyparbat vívott Boleman Aladár a fővárosban; az egyiket Keszler Istvánnal, a másikat pedig dr. Gebhardt Ferencel. Mindkét párbaj két-két golyóváltásra volt megállapítva, a segítők azonban mindegyikét megszüntették az első lövés után. Sebesülés nem történt. Segédük voltak: Boleman részéről Hadzsi Zubovics Fedor huszárpáncsár és Kinnach László festőművész, Keszler részéről dr. Szönyey Dezső és Podhrádszky Olivér, dr. Gebhardt részéről dr. Láng Kornél és Zinszky István. Mint orvosok dr. Lénárd és dr. Balogh Dezső szerepeltek. A felek nem békültek bi.

— **Meglott orrvadász.** Magyar-Eggyeny az erdőben meglöve találták Tóth József ismert orrvadászt. Mindkét lába át volt löve, úgy, hogy a kórházba kellett szállítani. Az orrvadász megsebesülésének körülményeit a vizsgálat a következőkben derítette ki: Herner Ferenc uradalmi erdőőr az erdőben két orrvadászsal találkozott. Ezek Tóth József és Fekete Ferenc voltak, akik puskát fogtak az erdőőrre. Herner meglötte őket és lött. A lövés Tóthot találta, mire Fekete elmenekült. Fekete a kihallgatásnál tagadta, hogy feyyver lett volna náluk, ők csak — úgymond — fát akartak lopni az erdőből.

— **Zsebelyi mérgezés.** Temesvári tudósítónk jelentése szerint Zsebelyen ismét mérgezés történt. A mérgezés áldozata ezuttal Fuzeau Juon, akit tegnap reggel halva találtak ágyában. Fuzeau együtt lakott anyjával Fuzeau Zsófiával, egy hetvenöt éves anyjával, aki valamikor kedvese volt a mérgezőkórnyának. Anya és fia régóta ellenséges viszonyban éltek egymással, úgy hogy mikor Juont halva találták, a gyanyu rögtön anyjára háromlőtt. Fuzeaué ellen a törvényesek elrendelte a vizsgálatot.

— **Pincettűz.** Veszedeles tűz pusztított ez éjjel 12 óra tájban Politzer Adolf Amerikai-ut 5. szám alatt levő házában pincéjében. A pincében sok cirok volt felhalmozva, amely éjjel tájban kigyúlt. A tűz gyorsan harapódzott tovább úgy, hogy mire észrevették, már a rakatár legnagyobb része lángokban állott. A kivonult tűzörség a nagy füst miatt csak nagynehezen tudta a veszedelmet elfojtani. A kár körülbelül másfél ezer forintra rug.

— **Körözött sikkasztó.** A hamburgi rendőrség körözvényben értesítette a főkapitányaságot, hogy Adelmann Miklós triestzi születésű 26 éves üzletvezető e hó 17-én 2200 márká elsikkasztása után meg-

szökött. A sikkasztó 180 centiméter magas, karosu, haja hamvas szőke, orra hosszú, szeme sűrűs-kék, bajusza kicsi, szőke. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket.

— **A szolnoki rablógyilkosság.** Az öreg Moller-házaspár gyilkosait hiába keresi a vizsgálóbíró. A letartóztatott Nagy András, Vantsuk Sándor és Tok József tagadja a gyilkosságban való részvételt. Moller Gézá, a meggyilkolt házaspár fiát, akit a vizsgálóbíró a gyilkosságot követő napon letartóztatott, a törvényszék szabadon bocsátotta, mert a nyomozás során semmi gyanu nem merült föl ellene.

— **Szélhámos postás.** Löve Lajos érsekvári születésű 21 éves volt posta- és táviráda-gyakornok pár nappal ezelőtt lakást bérlet Steiner Ignácné gyümölcs-kereskedőnőnél az Almássy-ter 9. számú házban. Beköltözésekor arra kérte a háziasszonyt, engedje meg neki, hogy az ő nevére küldesse magának a pénzt és egyszersmind 20 forint jutalmat ígért ezért. Az asszony a különös kívánságba beleegyezett. Tegnapelőtt jött is az asszony nevére egy 460 forintról szóló postaltalvány. Steiner Ignác megijedt ettől az összegtől és a hazatérő Löwnek azt mondta, hogy a pénzt átadja a kerületi kapitányságnak, ahol majd megkaphatja, ha a pénz jogos voltát igazolni tudja. Löve szó nélkül beleegyezett és eltávozott lakásáról, de azóta nem mutatkozott többé. Az asszony a rendőrségen elmondta az esetet, amire megindították a nyomozást. Ennek folyamán kiderült, hogy Löw, akit megbízhatatlanság miatt elbocsátottak volt a posta szolgálatából, a postakézeltetés ismeretét akarta szélhámosságokra felhasználni. Rendesen bélt a külső-keresési-utí postahivatalba — ahol ismerték, de nem tudták, hogy már elbocsátották — kíségetni. Ilyen alkalommal azután hamis postaltalványt csempesztett a többi utalvány közé. Furfangos tervével azonban háziasszonya óvatossága miatt felsült és most a rendőrség közokirathamisítás miatt körözi. Löve egyébként már lopás miatt büntetve volt. A szőkevény szélhámos 172 cm. magas, karosu, arca hosszas barna, haja barna, szeme kék, orra nagy, bajusza pelyhedző, különös ismeretű jelei, noje jobb homlokán, a torkán és balfülén 2-2 lenyceje van. Eltűnésekor fekete Ferenc József kabátot viselt.

— **Az osztályorszájáték húzása.** Az osztályorszájáték mai húzásának eredménye a következő: *hatvanézer koronát* a 97263 számú sorsjegy, *harmincezer koronát* a 48670, *tízezer koronát* a 35384, *ötezer koronát* a 32110 75922 8117 86263 47257 62165 50027 38782; *kétezer koronát* a 2000 22487 47625 24431 13552 54810 83303 49689 91886 72455 32034 30870 62612 39830 96069 93004 71436 12874 38996 81447 52832 58667 78080 46858 40560; *ezer koronát* az 59022 44992 8645 35120 84509 78423 50755 95365 53160 9339 55742 84250 56277 3206 27220 95496 23450 35083 23519 2018 48023 27155 61191 93270 99878 18181 70039 39180 65064 13282 61315 18865 5883 64371 70106 74544; *öt száz koronát* a 17397 67633 42250 89987 38325 79326 69906 27357 62124 58560 31491 83733 62775 76352 78322 42985 77825 82242 38162 82714 53677 20014 88105 93867 458 42489 5648 82296 29390 85651 254 33482 95449 40175 6469 71155 63379 86585 23280 7649 87721 66193 64699 81561 22170 51802 24917 61033 43453 68008 12402 25158 88824 92750 10534 96580 12761 41279 48594 35898 93881 50432 39506 98006 8084 40078 29665 67373 számú sorsjegy.

— **Halál a vonaton.** Kisfalvi Vilmos, a magyar folyam- és tengerhajózási társaság főmérnöke tegnap utazott el Budapestről és ma Passauból az a távirat érkezett, hogy Kisfalvi a vonaton halva érkezett Passaubá. Valószínűleg szívizélelhűtés érte Kisfalvit, akinek halála széles körökben keltett mély részvételt.

— **Nagy Bella — képes levelezőlapon.** Jóka! Mór ifju felesége máris nagy népszerűsége tett szert Budapesten. Ma küldték be lapunkhoz az első képes levelezőlapokat, amelyeket az ő képe díszít. A *Süderer Béla* kiadásában (Kálvária-ter 10.) megjelenő kártyák bizonyára nagy népszerűségnek fognak örvendzeni a gyűjtők körében.

— **Ós-Budavárban** holnap pénteken élite-estély lesz esti 7 óráig 30 kr, azután pedig 50 kr. belépő díjjal. Az igazgatóság értesítése szerint vasárnap folyó hó 24-én rekesztik be az idei szezont.

— **Gran — Debrecin — Klausenburg.** Lapunk tegnapi számában ilyen cím alatt egy kis hír jelent meg, amelyre vonatkozólag rektifikációt kaptunk. Az inkriminált levelezőlap, amelyen a magyar városok nevei német nyelven szerepelnek, nem a Kanitz cég kiadása, hanem egy német nyomdaintézet küldte mintaul a cégnek. Ezekből a cég nemcsak hogy nem rendelt, hanem látva a felírásokat, visszautasította azokat és figyelmeztette a kiadót, hogy kimélje meg a jövőben a magyar kereskedőket az ő silány produktumaitól, mert tudunk mi itten szebb és jó magyar felírással ellátott levelezőlapokat készíteni.

— **Henry cirksza** annyira kiérdemelte a budapesti közönség jóindulatát, hogy naponta telt ház előtt tartja előadásait. Nem is csoda, hogy úgy megkedvelte a közönség, mert naponta változatos a műsora. Ma ismét négy új számot mutatott be: *The Salzburg* híres melangé művészek meglepő mutatványaikkal valóban bámulatot kellettek, továbbá Edison kinematographjának bemutatása meglepő újdonság a cirksuz porondján. Nagyon sikerültek az új August Sig. Canelli mutatványai és éleci. Legkitűnőbb azonban az idomias terén most először látható Jonny elefántnak és a magas iskolában Nonius fehér eső-dörnek együttes elővetése. Mint értesülünk, 23-án szombaton a Henry cirksuzban *Vadászat a szerencse után* című nagy kiállításos és látványos némajáték kerül bemutatásra.

A Duna áradása.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 21.

Kövés megnyugtató van a Duna áradásáról szóló legújabb jelentésekben. Fájdalom, a Szigetköz munkás, szorgalmas népe ezuttal sem kerülhette el a katasztrófát és a legtöbb faluból Győrbe menekült a lakosság, ahol igazán nemes szívű intézkedések történtek a szerencsétlenek érdekében. A *csallóközi* községek a földmívelésügyi miniszter erélyes rendelkezésé folytán mindaddig sikerrel ellentádk a veszedelemnek és remélhetőleg most már nincs is mitől tartaniok, mert Komáromnál is beállt már a Duna apadása és ha csak tartós eső nem lesz, a kiszabadult hullámok két-három nap alatt visszatarakodnak medrükbe. *Budapesten* holnap reggelre várják az áradás tetőpontját és az eddigi óvintézkedések elégségesek voltak a megnyugtatóra. A fővárosban alul csak most következnek be a szomorú napok, de az áradás komolyabb veszedelemmel nem fenyeget, már azért sem, mert a lakosság és a hatóságok a vizár lassu emelkedése folytán nyugodtan védekezhetnek.

(A fővárosban.)

A fővárosnál tegnap óta 24 centiméterrel emelkedett a víz, s mai magassága 657 centiméter. Az országos vízügyi igazgatóság vízrajzi osztálya ma következőkben számol be az árvízről:

A tegnapi nap és tegnapi töltésszakadások következtében Komáromtól lefelé az árvíz várható magassága jelentékenyen megkisebbedik. *Budapesten* az árvíz *tetőzése holnap, pénteken reggel* várható mintegy 670 centiméternyi magasságnál és a víz közelebben a magasságban egy-két napig stagnálni fog. A töltésszakadások következtében Budapestől lefelé is mintegy 30 centiméterrel alacsonyabb lesz az árvíz magassága, mint a mekkorára e hó 17-én jelezve volt. A minisztériumhoz érkezett jelentések szerint a mai vízmagasságok a következők:

Schärding 260 (ap. 20 cm.), Passau 460 cm. (ap. 88 cm.), Linz 258 cm. (ap. 72 cm.), Stein 364 cm. (ap. 62 cm.), Bécs 408 cm. (ap. 62 cm.), Pozsony 713 cm. (ap. 35 cm.), Komárom 665 cm., Esztergom 642 cm. (ár. 22 cm.), Nagy-Maros 594 cm., *Budapest* 657 cm. (ár. 24 cm.), Duna-Földvár 506 cm. (ár. 21 cm.), Paks 569 cm. (ár. 20 cm.), Baja 609 cm. (ár. 30 cm.), Mohács 589 cm. (ár. 31 cm.), Gombos 478 cm. (ár. 23 cm.), Ujvidék 355 cm. (ár. 21 cm.), Zimony 306 cm. (ár. 14 cm.), Pancsova 262 cm. (ár. 15 cm.), Bázias 262 cm. (ár. 22 cm.), Drenkova 229 cm. (ár. 15 cm.), Orsova 300 cm. (ár. 18 cm.)

A Duna mellékfolyói közül különösen a Tisza és Száva mutat nagyobb áradást.

A *Margitsziget* jóformán egészen víz alatt áll. *Üsupán* a telőtési munkák során épített hét méter magas plateau és az alsó vendéglő környéke áll még szárazon. A sziget többi részén feltartóztatlanul száguld keresztül az áradat. A hidépítési munkálatoknál a munkások lakásait már körülvette a víz s az irodahelyiségnek a padlóját föl kellett szagatni. Az irodai épületet kötöltéssel vették ugyan körül, de a kötöltés átázott és alulról fakadt föl a víz. A felső szigeti kikötőház egész ablakáig uszik a vízben. A fürdőépület terraszának csupán a virágai látszanak a szennyes hullámok alól. A forrásmedence karimája mélyen a víz alatt van s a margitszigeti víz töltőgép helyiségét tengerként veszi körül az áradat.

(A Csallóköz védekezése.)

A *Csallóközben* még folyvást megfeszített erővel védekezik a lakosság. Segítségükre van nagyszámú katonaság is, de mint már jelentettem, nem bírták megakadályozni a csiosói töltés átszakadását. A víz oly erővel tödült a résen át, hogy feltartóztatni lehetetlen volt. A partvédelmi bizottság, *Mikes* Lajos mérnökkel, látva a veszélyt, segítséget kért a kormánybiztostól és műszaki miniszteri tanácsostól, akik a szomszéd *Néma* község töltéséről védekeztek az ár ellen. Ma reggel kövel megrakott hajók érkeztek, de azoknak hasznát nem vették, mert a gátszakadás szélessége mindinkább terjed és délelőtt a 180 méter hosszúságot el is érte. Ezt a rést betömni már teljes lehetetlenség.

Csicsó község lakossága a házak padlására menekült. Oda vitte, amit meg tudott menteni és az éjet is ott töltötte. Az első segítséget a dolgozó utascsapatok nyújtották, akik a népet pontonok segítségével biztos helyre szállították a még megmenthető holmikkal. E közben rohamosan emelkedett a víz a községben, annyira, hogy este már egy méter magasságra víz borította el Csicsó községet. A vizár tegnap déltől ma délig tizenkét kilométer hosszú vonalat futott meg s az útjába eső falvakat elöntötte. A víz magassága a Csallóköz területén meghaladja

két métert. Az ár Nagytántól egészen Guta nagyszélig szintén mindent elpusztított. Az ár Néma községet is elöntötte m. r. A lakosság az egész éjelt a szabadban, a házak padlásán töltötte, ahová a házi tárgyakat felhordta. Néma községe lakosságának megmentésére négy dereglyét szállítottak a községbe.

A vármegye alispánja táviratilag a pozsonyi orendőrpáncsnokságot megkereste, hogy a rendőrségre álló orendőrségből 80 embert haladéktalanul Gutára rendeljen a mentőmunkálatok foganatosítására. Ugyancsak a vármegye megkereste a komáromi térparancsnokot, hogy a még kéznél lévő hadászati csapatokból lehetőleg három szakaszt haladéktalanul Néma és Guta községek lakosságának megmentésére rendeljen ki.

A távirati intézkedésekre a pozsonyi orendőrpáncsnok és a komáromi térparancsnok a segílyt azonnal indították és ezek most a mentőmunkálatokat már nagyban vezetik.

A miniszteri műszaki tanácsos a bekövetkezett szerencsétlenség pillanatában Néma községében volt és onnan a földművelésügyi miniszternek az éj folyamán a következő értesítést küldötte be:

Némai órház éjjel 12 óra. A kitört árviz lokalizálására megkísérlettem az erre egyedül alkalmas Néma-Füz-Nagy-Tanya közötti országutat fölhasználni, de miután a mintegy 10 kilométer hosszú országon legalább másfél méter magasságu gátat kellett volna kiépíteni a kitört árviz megfékezésére, a kísérletről le kellett mondanom. Az áttört gát korlátozására az első szükséges intézkedéseket megírtam. Két dereglye 600 méter kövel már a helyszínen van, valamint három gözható is. Holnap reggel, 21-én, az elzárási munkálatokat megkezdjük. Medveczky kir. főmérnökkel együttes működéssünk folytán a nagyléli szakadás színhelyére Csernó kir. mérnököt kirendeltem. Csicsó községe már részben elzárva van. 45 utász 3 darab 4-es pontonnal teljesíti a munkálatokat. A szakadás ma este 9 órakor mintegy 150 méter széles. Újabb utászok megérkeztek és utnak indítottak. *Bulovszky.*

Komáromból ma ismét tízezer zsákot és ötezer faklyát vittek ki a víz helyére, de erre már nem volt szükség, mert a víz rohamosan terjed Guta, Lak és Nagymegyér községek felé és felő, hogy késő estére már ezek is víz alá kerülnek. Eddig vagy 80.000 hold van víz alatt.

Győr, szeptember 21.

A mai nap baj nélkül mult el; a medvei szakadástól való félelem nem vált valóra, amennyiben a szigeti víztömeg a véneki töltésen át talált utat a Dunához. Az apadás tartós; este 8 óráig 75 centimétert apadt; most 596 cm. a víz állás. Győr város tul van a veszélyen, Győrsziget és Révfülu azonban még küzd az árral. Itt a katonai munkaerő még akcióban van, mert a töltések átáztak.

(Esztergom veszedelme.)

Esztergom, szeptember 21.

A helyzet a déli órákban tarthatatlanná vált. A védgátak annyira eláztak, hogy az ár este kilenc órára a Tabánra zudul. A fenyegetett lakosságot most szállásolják ki házaikból. A töltéseken most is jóformán csak a katonaság dolgozik, mert a köznép megszökött a töltésekről és aki ott maradt közülök, az is zugolódva végzi munkáját. *Muzsla, Ebed, Kisujfalú* népét is karhatalommal kényszerítették a gátakra. *Andrássy* alispán nagyobb katonai segílyt kért.

— Éjjel 10 órakor.

A veszedelem még folyvást fenyegető. Az áradat a sáncokat megkerülve, elöntötte a szentkirályi földeket. A hatóság karhatalommal rendelte a vész helyére a lakosságot. Rögtönzött gátat emeltek, melynél most is több száz ember dolgozik és munkájával egyelőre megakadályozza a vizár behatolását. Ha a rögtönzött gát a víznyomásnak ellen tud állni, a katasztrófa elhárítható. A víz állása most 638 centiméter.

(Pestmegyében.)

Pestmegyében nagy küzdelmet folytatnak az áradás legyőzésére. *Beniczky* Lajos alispán és *Beniczky* Ferenc főispán a legerélyesebb intézkedéseket tették meg azért, hogy a védekezésben semmiféle mulasztás ne történjék; személyesen járta be az alispán, főispán és *Zsák* Hugó miniszteri osztálytanácsos a leginkább veszélyeztetett területeket. A szemle eredményét a következőkben foglalhatjuk össze:

A szent-endrei szigeten *Sziget-Monostor* most már veszélyen kívül van, *Pöcsmegyer* azonban teljesen víz alá került. A lakosság részint a padlásokra, részint a szérűskertek magasán fekvő partos helyekre menekült. Élelmi szerekben nincs hiány. A házak összedőlésétől tartani nem lehet, mert kivétel nélkül kőből épültek.

Tegnap, szeptember 20-ikán *Beniczky* Ferenc főispán, *Beniczky* Lajos alispán, *Zsák* Hugó miniszteri osztálytanácsos és *Szilágyi* Lajos járási főszolgabíró

megtekintette a Csepelsziget összes védőműveit s a nagy erővel folyó munkálatokat.

Habár a külső, alacsonyabb fekvésű árterületek az elöntéstől meg nem menthetők, a belső területek és szőlők, *Zsák* Hugó osztálytanácsos szakavatott védekezési intézkedései folytán, egész bizonyosan érintetlenül maradnak a víztől.

Leginkább ki van téve a veszélynek *Lóré* és *Makád* község; itt azonban a kirendelt közérő s a töltéseken dolgozó kubikosok kitartó, munkás szorgalma folytán az ideiglenesen épített védő-töltések kellő biztosságot nyújtanak. De, hogy veszély most már nem fenyegeti ezeket a községeket, nagyrészt annak is tulajdonítható, hogy a Duna felső szakaszán történt gátszakadások folytán az előre jelzett vízállás 30 centiméterrel lesz alacsonyabb.

A Baja melletti Szt.-István község töltései, a kirendelt közérő minden erőfeszítése ellenére is, csak abban az esetben lesznek képesek a víz nyomásának ellentállani, ha nagyobb munkaerőt alkalmaznak. E végből *Beniczky* Lajos alispán *Csandé* és *Sükösd* községek közérőjét is a védőtöltések megerősítésére rendelte ki. A pestmegyei veszélyeztetett községek lakossága általában készségesen vett részt a védekezés munkálatában s karhatalomra sehol sem volt szükség.

Pestmegye alispánja ma este a következő táviratot vette Komáromból:

A csicsói szakadásból a víz rohamosan *Aranyos felé* ront. Hogy az áradás milyen magasságu lesz, még nem lehet tudni, de az 1897-ikéinél bizonyára sokkal magasabb.

(Tétényen alul.)

Fejérmegye parti községei is nagyon sokat szenvednek az árviz miatt. Téténynél a helyzet súlyosbodott. A víz ma elöntötte a Hugonnay-kastély előtti parkot egészen és reggelre a kastély lábáig emelkedett. Teljesen elöntötte a víz a több száz holdas tétényi erdőt is és híres fácskái riadva menekülnek belőle. Tétényt a Duna felől szintén a vasuti töltés védi és innen nem is fenyegeti veszedelem a községet. A veszedelem Tétényre hátulról jön. A Duna vize ugyanis az Erd felőli rétekről körülkerítette a községet s ha még egy métert növekszik, ugy a községet elzárja a közlekedéstől. *Erdén* is növekedett a víz, hogy a hajóközlekedést ma reggel be kellett szüntetni. Ma már az összes rétek mintegy ezer holdnyi területen víz alatt vannak. Az alispán utasítására *Huszár* Dezső főszolgabíró ma reggel a községbe érkezett, mindenütt személyes meggyőződést szerez, s ha nagyobb segílyre van szükség, intézkedik. A főszolgabíró *Lehoczky* István jegyzővel megsemmisítette az árterületet s helybenhagyta az eddig tett intézkedéseket. *Batta* község helyzete is súlyosabb lett tegnap óta. A víz elöntötte az összes réteket és legelőket és a község lakosait elzárta a vasuti közlekedéstől, ugy, hogy most kerülő uton Erdre kell jönniök, amelynek állomása magas helyen fekszik. *Ercsinél* is komolyabb a helyzet, de közvetlen veszedelem egyelőre nincs.

Mohács, szeptember 21.

Reggel óta erős északraleti szél fúj, ami rendkívül megnehezíti a védekezést. A lakosság roppant erőfeszítéssel dolgozik és rettegve gondol sorsára, mert a vizár 28-ika előtt aligha éri el legnagyobb magasságát. A vízállás most 595 cm. Ha tartós eső állna be, a katasztrófa elkerülhetetlen.

(Hivatalos jelentés.)

A földművelési minisztériumba ma este fél tíz óráig érkezett hírek szerint a szigeti társulat területén a medvei szakadásnál kitört árviz az ártéren szétterült. Ma estig az árviz Révfülunál jelentkezik; remélhető azonban, hogy a község körüli körtöltéssel a belterület meg lesz menthető. Viz alá kerültek eddig *Sebani, Vámos, Nagy- és Kis-Bajes, Vének, Ladomér, Dunaszeg, Újfalú* községek. Az eddig elöntött terület mintegy 15—20.000 hold. *Bicsa* község körtöltéssel van védve és remélhető, hogy a belterületet a község lakossága megmenti. A körtöltésen keményen dolgoznak. *Venénél* az árviz a dunai töltés belső oldalán annyira felszaporodott, hogy a külső Dunához képest csak 44 cm. különbség van még. A töltés átvágása folyamatban van, ugy hogy mire a belső víz elérte a külső magasságát, az ártérre kitört vizet leereszthetik a Dunába. — *Győrsziget* helyzete Nádory műszaki tanácsos jelentése szerint biztosított. — *Győrött* nincs veszedelem, elannyira, hogy a védekezésre kirendelt állami mérnökök egy részét visszarendelték. — A *Rába-szabályozó társulat* területén gróf *Cziráky* Béla miniszteri biztos jelentése szerint a víz apad; a helyzet javult, elannyira, hogy a katonaság egy részét hazaküldik. A dinnyédi szakadás folytán *Ötvenynél* gátat rögtönöztek, mely-

lyel a viznek terjedését megátolják. E szakadás folytán 5—6000 *katasztrális hold* áll víz alatt. A belterület csak *Dinnyéden* és *Abdán* van előntve. *Abdán* néhány ház bedől; emberéletben nem esett kár. *Abda* és *Dinnyéd* lakosai biztosítottak tekinthető körtöltésen tanyáznak és odahordják holmijukat.

Az alsó-csalóközi társulat területén *Bulyovszky* műszaki tanácsos jelentése szerint a csicsói szakadásnál ma reggel megkezdtek a munkát a töltés fejének biztosítására; az elzárás helyének felvétele megtörtént, a felvételtől nyert adatok azonban arra a szomorú eredményre vezettek, hogy a teljes elzárás valószínűleg nem lesz létesíthető, mert a töltés közelében örvény támadt, amely az ártérre irányuló vízmedret képez. A csicsói szakadásról a vizsgálat kiderítette, hogy földtörés folytán állott be, amely csakis közvetlenül a szakadás beállta előtt volt észlelhető és így elhárítható nem volt. Viz alá kerültek: *Csicsó, Füss, Néma, Kis- és Nagy-Keszi, Aranyos, Nagy-Lél, Ersek-Lél, Nagy-Megyér, Alsó- és Felső-Gellért, Bogya, Tany, Lak, Ekecs, Szakállás* községeknek külterülete és *Csicsó, Füss* és *Bogya* községeknek belterülete is.

Az élet- és vagyonmentés körül négy század utász buzdítkodik. Emberélet eddig nem esett áldozatul. Az elöntött községek lakosainak élelmezéséről a társulat a közügyigazgatási hatóságokkal karöltve, a legkiterjedtebb mértékben gondoskodik. *Komáromból* szállítják a kenyert és a főszolgabírák felügyelete alatt osztják szét. Csicsón eddig huszonöt ház dől össze; egyebütt házakban még kár nincsen.

A *vághalparti társulat* alsó szakaszán a nyári töltéseken át mintegy 12.000 holdat öntött el az árviz, a községek belterülete azonban vízmentes.

*Mohács*on a társulati miniszteri biztos a töltések magasításán és erősítésén nagy erőfeszítéssel dolgozik. Általában a Duna alsó szakasza mentén a társulatok helyzete eddig kielégítő.

A Duna felső szakaszán bekövetkezett töltészakadásokat a vízállások is befolyásolják; hozzávetőleges számítás szerint az árviz tetőzése várható:

Budapest	szep. 21-én	mintegy	670 cm.-nél
<i>Paks</i> on	" 25-én	" 630	"
<i>Boján</i>	" 26-án	" 690	"
<i>Mohács</i> on	" 27-én	" 680	"

Ugy Budapest, mint az alsóbb helyeken az árviz tetőzése hosszabb ideig (1—2 napig) fog tartani.

Beleőrülünk.

— Sajtóhírek. —

A vonat öt órakor érkezett *Borda-reauzba*.

(Egy mai estülapból.)

Vagyis már ugy oda vannak a szedők, a korrektorok és a tördelők a Dreyfus-ügyöt, hogy már a sajtóhírek is a Dreyfus-ügy műszavaihoz mérten alakulnak. Példa rá ez az apróbetűs sor.

Ezek után ideiktatom a *Budapesti Napló* mai számában megjelent A kereskedelmi miniszter *Iglón* című hírt. I alatt ugy, ahogy megjelent, s II alatt ugy, ahogy a Dreyfusszal szaturált szedők elrontották volna — ha elrontották volna.

I.

A kereskedelmi miniszter *Iglón*. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter szombaton *Iglóra* utazik, hogy vasárnap jelen lehessen a kassa-oderbergi vasut által emelt internátus felavató ünnepén. *Falk* Miksa, a kassa-oderbergi vasut elnök-igazgatója fogadja a minisztert. Ezután *Igló-Füreden* bankett lesz, amit a város és a kassa-oderbergi vasut rendez a miniszter tiszteletére. Este a miniszter és a társaság *Münich* Aurél orsz. képviselő vendégei lesznek.

II.

A hadügyminiszter *Iglón*. A negédes vándor hadügyminiszter romba dönt glóriája dupaty, hogy vasárnap jelen schwartzkopen a gázság-oderbergi hazug által emelt szindikátus lefokozó ünnepén. *Clam* Miksa, a kassa-borderbergi tárgyalás elnök-igazgatója fogadja a minisztert. Ezután *Igló-Füreden* bankett lesz, amit a város és a kassa-oderbergi vasut rendez a miniszter tiszteletére. Este a miniszter és a társaság *Münich* Aurél orsz. képviselő vendégei lesznek.

Tessék szóról-szóra összehasonlítani. Ugy-o, kezdünk beleőrülni?

FŐVÁROS.

(*) **Beteg előjáró.** Kúhnel Gyula II. kerületi előjáró szabadsága alatt megbetegedett és a polgármester újabb hat heti szabadságot engedélyezett egészségének helyreállítására.

(*) **A kormány és a főváros.** Mint már említettük, a főváros — a kormányval szemben — arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közúti vasutak építési tőkéjének a megállapításánál a főváros előzetes hozzájárulása szükséges. Minthogy a kormány ezt a jogot tagadja s ennek a kereskedelemügyi miniszter kifejezést is adott a leiratában, a tanács ismételt foglalkozott a dologgal s ma végérvényesen abban állapodott meg, hogy a miniszter főfogásába nem nyugszik bele s javasolja a közgyűlésnek, hogy ismételt föllíratban fejtse ki a törvényhatóság jogos álláspontját, kérve a minisztert, hogy ugyanerre az álláspontra helyezkedjék. Ami az építési tőke törlesztési tervét illeti, a tanács azt számszerűleg helyesnek ismerte el a közelébb épült vasutakra vonatkozólag; mivel azonban ez szoros összefüggésben van a tőke megállapításával, ezt sem ismeri el mindaddig, amíg a kormány a főváros föllíratához hozzá nem járul.

(*) **Munkaközvetítő-intézet.** A kereskedelmi miniszter, a fővárosnak föllálandó munkaközvetítő-intézet céljaira 15.000 forint adományozott s fölhívta a fővárost, hogy a költségekhez szintén járuljon hozzá 5000 forinttal. A tanács azt fogja a legközelebbi közgyűlésnek javasolni, hogy ezt a hozzájárulást három évre szavazza meg.

(*) **Cselédek jutalmazása.** A főváros tanácsa szeptember 25-ikén fogja kiosztatni a leghosszabb ideig szolgált 18 cseléd közt a Rökk Szilárd-féle alapítvány kamatait.

(*) **Ebzárlat a II. kerületben.** A II. kerületben a minap egy veszett kutyát fogtak el. A II. kerületi előjáróság ezért október 25-éig ebzárlatot rendelt el a kerületben, mely idő alatt a kutyák az utcán szájkosárral ellátva prózón vezetődnek és otthon is láncra kell őket kötni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Nemzeti Színház.** Kezdődik a szezon. A színház „nagy attrakciói” egymásután lépnek csatarendbe és diadalok színhelyévé teszik a színpadot. Ma Márkus Emilián volt a sor, akit a feltűzőtér zugó tapsal üdvözölt. A *Folt, amely tisztít* magában véve is érdekes darab, de igazán hatásos, izgatónak, elragadóvá a Márkus Emília szenzációs játéka teszi. A közönség minden nagyobb jelenet után zajosn, hevesen tapsolt s a nők talán még jobban, mint a férfiak. Érdekes volt megfigyelni, hogy az elegáns-fehér keztyűs kezesekék miképpen nyultak ki a páholyokból és miképpen veredtek egymást szapora csattogással, mintha csak demonstrálni akartak volna. A nők valósággal rajonganak Márkus Emiliáért ebben a szerepben. S vajjon miért rajonganak így az asszonyok? Azt hiszem, azért, mert száz orvosi könyv sem magyarázza meg olyan világosan a modern asszony ideg-életét, mint Márkus Emília; nemcsak ebben a szerepben, de minden bravuroz alakjában. A századvégi asszonynak valamennyi jellemző vonását csodálatos megfigyeléssel és bátorsággal tünteti föl. A tudatos analízis elragadó művészettel olvad össze játékában a veleszületett temperamentum csillogó gazdagságával. Ezért tud kifejezni mindent, ami az asszony lelki világához tartozik: a kacérságot, a kegyetlenséget, a tetetést, a végtelen odaadást és a végtelen gyűlöletet. Alakító ereje most már elérte azt a fokot, ahol nincs többé hézag, nincs diszsonancia, nincs elrajzolás; ahol minden egyöntetű, logikus, igaz és megkapó. Egész sor remek szerepe van immár és ezek közt talán a legérdekesebb, legvonzóbb az Echegray-darab *Matthilde*, ahol a szerep szimpatikus tartalmát a maga briliáns szenvedélyvel olvastja össze. A mai előadás magasabb hőfokában minden közreműködő nekimelegedett és egynehányan kitűnően játszott, első sorban *Mihályfi*, akinek nemcsak hangja, de leke is van, — *Bercsényi*, aki az öreg Don Justo eszességeinek jeles tolmácsa, — és *Maróthy* Margit, aki Enriqueta szerepében kiváló. Márkus Emília, akit egész este ünnepelt a közönség, a második felvonás végén két szép bokrétaival jelent meg a színpadon.

(d. e.)

**** Jókainé szerződése.** A napokban megírtuk, hogy *Jókainé-Nagy* Bella, aki a múlt évad végén két évre szóló szerződést írt alá a *Vigszínház*hoz, továbbra is megmarad a *Vigszínház* kötelékében és még ebben az évadban egy drámai szerepben fogja magát bemutatni. Ez a bemutatkozás, tudtukkal, január havára volt tervbe véve, minthogy koszorus költönnk, mint értesültünk, csak december havában tér vissza nászutazásáról fiatal feleségével. A művésznő most, úgy látszik, másként határozott és visszalép a színpadtól. Egy könyvomas tudósító útján ugyanis azt az érdekes hírt kaptuk, hogy *Jókai*

Mór, aki jelenleg külföldön időzik, helybeli képviselője, dr. *Sebestény* József útján fölkérte a *Vigszínház* igazgatóságát, hogy nejenek szerződését bontsa föl. Ennek a kérelemnek a *Vigszínház* igazgatósága helyt is adott.

**** A Népszínház operett-újonsága.** A *Népszínház*nak a jövő héten bemutatásra kerülő *A tűzoltó* című *Varney*-féle operett után, mint értesülünk, a legközelebbi újonsága *Suppénak* A *modell* című operettje lesz. A hírneves zeneszerzőnek ez volt az utolsó operettje s annak idejében nagy sikert aratott a bécsi *Carl-Theater*ben.

**** Tüzes virágok.** Egy parázs kuplé jutalma gyanánt ma a zenekarból rengeteg bokréta nyújtottak fel *Kürty* Klára kisasszonynak.

A bokrétaival, amelynek virágai számosak és nagyok valának, az esett meg, ami gyakori a színpadon izzó világában, egy csöppet odágett.

A baloldali lámpás, amely a világ legelkönyeztetettebb lámpásainak egyike, mert esténként selymes és illatos virágok libbennek felette, körülötte, mellette lányleánykezekbe és asszonykezekbe, amelyek még bársnyosabbak, — igen, a baloldali lámpás kívánságon és vakmerően beletűzelt a bokrétaiba. És a bokréta kigyulladt.

Es csupa fehér virág volt. És piros lett. Tüzespiros.

Fáradt muzsikuskok és fúrge urak az első sorokból, ijedt asszonyok is a háttérből felugráltak a lázas és égő virág láttára. Másik száz embernek naiv ösztönnel oltó mozdulatra görbült a keze. De igazában csak egy ember oltott, a baritonista *Raskó*, aki pedig kinban vala a színpadon és kask is égett, mert férj és szerelmes ő a darabban és mindenekefelett portugál. Marokra kapta a virágot, ahol érte és ahol csak égett és megtapsolták a flegmáját, meg a hívság nélkül való készségeért, hogy nem sajnálta színész létére kétségtelenül szintén fehér kezét.

A szőke parókás primadonna pedig csak mosolygott és úgy lehet, a nézőtér valamelyik zugában idegesen nyult valaki a szeméhez, és szétmorzsolta egy könnyet, amelynek nem lehetett a lángba borult virágot oltania.

**** Baritonista és színgazgató.** *Somogyi* Károly pécsi színgazgató már régebben feljelentést tett a bíróság előtt *Pintér* Imre, a vidéki színpad egyik legismertebb baritonistája ellen, hogy egy közölt létrejött szerződés megkötése alkalmával őt rosszhiszeműen anyagilag megkárosította. A bíróság, amely előtt *Somogyi* igazgató ezt a vádat emelte, a panaszt elutasította s most *Pintér* Imre az aradi törvényszék előtt rágalmozás miatt emel vádat az igazgató ellen.

**** A romániai királyné darabja a Vigszínházban.** *Carmen* Sylva, amely álnév alatt tudvalevőleg Oláhország költői lelkű királynéja rejtezik, *Két pár kis eszma* címmel új darabot írt. A *Vigszínház* vezetősége, mint értesülünk, lépéseket tett főudvarmesteri hivatala útján, a romániai királynénél, hogy legújabb darabja előadási jogát megszerzeze a színház számára. *Carmen* Sylva darabja, minden valószínűség szerint, még ebben az évadban bemutatásra kerül a *Vigszínház*ban.

**** Miss Halton vendéglátéka.** *Miss Halton* holnap, pénteken, kezdi meg a *Magyar Színház*ban négy estére terjedő vendéglátéka a *Gésákban*. A vendégszerelés négy esteje: péntek, szombat, hétfő és kedd. Minden előadásra egész nap lehet jegyet váltani a *Magyar Színház* előcsarnokában levő pénztárnál.

**** A Hubay-négyes társulat egyik oszlopos tagja, Waldbauer József tanár, hegedűművész, kilépett a társulattól, mert a kamarazene-egyesületnél elfoglalt titkári állását összeférhetetlennek találta a négyes társulat működő tagságával. Waldbauer a Jegrkonszenzesebb előadó művészek egyike, kinek távozását fájlalni fogja a főváros hangversenyátogató közönsége.**

**** Utolsó fellépés.** *Ternyei* Lajos, a *Népszínház* fiatal tagja, holnap lép fel utoljára a *Szókimondó asszonyságban* Neiperg gróf szerepében. A fiatal művész október elsejétől az új kassai *Nemzeti Színház*hoz szerződik.

**** Kisfaludy Színház.** A *Kisfaludy Színház*ban szombaton kilencvennyolcadszor kerül színre a *Szulamith* keleti opera, *Ezékely* Károly jutalomjátékául, aki a darabban *Absolon* szerepét kreálta. Az előadás iránt nagy az érdeklődés. Hétfőn lesz a *Szulamith* századik előadása.

**** Barzesou kisasszony kudarc.** *Barzesou* kisasszonyról, az ismert német drámai színésznőről, azt az érdekes hírt olvassuk egy bécsi újságban, hogy Dél-Magyarországon és Erdélyben tervezett körúti kudarcat vallott. A vállalkozás már az első állomáson *Medgyessen* csütörtököt mondott s mindjárt a második előadás után felbeszakította körutat és visszatért *Bécsbe*. A művésznő különben október közepén kezdi meg a vendégszerelést a bukaresti nemzeti színházban, ahol román nyelven fog játszani.

**** Perosi operát ír.** *Milánóból* írják, hogy *Perosi* egyházi tárgyú operának a megírására készül, amely egyik nagyobb olasz színpadon fog előadásra kerülni. Nem érdektelen ebből az ötletből felemlíteni, hogy a fiatal zeneszerző-nap már a *Jászár* feltámadása

című első oratoriuma után készült ilyen egyházi operát írni, de a pápa eltiltotta ettől a szándékától.

**** Première előtt.** Egy berlini drámaíró a következő érdekes történetet mondja el arról, hogyan került színre első darabja:

— Mindenekelőtt a *tantiémekre* tereltem a beszédet. Az összes felmerülhető kérdések közül ez az egy érdekelt a legjobban; és ez volt egyszersmind az egyetlen, amelyben járatosabb voltam a leggyakorlottabb drámaírónál is.

— Tíz százaléket kérek, — szóltam röviden.

— Négyet adok, — felelt az igazgató.

— Az kevés!

— Sajnálom!

Órák hosszat tartó küzdelem után végre megállapodtunk a *hetes* számmal. Néhány nappal később a szereposztásra került a sor.

— A címszerepet X kisasszonynak adjuk, — szólt a direktor.

— X kisasszonynak? — kiáltottam rémülten — hiszen az *Stuart Máriát* és az *Orléansi szüzet* játszszal. Nekem pedig szubrett kell!

— Sajnálom, szubrettem nincsen!

— Akkor visszavonom a darabomat!

— Lehetetlen, — felelte rendithetetlen nyugalommal, — aláírta szerződést!

Hosszas csatározás után az igazgató bevallotta, hogy tudna ugyan egy szubrettet, de az roppant magas fellépti díjakat követel.

— Tudja mit — ajánlotta — osztozzunk meg a költségeken! Én megegyezem a primadonnával, de ön beéri hat százalékkal!

Raálltam és néhány nap múlva már megtarthattuk az első zenekari próbát. Azaz, hogy megtarthattuk volna, ha lett volna — zenekar. De legnagyobb rémületemre, csak egy magányos zongora volt a helyén!

— De hiszen ohhez a darabhoz zenekar szükséges! — kiáltottam keserűen.

— Sajnálom, zenekarom nincs; az nagyon is költséges.

— Akkor visszavonom a darabomat!

Megint emlékembe idézte a szerződést és végre kijelentette, hogy hajlandó zenekart szervezni, ha megelégszem öt százalékkal!

És megmaradtunk öt százaléknál az első diszletróbiáig. Soha olyan förtelmes, rongyokból összetakolt diszletróbiát! Természetesen hanyat-homlok siettem feláldozni még egy százaléket, csak hogy becsületes diszletróbiát adjak a darabomat.

És így az igazgató elérte célját: meg kellett elégednem négy százalékkal, úgy mint ő eredetileg ajánlotta.

Szerencsére a darabot a főpróba után betiltotta a rendőrség.

Szerencsére mondom, mint egy barátom és kollégám, aki szintén drámaírásból él, csakhogy egészen sajátos módon. Olyan ügyesen tudja ugyanis megszerkeszteni darabjait, hogy első olvasásra kitűnőnek látszanak. Ez a benyomás azonban mást első próbák alatt annyira felületesnek bizonyul, hogy a direktorok lemondanak a darab előadásáról és inkább megfizetik a kikötött bánatpénzt!

Igy élmeg barátom a darabjaiból!

Egy napon mélységes buba merülve találtam a kávéházban.

— Mi az, talán megint nem adják elő a darabját? — kérdeztem résztvevőn.

— Sőt ellenkezőleg, éppen most adják!

Ezért volt olyan szomorú, — és igazza volt.

A darab a második előadás után lekerült a színpadról.

**** A Városligeti Színkörben** ma *Sik* Gizella, *Solymosi* színésziskolájának végzett növendéke, vendégszerepelt. *Lili* címszerepét játszta, amelyben jelentékeny sikert aratott. A közönség minden dalát megismételtette és sokat tapsolt a szép arcú énekesnőnek, aki hangjával és ügyes játékával is feltűnt.

**** Hírek a Fővárosi Nyári Színkörből.** A *Fővárosi Nyári Színkörben* pénteken *Iosen* jeles vigjátéka, a *Nagyás hóborja* kerül színre, *Makó* Lajos igazgatóval a főszerepben. A darab szereposztása ez:

Ringheim—*Makó*, Eugénia—*Szakácsné*, Berta—*Jeski* Ariadne, Teréz—*Czikle* Valeria, Waller—*Füredi*, Anna—*Juhász*né, Konrad—*Tárnoky* Gizella, Lauter—*Hesvi*, Henrik—*Odry*, Mari—*Szilgyi* Berta, Ander—*Pataki*, Markel—*Déli*, Cornelius—*Krémer*.

A nyári színház most nagy előkészületekkel tesz, hogy *Vernének* a *Grant kapitány gyermeke* című látványos darabját minél szebb kilátásban hozhassa színre. A diszletróbiát *Spanraft* Ágoston, az Operaház festője készítette. A nagy sikert ígérő látványosság az egész jövő hét műsorára van kitalálva.

**** Új színház Varsóban.** Az orosz kormány népszínházat létesít *Varsóban* s erre a célra százezer rubelt bocsátott rendelkezésre. *Imeretinszky* herceg kormányzó kezdeményezésére írókból, művészekből és színházi szakemberekből bizottság alakult, amely a színház építéséről és rectorátójának megteremtéséről gondoskodik.

**** Még egy női Hamlet.** Már megemlékeztünk róla, hogy *Sandrock* Adél, a bécsi *Burg*-színház volt drámai hősnője, Sarah Bernhardt példáján felbuzdulva, szintén el akarja játszani *Hamletet*. A művésznőnek ez a drámai trikó-kísérlete a bécsi *Raimund-Theater*ben fog végre menni és pedig a jövő hónap első felében.

**** Jutalomjáték.** A *Városi Színház*ban holnap pénteken lesz *Folgár* Károly jutalomjátéka, mely alkalommal Schiller szomorújátéka, *A haramiák* kerül színpadra. A női főszerepet, Amáliát *Feld Irén* játssza. Szombaton az államrendőrségi tisztok nyugdíjintézeté javára a *Lili* kerül színpadra, mely iránt rendkívül nagy az érdeklődés. Az igazgatóság a jövő keddtől kezdve gyermekelőadásokat fog rendezni, melyekben feladottak és gyermekek fognak játszani. Az első előadás *Feld Mátyás Ezeregy éjszaka* című tündéregye kerül színpadra.

**** Vidéki színházak.** *Mezey Béla*, a Felsőmagyarországi nagyobb városai színházgatójának jól szervezett társulata e hónap végén fejezi be előadásait *Losoncon*. Innen a társulat *Besztercebányára* megy megkezdni a téli évadot, ahol nagy érdeklődéssel várják. Már sok bérletet biztosítottak a társulatnak. A társulat primadonnája *Honthy Elma* lesz, jobb erők még *Bogyó Ilonka*, *Harhányi Gizi*, *Völgyi Ilonka*, *Deréky Antal* rendező és *Radványi*. Drámai hősnőnek *Makó Aidát*, a vidéki színházok egyik legtehetségesebb és legkedveltebb színésznőjét szerződtette az igazgató, akiben a társulat feltétlenül kitűnő akvizíciót nyert. A társulat januárig marad *Besztercebányán* és onnét *Nyitra*ra megy. — *Mátészalkán* *Rakodczay* színtársulata a közönség élénk érdeklődése mellett játszik. A társulat primadonnája *H. Novák Irén*, akit a közönség nagyon megkedvelt. Kivül a nők közül *Szekely René* arat nagy sikereket. *Szekely René*, aki a vidék egyik legjobb drámai színésznője, legutóbb a Vasgyárosban és Szerafinában lépett fel s intelligens, átgondolt játékaival meghódította a közönséget, amely művészetét tapsal, virágokkal jutalmazta. A férfiszereplők közül *Morvay*, *Gulyás* és *Rakodczay* igazgató tündek ki.

**** Hangverseny a Hírdombban.** A *Telefon Hírdomb* este érdekes és változatos műsora *házi hangverseny* rendezésű előzetes szórakoztatására. A koncertben önk- és zeneszámok előadásával, még szavalkókkal közreműködnek: *Fekér Kamilla*, *Funták Agnes*, *Kovács Rózi*, *Rambosky Mariska*, *Pajor Emilia*, *Wertheimer Gizella*, *Nádas Gyéza*, *Németh János*, *Stoosz Árpád*. Kezdetre fél 9 órakor lesz. — Utána 11 óráig felváltva *katonazené* és *cigánymuzsika* lesz hallható a kagylókon.

„Lili“ Bécsben megbukott.

Budapest, szeptember 21.

Bécsben tegnapelőtt volt *Lilinek*, *Hennequin*, *Millaud* és *Hervé* örökzöld darabjának premiéréje. *Lili* ez az első előadásról a *Neue Freie Presse* szóról-szóra a következőket írja:

— *Hennequin* és *Millaud Lili* című bohózatában, amelyet ma adtak először, ugyan- csak sokáig tart, míg a fiatal, szerencsétlenül férjhezment asszony ifjúkori szerelmese szokásos csábítási művészkedésének majdnem megadja magát. Ez egyébként oly kevés szellemmel és élménnyel történik, hogy a másfél felvonáson át erőszakkal visszafojtott unalom végül urává lesz a közönségnek s a nevetés még a darab kevés vidám pillanatában is elfullad. A címszerepben és a harmadik felvonás Antoninejában a színlap *Tabory Frida* kisasszony első fellépését hirdette. A kisasszony úgy látszik, a *brelliről* került a színpadra. *Hervé* néhány egészen csinos dalának pikáns előadása, az éles játékmodor és a konzervatóriumi tónus hiánya legalább erre az átmenetre mutat. *Mauth* ur ma is nagyon hatásosan játszott. *Ó, Augustin* ur, az öreg vicomte, *Suppan* ur a tanár és *Clemens* ur *Plinhard* szerepében megmentett mindent, ami megmenthető volt.

Igy szól a *Presse* és műveletlen osztrák, aki különvéleményt merészel bejelenteni. A publikumnak so tetszett, mert hisz akkor nem végzett volna vele tizenhét sorban az újság. Vagyis *Lili*, amely Párisban ezerszer ment, Budapesten a színházakat is számíttva, legalább is azazötvenszer, Berlinben, Rómában, Madridban mindenütt többször, mint Budapesten — *Lili* „egészen csinos” (ganz hübsch), csak éppen a szövege unalmas és szellemtelen.

Nem kell *Lilit* az osztrák csinadratta-izlés ellenében megvédelmezni. Az *Lili* marad, még ha a bécsiek százszor meg is bukták. De bánja az embert, amikor a waltzer-város így letárgyal egy darabot, amelyen egész színműri nemzedék nevelődött fel s amelynek zenéje egyszerűen iskolási és korszakalapítója az egész modern vaudeville-muzsikának.

És itt még az a tanulság sincs, hogy a közönség széleslyes: ez tetszik itt, az nem tetszik ott — ez bukkik itt, az sikert arat ott. Mert ahol *Lili* megbukik, az már nem is közönség, és ahol *Lilit* a kritika lerántja vállveregető tizenhét sorban, az már nem is kritika.

Az isten éltesse soká a nagyérdemű bécsi közönséget az ő műzslésével egyetemben. Szerencsére már régen nem imponál nekünk ebben a tekintet-

ben, mert még kárunk is lehetne belőle. Ahol szerencsédett, izléstelen számárságok egy csattogó induló révén szikert aratnak s ahol *Lili* megbukik, ott már vége a tekintélynek. Ez...

Ez Bécs.

A színpadi rendezésről.

Irta: *Solymosi Elek*.

Budapest, szeptember 21.

A nagy közönség úgy vélekedik, hogy a színpadi rendezés lényege a színpadi butoroknak izlése, vagy kevésbé izlése elrendezéséből áll. Sőt vannak írók is, kik — például — a színpadi tömegek be- és kivonulásának tetszetős rendjében a színpadi rendezést dicsérik. S nemcsak a rendezéssel van így a közönség, hanem többek közt a színpadi kellékek dolgával is. Ezekkel a kellékekkel még a párisi nagy közönség sincs teljesen tisztában. Bizonyítja ezt a *Lili*, melyben az író a műkedvelők kellékeidőlján — *koosirologást, betört ablakot és poszlevest* sorol fel.

De maradjunk a színpadi rendezés kérdésénél. Az igazi színpadi rendező legény költői érzelmekkel megáldott lény, aki e mellett világosan tudja kommentálni, illetőleg kommentáltatni a mások érzéseit és filozofikus álláspontját. És nemcsak polihisztornak kell lennie, de részletesen ki kell tanulmányoznia és okosan kell kommentálnia mindama kérdéseket és fölfedezéseket, melyeket a kisebb és nagyobb zseniek az irodalmi világ piacára hoznak. Szóval a jó rendező tanulság és intelligencia dolgában vetekedjék azzal az íróval, akinek munkáját a színpadon tolmácsolja. A színpadi próbák első sorban is a szerzőt kell pótolnia és helyettesítenie. A darab irójával való szellemi egyenrangúságot, sőt bizonyos tekintetben annak sültérszerű fölényét is mindjárt megláthatjuk, ha mindezekhez hozzáadjuk a rendezőnek a szövegkönyvből való tréleri jogát. Mert a színészség mértékét ritka szerző ismeri teljesen, s ha ismeri is, nem tud mindig számot vetni annak a közönségnek az izlésével, melynek a darabját szánta. Ezzel az izléssel is a rendezőnek kell számot vetni, mert ő egyben az igazgató is képviseli, azt az igazgatót, akinek esztétikai, dramaturgiai, sőt reális intenciói és kvalitási is — rendezői működésére és elhatározására nézve — mindig mértékadó.

A rendező jó kvalitásnak ez még csak az egyik része, mert ehhez még hozzájárul a szakismereteknek egész tömege.

Ebből való például az, hogy a rendezőnek ismernie kell a színészek individualitását, vérmérsékletét, előnyeit, gyarlóságait s talentumuknak egész körforgását, mert ha ez ismeretek nélkül oszt ki csak egyetlen szerepet is, az ebből származható legkisebb disszonancia gyakran az egész darab bukását vonja maga után. Ezáltal egyidőre tönkre van téve a szerző erkölcsi és anyagi célja, az igazgatói siker és a színészek mindennemű érdeke.

És ebből való a rendezőnek az a feladata, hogy a próbákon ellenőrködni és esetleg tiltakoznia kell tudni a színésznek az előadáshoz nem illő elfoglult önkényeskedése ellen, ha még oly kényeztetett színész is az, aki önműködéséből, elbizakodottságból vagy önző egyoldalúságból veszélyeztetné az összbenyomást. Szóval, a rendező egész működése a próbákon igen gyakran nem áll egyébből, mint folytonos tiltakozásból, kifogásolásból, hajthatatlankodásból, autokratikus vezényletből és kisebb-nagyobb megaláztatások felidézéséből. És mindezt oly földöntúli jó modorral kell cselekednie, hogy a kérdések elintézésénél esetről-esetre a leggyöngyebb talentumra is azt a benyomást tehesse, benne azt a meggyőződést keltsesse, hogy ez a rendező tőle ez alkalommal valamit tanulni szeretne.

A rendezés folytonos, rancune nélkül való gorbáskodás és művészi tekintetben sértegetés, de úgy elburkolva és úgy megcukrozva, hogy az érdekeit színész ezt mindig hódolatnak, sőt valóságos előlegezet tapsnak vehesse.

A színpadi rendező nélkülözhetlen tekintélyét és fölényét még száz meg száz effajta rátermettség, tudni való és képesség teszi ki.

Legkezedtelegesebb a vidéki színházok rendezése, ahol minden színész úgy játszik, ahogy neki tetszik, olyan maszkot és öltözetet használ, amelyet akar, onnan jön, oda megy, a honnan és a hova neki jól esik, azt a beszédtempót használja, amelyik kényelmesebb, akkor ül le, akkor kel fel, akkor megy előre, hátra, jobbra, balra, amikor a szerep betanulatlanságának elpalástolása ezt rá nézve kívánatosra teszi, és így tovább.

Hihetetlen és mondhatni: kétségbeesítő elmaradottság uralkodik a mi színpadainkon a külső instrukciók berendezése dolgában s különösen a

tömegek kiabálásának, hangzavarának, éljenzéseinek, örömrivalgásának vagy tiltakozásának jellemzete és művészi kimérésére nézve. E színpadi produkció nálunk minden alkalommal az ügyelő privát hangulatától függ és attól a véletlentől, hogy vajjon az ügyelő mellé rendelt férfiaknak van-e kedvük (a közönség által láthatatlan helyükön) a kardalos nőkkel szemben egyuttal tréfákat is rögönözni. És ilyen kétségbeesítő a tömegeknek a színpadon való mozgása, menése, jövése. A mi tőrlemes közönségünk — egy pár színháznak kivételével — még ma is csak egyetlen formai fegyverzettséget ismer a színpadon, azt, amely a színészet bölcsőkorából származik, t. i. a szimmetrikus be- és kivonulást. El merem mondani, hogy Magyarországon a legkritikább dolgok közé tartozik a színpadi tömegeknek például egy helyesen alkalmazott éljenzése. Ezek az éljenzések többnyire hamisak. Soha sincs gond fordítva arra, hogy miféle tömeg éljenzet, kit éljenzet, miért éljenzet, önzésből-e, hazafiságból-e, kötelességből, vagy spontán lelkesedésből. Nálunk a tömeg színpadi éljenzésének semmiféle művészi jellemzettsége, semmiféle színe, intenzívítása és semmiféle melegsége sincsen.

Hát még a kacagás!

A tömegek kacagásáról beszélni sem lehet. Mert ez a kacagás egyáltalán színdarab.

Szűkre szabott teremen a rendezésről most csak ennyit mondhatok.

MŰVÉSZET.

□ **Wagner-kiállítás.** *Wagner* Sándor nagy hírű hazánkfa festményeiből a *Nemzeti Szalonban* rendezett kiállítás ma nyílt meg a nagy közönség számára. A szép kiállítás iránt igen nagy érdeklődést mutat a közönség.

□ **A párisi kiállítás huszárképe.** *Vágó Pál* a párisi kiállítás magyar pavillonjának I. emeleti nagyterme számára egy 18 méter hosszú és 6 méter magas huszárképet fest. E rengeteg nagyságu festménynek megfelelő műterem a fővárosban csak nehezen volt található. Kombinációba jött a fővárosi régi műcsarnok a Városligetben, melyet a tanács *Vágónak* a legelőzékenyebben át is engedett. De ott tetemes pénzáldozatba került volna a megfelelő átalakítás, úgy hogy *Lukács Béla* kiállításírói kormánybiztos a művész kivánására az állandó új országházban keresett műtermet a festmény részére. *Tarkovitch* József államtitkár, mint az országházi építőbizottság elnöke a kérelemnek készséggel megfelelt és *Steindl Imre* tanár, művezető építész már ki is jelölte az e célra legalkalmasabb helyiséget az épület északi szárnyában, az első emeleten. *Vágó Pál* a kompozíciót *Jászapatin* már csaknem befejezte és október hó elején budapesti új műtermében hozzátal a kép megfestéséhez.

VIDÉK.

— (Kék-piros.) *Brassó*ból írják lapunknak: Az idevaló száz lakosság körében — beleértve a higgadt és feltétlen hazafiságu elemeket is — csodálkozást és lehangoztságot okoz a belügyminisztériumnak ugynevezett zászlórendelete. Ez a rendelet a magánházakról letiltja a kék-piros lobogót, amely Brassó megyének és városnak a színeit viseli. Azt itt érti és méltányolja mindenki, hogy az oláh zászlók kitűzését tilalommal sújta a kormányzat. Az oláh lobogó, amelylyel az erdélyi románok szokott parádnézni, teljesen azonos *Románia lobogójával*. Természetes, hogy a magyar állam nem tűrheti, hogy lakosságának egy része valamely idegen állam nemzeti és állami jelvényével tüntessen. De az itt divó kék-piros zászló se nem jelent, se nem jelez semmiféle *közjogi aspirációt*; legfeljebb az erdélyi szászoknak nyelvi és kulturális összetartozását szimbolizálja, de nincs benne, aminthogy az is lehet, semmiféle él a magyar államesze ellen, amelyhez e népfaj túlnyomó többsége ösztintén és hazafias lelkesedéssel ragaszkodik. Felhozzák itt azt, hogy Magyarország fővárosában ünnepi alkalmakkor sűrűn látni magán-épületeken is Budapest színeiben tartott lobogódszt. Valamint ez nem jelent tüntetést a magyar zászló ellen, ugy nincsen semmi ok ilyen magyarizatot adni azoknak a zászlóknak sem, amelyek Brassó megye színeit viselik. Mindezeknél fogva azok a helybeli körök, akik buzgón ápolják és fejlesztik a szászság körében a magyar hazaszeretetet, azt remélik, hogy az említett zászlórendelet még nem a legutolsó szava az államkormányzatnak s hogy a belügyminisztérium még talál módot e rendszabályának újból való megfontolására.

— (*Lelenczáz Kolozsvárott*.) A belügyminiszter mint tudóstónk táviratozza, Kolozsváron szerelhetet és lelenczázát akar létesíteni. E szándé-

káról már értesítette Kolozsvár városát, s a kivitel módzatai iránt már megkezdtek a tanácskozásokat. A két intézetet, a szerzeteházat és lencsházat valószínűleg egymással összekötésben fogják felállítani. Végérvényesen Kolozsvár város közgyűlése dönt.

SPORT.

Tiszti kerékpárverseny. A magyar atlétikai klub október 1-én tartandó nemzetközi atlétikai és kerékpáros viadalának érdekes száma lesz a *tiszti kerékpárverseny*. Ez a verseny szám a hadsereg, a honvédség és a csendőrség tényleges állományú tisztjeinek és tiszthelyetteseinek áll nyitva. A hadügyminiszter megengedte a tiszteknek a részvételt.

Az őszi lövészversenyek. A Lovar-Egylet főpénztárosa fölkéri a lövészversenyt látogató közönséget, hogy a tolongás elkerülése végett a jegyeket a versenynapokon, a városban váltsa meg, a programokon megjelölt dohánytösdékben. A jegyeket, az ellenőrség részéről való megszólítás elkerülése végett, a közönség lehetőleg látható helyen viselje.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Uj törvényszéki elnök.** A király *Benkő József* debreceni ítélőtáblai bírót a zilahi törvényszék elnökévé nevezte ki.

§§ **Gróf Széchenyi Andor válópöre.** A királyi Kuria ma határozott végérvényesen gróf *Széchenyi Andornak Korostovoff* Ion elleni válóperében. A királyi törvényszék ez év tavaszán hozta meg az ítéletet, melylyel a Carskoje-Szloben kötött házasságot mindkét fél vétkeiből felbontotta, a nót tartásdíj iránt támasztott igényével elutasította s arra kötelezte, hogy a nála levő Lipót gróftól — gróf *Széchenyi Istvánnak fígon egyetlen dedunokáját* — az atyjának adja át tartás és nevelés végett. A királyi Kuria két napig tartó tárgyalás után *Asztalos Béla* referálása alapján ma helybenbagyta a törvényszék ítéletét, azzal a külfömből hozott, a kiskoru gyermek tartásának kérdésében nem határozott, hanem a tárgyakban a szükséges intézkedések megtételét az árvaszékre bízta.

§§ **Megrálgalmazott ügyvédek.** *Óze Imre*, szentesi parasztember a múlt év folyamán az igazságügyminiszterhez beküldött feljelentésében azzal vádolta dr. *Schlesinger Károly* és dr. *Purjesz János* szentesi ügyvédek, akik őt egy bérleti pörben képviselték, hogy összejártszottak ellenfelével s ennek következtében veszítette el a pört. Az igazságügyminiszter a feljelentést áttette a szegedi ügyvédi kamarához, amely ennek alapján fegyelmi vizsgálatot rendelt el ellenük. A fegyelmi vizsgálat során kiderült, hogy a meggyanusított ügyvédek korrekten jártak el s az ellenük felhozott vádak alaptalanok. A rágalmazás megtorlása miatt hivatalból megindították a büntető eljárást *Óze Imre* ellen s az igazságügyminiszter a büntetővizsgálat foganatosításával a budapesti büntetőtörvényszék bízta meg. Ma tartották meg ebben a bűnyűgyben a két tárgyalást. A vádlottat, aki a korábban kiűzött tárgyalásról elmaradt, osendörök hozták a mai tárgyalásra. Az elemedett koru vádlott védő nélkül jelent meg a tárgyaláson. A tárgyalás elején elnök ismertette a tényállást, elsöbben a két szentesi ügyvédet hallgatta ki, akik részletesen elmondották az általuk vezetett pör egyes fázisait. Majd a vádlottat fogták kihallgatás alá. Tudatanságával és jóhiszeműségével akarta menteni magát *Óze Imre*, de még sem sikerült magát tisztára moeni a vád alól a bíróság előtt. Annyit azonban mégis elért, hogy a törvényszék együgyűségét enyhítő körülménynek tudta be s a 92. § alkalmazásával, a kimondott kértrendbeli rágalmazás vétségeért külön-külön 25—25 forint pénzbüntetésre, nemfizetés esetén 10 napi fogházra ítélte.

Nyilttér.

EGYÉVI ÖNKÉNTESÉK

legjobban és legolcsóbban szereshetik be fölszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA

szerb királyi udvari szállító és ó. cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója cégénel.

Budapest, IV. ker. Sütő-utca 2. szám Szervita-ter sarkán.

Sorozókötelesek

ingyen és bérmentve kapnak oly árnyékszék, mely az egyéves önkéntes év elnyerésére vonatkozó magyar és német szövégi védőtörvényeket, utasításokat és folyamodványtímkat tartalmazza. Mindenemű felvilágosítás legnagyobb készséggel adatik.

KLEINO-ELYSE A LEGJOBB SCHLEGEL PEZSGÓ

(Az e rovat alatt közöltetteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Legujabb.

Dreyfus.

Carpentras, szeptember 21. (Havas.) *Dreyfus* sógorának, *Valabresquenek* „La Quintme” nevű nyaralójában rendezkedett be. *Dreyfus* né, aki ma reggel Párisból elutazott, este ide érkezik. *Dreyfus* egészségi állapota miatt nem fogadhat látogatókat. Megérkezésének azonnali híre ment, de semmiféle tüntetés nem volt. Több rendőr érkezett ide.

TÁVIRATOK.

Bécs, szeptember 21. A zsidó hitközség tegnap gyűlést tartott, amelyen egyhangulag elhatározta, hogy a miniszterelnökhöz, az igazságügyi s a közoktatási miniszterekhez, továbbá az alsó-ausztriai helytartóhoz tiltakozó feliratot küldenek, amelyben ünnepélyesen és határozottan protestálnak a *polnawi vérvád* ellen.

Az orosz cár Németországban.

Kiel, szeptember 21. Az orosz cári pár *Koester* tábornok jelentésének meghallgatása után mindjárt partra szállt. *Henrik* herceg felesége és *Valdemár* herceg a *Barbarossa*-hidnál üdvözölte a cári párt és azután a kastélyba kísérte.

Az orléanista összeesküvők.

Páris, szeptember 21. A rendőrség ma megmotozta a *Fort Chabrolt*. A pincéket lefényképezték. Temérdek forgácsot és több máglyát találtak, amelyekkel a benrekedtek nyilván fel akarták gyújtani a házat. A fényképezéskor magzúmmal világították meg a pincét. Ez olyan nehéz szagot árasztott, hogy szellőző készülékért küldtek. Az apparátus szállításkor igen sok kíváncsi töltött a házhoz. A vizsgáló-bizottság öt puskát és sok revolvért talált.

Alsouth, szeptember 21. *Orléans* *Filip* herceg hír szerint ismeretlen helyre utazott.

Cseh műegyetem Brünneben.

Prága, szeptember 21. A király szeptember 19-én kelt rendeletével megrende, hogy Brünneben cseh műegyetemet állítsanak föl.

Emlékszobor Scheurer-Kestnernek.

Páris, szeptember 21. A *Sicde* megpendíti azt az eszmét, hogy *Scheurer-Kestnernek* emlékszobrot állítsanak.

A szerb szkupstina.

Beigrád, szeptember 21. Határozottan hírik, hogy a nisi miniszteri tanácskozás eredménye az a király által szankcionált határozat, hogy a szkupstina október 3-ikára hívják össze. A szkupstina körülbelül négy hétig az egyes miniszterek törvényjavaslatával fog foglalkozni, azután pedig elnapolják körülbelül az év végéig, amikor újra összeül az 1900-iki költségvetés tárgyalására.

Andréa.

Stockholm, szeptember 21. Dr. *Ekholm*, *Nathorst* tanár és *Andréa* kapitány az eddig érkezett jelentésekből azt következtetik, hogy a *Jegstengeren* talált bója az ugynevezett sark-bója, amelyet *Andréa* akkor szándékozott kivetni, mikor magát az északi sarkot érinti. A többi bója, amelyet magával vitt, sokkal kisebb volt. A most talált bója tartalmát még nem ismerik.

Anglia és a Vatikán.

Róma, szeptember 21. Anglia visszautasította a Vatikánnak azt a kérését, hogy *Szudánban* katolikus missziót állíthasson föl.

A szerb összeesküvők.

Beigrád, szeptember 25. A rögtönítélő bíróság ítéletének kihirdetését holnapra várják.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 21. A bécsi tőzsdekamara elhatározta, hogy az esztergom-szászvári kőszénbányatársaság kérvényét részvényeinek a bécsi hivatalos ártyalomban való jegyzése tárgyában partólólag terjeszti a pénzügyminiszter elé.

Berlin, szeptember 21. (*Gabonapiac*.) *Buza* gyöngye vetékedv mellett határidőre alig 1/4 márkával magasabb, ellenben rosz élénk kereslet mellett azonnali szállásra majdnem 1/4 márkával, későbbi szállásra 1/2 márkával magasabb. Zab bagyadt maradt. Az idő borus.

Berlin, szept. 21. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Ésti forgalom*. Négy százalékos magyar aranyjárdék ——. Magyar koronajárdék ——. Osztrák hitelrészvény 202.10. Osztrák-magyar államvasu: 145.50. Déli vasut 32.30. Északnyugati vasut ——. Elbavögyi vasut ——. Orosz bankjegy készpénz 216.45. Buschtiehradi ——. Orosz bankjegy ——. (Ultimo.) Lombard ——.

Frankfurt, szeptember 21. Árfolyamok szeptemberre. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Ésti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 202.30. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Déli vasut 32.10. Osztrák aranyjárdék ——. Olasz járadék 92.95. *Laura-kohó* 256.40. *Harpeni* 191.75. *Discont* 191.60. *Alpesi* ——. *Bécsi bankjegyesület* ——.

New York, szeptember 21. *Liszt* helyben 2.75. *Buza* szeptemberre —, októberre 73.5/8, májusra 76.5/8. *Tengeri* szeptemberre 38.5/8.

Chicago, szeptember 21. *Buza* szeptemberre 72.—, *Tengeri* szeptemberre 34.—.

N a p i r e n d.

Naptár. Péntek, szeptember 22. — Római katolikus: *Vil. Tamás* f. — Protestáns: *Moric*. — Görög-orosz: (szeptember 10.) *Menodóra*. — Zsidó: *Tisri* 10. — A nap két reggel 5 óra 32 perckor. — Nyugszik délután 5 óra 40 perckor. — A hold két délután 6 óra 50 perckor. — Nyugszik reggel 9 óra 15 perckor.

A miniszterek nem foádnak.
A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a régi városházban.

A fogorvosok országos egyesületének közgyűlése a Szentkirályi-utca 22. szám alatti helyiségben.
A Magyar Színházban *Mary Halton* fellépése a Gésákban.

Nemzeti múzeum: Régiségértára, nyitva délelőtt 9—1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti Múzeum zárva.
Wagner-kilátás a Nemzeti Szalon termelében (Ferenciek-tere 9. sz.) nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Belépődíj 20 krajcár.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Közkedési Múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi Levéltár (Erzsébet-körút 10.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8 óráig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—1-ig és délután 3—5 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—5-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelmi történeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-lánar központi bazár, *Kerepesi-ut* 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, *Kerepesi-ut* 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Szórakozó helyek.

Állatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Ós-Budavára. Uj szeptemberi variété műsor.

Circus Henry. Naponta változatos műsor.

Europa kávéház. *Ferenc-József-ter*, *Farkas Pista* és fia zenekara.

Budapest kávéház. *Andrássy-ut*, *Rácz Laci* híres zenekara.

Enke-kávéház. *Dombi Rudi* hírneves zenekarával naponta hangverseny.

Walter kávéház. *Sárbogárdi Farkas Sándor* hangversenye.

Páris szálloda. *Váci-körút*. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: *Bachus-pince*.

Ehm János éttermében (ezelőtt *Szikszay*) Nemzeti Színház-épület. *Banda Marci* hangversenye.

Müncheni valódi Pschorr malátasör mindenütt kapható.

Putzer-pince *Deák-tör* naponta a pince ét-termekben *Schrimmel* hangverseny.

Wekerle kávéház. *Kerepesi-ut*. *Veres Sándor* dal-társulatának hangversenye.

Orient kávéház. *Kerepesi-ut*. *Csóka József* zenekarának hangversenye.

Gregorits Ferenc éttermei *Duna- és Lipót-utca* sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Kerékpár-iskola: Legnagyobb és elegáns berendezéssel *Révay-utca* 18. szám alatt. (Dénos és Társa tulajdonosok.)

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpárterem.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Cs. O. Serke. A pályázatot a székes főváros hirdeti. Mint kiszolgált katona, sok kilitással pályázhat a kérdéses állásokra. Korengedélyt mindenesetre kérjen, de addig is nyujtsa be mielőbb a kérvényt, nehogy elkéssen vele.

K. E. Miskolc. Nem szédelgés. Adománya igazi nyomort fog enyhíteni.

Mérnök 5. Még az utolsó napon is megkaphatja a benvast.

S. Vilma. Magyar-Óvár. 1. V. A. még mindig a Nemzeti Színház tagja. Már nem leány, hanem asszony, *Teplóczai Dezső* színész felesége. Az őszszel többször fogja latni nevét a színpalona. 2. *Thury Zoltán* harmincöt éves, nős és három szép gyermek atyja.

S. A. A kereskedelmi miniszternél méltóztassék kqpgogtatni, ott esetleg módot nyujtanak rá, hogy a találmányt értékesíthesse. A kérdéses vállalatot nem ismerjük, tehát véleményt sem mondhatunk felőle.

KÜLÖNFÉLEK.

Az Aranyember története.

Eötvös Károly mondja el, hogyan készült el Jókainak büvös-bájós regénye *Az aranyember*.

A balatonparti villájában lakott nyaranta, — vagy husz évig Jókai — írja Eötvös — s ott készült *Az aranyember*.

És pedig igen gyorsan készült. Ennek a gyorsaságnak is van története.

Jókai föltette magában, hogy Horn Edét besegíti a parlamentbe. Járt vele kerületről kerületre. Az élcelő újságok már úgy rajzolták le, mint a fahordó kongurát. Az öléből Horn Ede furcsa bajuszos furcsa képe kandikált ki. Tizenegy kerületben tikdott meg vele, míg végre képviselőséghez juttatta. Megfordult vele a pápai kerületben is.

Itt Vály Ferenc pápai kollégiumbeli tanár volt a Horn Ede-párt elnöke. Egykor Jókainak is tanára, később nekem is tanárom. Jókainak sógora, az az angyal lelkű Jókai Eszternek férje s egyébként is nagy tudós, kitűnő tanár, nemes ember. Gyöngéd, szép emlékezete él a pápai kollégiumban. Nagy jóltetője a tanuló ifjuságnak.

A választás megtörtént, Horn Ede megbukott s valami négy-öt ezer forintnyi alkotmányos költségért elkezdte pörölni Vály Ferencet. A jámbor professzort, aki soha híret se hallotta semmiféle alkotmányos költségnek. De hiába védekezett: pártelnök volt.

Irt utóbb Jókainak.

— Azt szeretném tudni, micsoda nagy bünt követtem én el, hogy az ágyat kihuzzák alólam, a fejem fölül meg elviszik a háztetőt.

Hajh öreg, megbuktál a választásnál. Politikában pedig megbukni nagy bűn, ha az ember Jézus Krisztus is. Győzni pedig nagy erény, ha az ember Róza Sándor is. Nem értesz te ahhoz.

Jókai nem az az ember, aki csorban hagyta volna hű rokonát, jó barátját, pártelnökét. Fogott egy váltót, alákarantotta a nevét, aláírta sziveségből egy nagynevű barátjával és elvtársával is és így megszerezte a pénzt s Vály Ferencet kimentette.

Csakhogy Jókai meg a váltót és a váltóbeli sziveséget nem ismerte. Ha már neki az ő nagynevű elvtársa aláírt: ő se tagadhatta meg annak a hasonló váltóbeli sziveséget. Sőt nagy örömet tapasztalt, hogy halálját lerohassa.

Egészen természetes lett a sok kölcsönös sziveség vége. Egyszer csak azt vette észre Jókai, hogy mindenféle végrehajtók járnak a nyakára. Először azt gondolta: kéregetők. Adott nekik hol egy, hol két, hol öt forintot — kinek mennyit, ahogy szívesebben tudtak beszélni. Kinevették vele. Vagy tizenkét hitelező harmincezer forintig akarta

elvinni ökrét, szamarát, mindennemű jószágát, ingót, ingatlant.

Gondolt egyet. Ő ezzel a sok dúvaddal nem vesződik. Kiruccant balaton-füredi nyaralójába.

— Jer ide tollam, édes jó tollam, a végrehajtók hadd írjanak Budapestben, amit ők akarnak, majd én is irok veled valamit.

Megírta az Aranyembert. Ezt a szép és csodálatos regényt. Egy gyermekkorabeli komáromi emlékezet volt regényének kezdő meséje. De minő tündér szépségű mese lett abból az ő keze alatt, az ő tolla alatt, az ő költészetének teremtő erejével.

A nyáron megnéztem a Senki szigetét. Szigetet is találtam, a hatalmas Dunát is megtaláltam, a sziget ligeteit, berkeit, gyümölcsöseit is megtaláltam. De a Senki szigetét meg nem találtam s Noémi harmatlábnak édes nyomait meg nem mutatta se fű, se fa, se vadírág. A költő képzelete alkotta meg azt a szigetet s nem a Duna árja. De azért Temesvármegye dunaparti részein és még a szerb parton is Szemendriától alafelé mindenki tudja, mindenki mondja s mindenki mutatja a Senki szigetét. Történet és földrajz lett a költő gondolatából.

Egy regénye se készült olyan gyorsan, mint az Aranyember. S Balaton-Füreden készült el az egész alig pár hónap alatt. Agyonütött vele minden hitelezőt és végrehajtót.

— **Mao Kinley — kömiveslegény.** Nem régebben volt, hanem most lett az a Egyesült-Államok elnöke. Ugy történt a dolog, hogy az elnöknek a chicagói kőmives szakszerveletbe be kellett lépnie, mert különben nem tehetne volna le az új postapülét alapítványát. A chicagói Stonemasons International Union alapszabályai ugyanis szigorúan kikötik, hogy az, aki nincs benne az egyesület kötelékében, semmi szín alatt sem nyulhat hozzá sem szerszámoz, sem építőanyaghoz, hogy azzal egy ház építésében bármily vonatkozással részt vegyen. Hát az elnök beajánlatta magát az egyesületbe tagnak és egyhangulag föl is vették. És kapott egy tagsági jegyet, amelyet kiállítottak *Stonemason William Mac Kinley* számára. Mert Amerikában ez a rend.

— **A világ legöregebb embere.** Kursk kormányzósgában, egy Bolgorod közelében levő jószággon halt meg néhány nappal ezelőtt egy száznegyven esztendő aggastyán. Charkovban született s rendkívül hosszú életének legnagyobb részét Oroszország déli részében töltötte. Háromszor házasodott meg s mint özeveg halt meg. Talán negyedszer is megházasodott volna, de ezt már nem engedik meg az orosz egyházi törvények. Az elhunyt kétszer ült ezüstlakodalmat. Életének utolsó nyolc esztendejében vak volt és sohasem hagyta oda ezalatt a szobáját. De utolsó pillanatig az volt a legfőbb vágya, hogy megérje a huszadik századot.

hamura, főtt, forrott s sísteregve ette magát a fa minden szálába, dorombolt olykor, mint a macska s aztán vígan pattantott egyet, mikor kikendte a nagyobb hasábokat.

A vidám tűz lehellete becsapott a kis szobába. Ragyogó sávokat varázsolt a padlóra s mintha játéka kezdett volna az est árnyaival, egyre hajszolta őket tovább, tovább, míg nem az árnyékok fáradtan lapultak meg a széklábak megett, a sarkokban, vagy a butorok kiálló sarkainál. Az egyik hasra feküdt a pamlag alatt.

Hirtelen újból győzedelmeskedtek az árnyékok. A kandalló szinte habzsolta a fényt és melegeket. Egy percig tartott ez is, mert a következő pillanatban megint végig ömlött az izzó fénye a padozaton, az árnyékok pedig ijedten menekültek előle. A villogó fény tovább hajszolta őket, fel a falakra, az ajtókra, az ajtó sárgárra kilincsére — sehol sem volt nyugot. Hiába kapaszkodtak a falakra és a szoba tetejére, mint a macska szokott a fára, az apró lángok körül táncoltak, ugráltak jobbra, balra, mint a csaholó kis kutya a fa alatt. Még a pohárszéken, a serlegek és diszedények közt sem volt menedékük, mert a piros rubinüvegek, a kék serlegek és zöld boros üvegek százszoros erővel és százféle színben verték vissza a kergetőző fénysugarakat és szinte kacagva kergették tovább, tovább az árnyokat.

A vihar egyre tombolt, egyre sötétebb lett ottkűn. Odabent azonban meleg volt, tiszta a levegő, táncoltak a lángok és Mária enekelt. Néha a dal szövegét is kimondta, néha csak a melódiát dudolta. Hárfá volt a kezében, de nem pengette, csak olykor-olykor kapott bele a hurokba s egyptár erős, hosszan hangzó akkordot játszott.

Emlékező tehetése mindvégig frissen működött és haláláig kitartott szellemi ereje. Hosszu életének titkát nomád életében látja, hogy egész életében a szabadban élt. Több mint egy évszázadig eljárt az ukrainei vásárookra s az éjszabákat nagyobb részt szabad ég alatt töltötte.

— **Gould Frank házassága.** Az amerikai milliomosok jól értik a módját annak, hogy a világ állandóan foglalkozzék velük. Pazar vállalkozásaikkal és pazar költségeikkel tele vannak mindig az újságok. De az utóbbi időben sok zajos botrány, családi perpatvar és néhány szenzációs hárságuk révén is kerülnek bele a világsajtóba, amelynek ujjában Gould Frank ad anyagot. Ő a dus Gouldnak a fia, legalább is tizenkét millió dollárt ér és bele szeretett a newyorki operaház egyik kóristánjába. De nemcsak hogy beleszeretett, hanem el is jegyezte, mert miss Lulu Sgard nem habozott, kimondta a boldogító igent és kész az ifju Goulddal együtt ballagni az élet ösvényein úgy jobban és rosszban. Ezenközben az öreg Gould dühös, elővette a fiát, hogy mondjon le erről a szerencsétlen házasságról és amikor Frank hatatlannak mutatkozott, kitagadással is fenyegette. Arra Frank kijelentette, hogy inkább meghal, de választottjáról nem mond le.

— **Női klub.** Berlinben alapították nemrégiben, amely valószínűleg már novemberben megnyílik, s a magányosan élő nőknek akar otthonául szolgálni. A szórakoztatáson kívül az is a célja, hogy a művelt nőknek alkalmat adjon olvasmányokkal, előadásokkal és tartalmas vitákkal a művelődésre. Tagja lehet a klubnak minden tizenhét esztendősnél idősebb. Belépti díj nem lesz, hanem 3.50 forint évi tagsági díj. Jómódu hölgyek és urak több nagyobb alapítványt tettek a klub javára.

— **Ninos igazság.** Egy szókimondó angol nemrég arról elmélkedett, hogy mennyivel több joguk van a nőknek, mint a férfiaknak. Szó sics róla, hogy egyenjogúság volna a két nem közt, mondotta a mérges aglegény, mert a nő teljesen ura sorsának, ha egy csepp esze van, amit a férfiakról nem lehet mindig elmondani. Mindenbe beleavatkoznak a nők és büneiket szívesen megbocsátják még azok is, akiket megcsaltak. Ha az asszony meggyilkolja férjét, mert állítólag durván bánt vele, az esküdtek a gyilkos asszonyt száz eset közül kilencenkilencszer fölmentik. De ha viszont az asszony keseríti meg a férje életét úgy, hogy ennek a túrelme megszakad és kintzóját egy napon elnémítja, akkor egész biztosan számíthat az akasztófára. Ha egy nő hűtlen kedvesét a házassági ígéret megszegése miatt a vádlottak padjára viszi, egész biztosan megkapja legalább egy részét annak az összegnek, amelyet kár-

Olyanféle dal volt, amely kedélyessé teszi a szobát, puhává a váukost. Olyan szomorú, bánatos dal, amely szinte önmagát ringatja el. Mária szemben ült a kandallóval s rászóródott annak fénye.

Hirtelen kinyílt az ajtó s Frederik Ulrik lépett a szobába.

Mária elhallgatott.

— Oh asszonyom! mondta Frederik Ulrik, — ha sejtettem volna, hogy zavarni fogom önt.

— Nem, nem! Énekeltem. Csak azért, hogy ébren tartsam álmaimat.

— Szép álmok, nemde? kérdezte s a kandalló elé hajolva melengette a kezét.

— Ifjúkori álmok — felelt Mária, miközben megpengette a hárfá hurjait.

Igen, a kor mindig hű marad önmagához — mondta Frederik Ulrik mosolyogva,

Mária egy darabig hallgatott, aztán hirtelen így szólt:

— Ha fiatal is az ember, lehetnek öreg álmai.

— Milyen kellemes pézsmá-illat van ebben a szobában! — Mondja csak kedvesem, az ön álmaiban van-e nekem is valami szerepem? — Ha ugyan szabad ilyet kérdeznem?

— Oh nem!

— Valamikor volt ...

— Valamikor? Igen.

— Valamikor volt olyan idő is, olyan gyönyörűség szép idő, amikor szívből, igaz szívből szeretett. Emlékszik-e arra az estére, melyet nyolc napos házas életünk után együtt töltötünk? Esett a hó, tombolt a vihar ...

— Ugy, mint ma

— On a kállya mellett ült.

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

Grubbe Mária.

(40)

— Dán regény. —

Irtá: JACOBSEN J. P.

Aggershusi lakásukban vagy másfél esztendőig éltek így s Mária annyira beleszokott helyzetébe, hogy szinte észbe sem jutott, hogy a dolgok másként is állhatnának. Frederik Ulriknél azonban más irányban fordult meg az ügyek, ő tudniillik megint beleszeretett a feleségébe.

Egy téli délutánon, mikor az árnyékok szállnak a szobába, Mária egyedül ült kis szobájába, melyet közönségesen „szekrény”-nek csufoltak.

Odakűn viharos, szürke, sötét volt a világ. A hópelyhek oda ragadtak az ablak sarkához, s félig beborították a zöldes színű üvegeket. A magas falak körül eső hidegségű szél süvített s eszeveszeten rohant előre, megkopogtatta az ajtókat, dorombolt a kapukon s aztán hirtelen, a kutyáéhoz hasonló rekedt vonítással szaladt neki az égboltnak. A háztetőn is hatalmas szélhullámok kergetőztek, nekimentek a falnak és ablakoknak, aztán hirtelen eltűntek. A kéményekből sajátságos bugás hallatszott, a lángok ijedten húzódtak meg bennük, a füst pedig szépen meglapulva osont ki a kémény peremén. A tűz még jobban lángra kapott a kandallóban, duruzsoló hangja mintha azt jelentette volna, hogy teljes kényelemben veti magát a parázsra és

Somogyi Mór
államilag

képesített okleveles zenetanár,
zongoraművész, magán-zong-

CONSERVATORIUMAI

IV. Károly-körút 2., és
VII. Erzsébet-körút 44. I. em.

Hatodik
év-
folyam

ZONGORA, LÁNY, HEGEDU,
cimbalom, drámai előadás és
az összes vonó- és fuvó hang-
szerekre való tanszakokkal,
kitűnő szaktekintélyek
oktatása mellett.

TANDIJ

zongora, vonó- és havi 5 forint, a felsőbb
fuvó hangszerekre
havi 7 forint, énekekre 12 forint.

Beiratások

mindkét intézetben
augusztus hó 22-ik napjától
d. e. 10—1. d. u. 3—6.

érintésül követel. De ha fordítva egy férfi perelne be hűtlen kedvesét, piszkos fráternek fogják kiáltani minden újságban és az utcán kicsufolják. A házastársak veszekedéseiben mindig a férfi húzza a rövidebbet, mert a hölgyek utolsó monedékével a könnyűen ő nem rendelkezik. A kerékpáros hölgyet, ha a szabályok ellen vét, nem bántja rendőr, de jaj a férfit kerékpárosnak, ha lámpája csak egy perc ere is elalszik. Ha a nőknek kiadnak bírálatra ezt a fürmedvényt, ugyancsak lecáfolnak.

† **Drága és olcsó városok.** A *Le Journal* szerint Európa legolcsóbb városa — Bécs. Csak a fiakkerei drágák — jegyzi meg, — de hát az ember járhat gyalog is. Legdrágább az élet Madridban. A legszükségesebb dolgok: kenyér, hus, cukor, borzasztó drágák a spanyol fővárosban. Ugyanílyen az állapotok Pétervárott, ahol a fehér kenyeret a munkásnép óriási fényűzésnek tartja. Olcsóság tekintetében Bécs után következik Brüsszel, ezután Páris és London. — Hogy azonban a drágasági fokokat meg lehessen állapítani, tudni kell, hogy az ember mennyit költ magára. Egy angol statisztikus ezt is kiszámította. Adatai szerint táplálékra a francia kiad évenként 112, az angol 120, a német 105, a spanyol 82, az olasz 60, az orosz 45, az osztrák 55 forintot. Persze, ez csak átlagos számítás. És persze, hogy Magyarország nem szerepel ebben a statisztikában. Visszabojkoltálnak...

KÖZGAZDASÁG.

A kisipar hajnala.

Budapest, szeptember 21.

(—cs.) Mostoha gyereke volt eddigél ennek az országnak az iparos. Csak úgy nőtt fel magától hamupipóke módjára, tanulatlanul, neveletlenül. Hacsak a maga emberségéből nem vitte valamire, másképp ugyan senkise viselte gondját.

Bizást *self made man*-eknek mondhatjuk minden téren azt a néhány nagyiparost, akik a tucattól kiválva nálunk olyasféle polora emelkedtek, amely csak némileg hasonló ahhoz, amelyet társaik a külföldön elfoglaltak. Igaz, sok minden játszott közre, hogy ez így történt. Nem is értünk rá mindenre; de leginkább az a téves fölfogás sújtotta az iparpolitikát, hogy amivel az iparost segítjük, avval a gazdának ártunk.

És ime, virrad már az iparosnak is. Pedig nemrégiben zárultak be a kapui egy fényes kiállításnak, amely új fényt, dicsőséget hozott a magyar gazdának s most mégis az új iparpolitika derengő hajnaláról szólhatunk.

A magyar ipar ez idő szerint első órének Hegedüs Sándor kereskedelmiügyi miniszternek az érdeme az a hajnalhasadás, aki úgyszólván napról napra szaporítja nagyhorderejű intézkedéseinek számát, amelyekkel mélyen belevág az iparpolitikának eddig úgyszólván teljesen elhanyagolt csapásába.

Kezdte a nagy gyáraknál. Böven ismertették azokat az intézkedéseit, amelyekkel új iparágakat, nagy arányú új gyárakat óhajtott létesíteni. Meltatuk buzgalmat, amelylyel a legfontosabb iparágat, a magyar textilipart felkarolta és elismerték azokat a figyelemreméltó eredményeket, amelyeket e téren felmutatott.

Biztos kézzel fogott Hegedüs Sándor iparpolitikájának megvalósításához. Tervszerűen rajzolta maga elé programját, amelyet most pontról pontra megvalósít.

Nem az örökös teória embere a magyar kereskedelmiügyi jelenlegi minisztere. Láttuk, hogy a kivétel és általában a kereskedelem érdekeit milyen gyakorlati érzéssel mozdítja elő s egész új szervezetet létesített annak szolgálatára.

A munkásügy som került el wínderne kiterjedő figyelmét. A legégetőbb kérdést bolygatta meg: a munkaközvetítést, amelyet az egész országra kiterjedőleg akar szervezni.

És tevékenységében most eljutott oda, ahonnan teljes képet nyújthatja iparpolitikájának. A kisipart vette sorra s ezzel beigazolta, hogy iparpolitikája rendszeres egészet alkot. Az ipari élet egyetlen ágát sem hanyagolja el, hanem buzgó kitartással fáradozik, hogy az eddig mostohán kezelt iparágak erősödjének.

Hegedüs Sándor jól megértette, hogy mi a baja a magyar kisiparosnak. Átérezte, hogy mi sújtja nyomasztóan a kis embert. aki a maga erejére van utalva s életerejét, munkáját segély híján pusztulni hagyja. A tőke hiánya, s ami ezzel szerves kapcsolatban van, a gépek nélkülözése nem engedte mindaddig, hogy a magyar kisipar fejlődhesse.

Buzdító leiratokkal, elismerő szavatozákkal nem lehet ipart teremteni. Bármennyire fejlesztjük is ezzel az iparos önértetét, ambícióját, a tulfeszített erély is légbőllop, ha elmarad az anyagi rész, ha nincs tőke, amely táplálja a lankadó buzgalmat.

Tőkét a kisiparnak! Ezt nemcsak hangoztatja Hegedüs Sándor, de tettekkel is megvalósítja. Nemcsak buzdító leiratokat intéz az iparossághoz, hanem módot is nyújt nekik, hogy tőkéhez juthassanak. A szövetkezést, a tőkegyűjtést kipróbált módszerét vette alapul nagyfontosságú akciójában a miniszter és elrendelte, hogy valamennyi államilag segélyezett kisipari szövetkezet lépjen be rendes tagul az országos szövetkezeti központba. Azonfelül kilenc új kisipari szövetkezetet létesített s a szükséges összegeket rendelkezésükre bocsátotta.

De nem könyörödmányokat juttatott a miniszter a magyar kisiparnak. Helyes gyakorlati érzékkel úgy alakította a szövetkezeteket, hogy a kisiparosok saját filléreiket is beadhatták a szövetkezésbe és kicsiny részjegyekük fejében tekintélyes állami tőke áll rendelkezésükre. Felül van a negyedmiliárd az a tőke, amelyet a miniszter ilyenformán eddig a kisiparnak juttatott. Erős várai lesznek ezek a szövetkezesek a vidéki kisiparnak és bizonyára sikerrel működnek majd közre a miniszter által kitűzött cél megvalósításán.

A tőke mellett a gép az a második tényező, amely nélkül a mai külföldi verseny mellett ipart képzelné nem lehet. Bölcs előrelátással iparkodik Hegedüs Sándor eme, nálunk sajnos elterjedt bajon, a gépek hiányán segíteni. A budapesti technológiai iparmúzeum kibővítése már elhatározott dolog, hogy az a kisipar technikai fejlesztésének országos központjává legyen s a kisipari gépek és szerszámok bemutatására és kipróbálására szolgáljon.

Még messzebbmenő terve a miniszternek központi munkaműhelyek létesítése a külföldi nagy városok mintájára. Nemcsak a drága műhelyek és egészségesebb helyiségek szempontjából fontos ez a terv, hanem azért is, mert ott a kisiparos olcsón kapna motorikus erőt, sőt gépet is bérebe és szerény tőkét nem kellene gépek beszerzésére fordítania, hanem azáltal több anyagot dolgozhaték fel.

Atyailag gondoskodik Hegedüs Sándor a kisiparról. Jellemző erre az az óhaja is, amelyet legutóbb a hadügyminisztérium elé terjesztett. Hogy a hadsereg szükségleteinek a kisiparra eső részét ezután ne a hadügyminiszter, hanem a kereskedelmi miniszter ossza szét a kisiparosok között. És inkább magára vállalta az ezzel járó sok munkát, csak hogy a hazai kisipar érdekeit megóvja.

Igy jegecesedik ki minden téren az a nagyszabású iparpolitika, amelyet Hegedüs Sándor megvalósítani óhajt. A magyar kisiparos pedig nyugodtan hajthatja fejét álomra estenden, a nehéz munka után. Mert tudja, hogy végre neki is megvirrad.

ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. Bécsből táviratozzák: Több lapnak azzal a hírével szemben, amely az Osztrák-Magyar Bank új fiókjelentéseinek felállításáról szól, a félhivatalos *Budapesti Tudósító* kijelenti, hogy ezt az ügyet, amely csak a monarchia két állama kormányával egyetértőleg intézhető el, még csak előkészítőleg sem tárgyalták az Osztrák-Magyar Banknál. Minden erre vonatkozó hír tehát téves.

A m. kir. Államvasutak igazgatósága az ez évi pénztári felelősekből szeptember 15-én ötszáz ezer forintot szállított be az állampénztárba, úgy hogy az ez évi beszállítás összege 11,300,000 forintot tesz.

Gyapjúárverések. Az idei második sorozatu árverés mai utolsó és befejező napja a külföldi vevők élénk versenye mellett folyt le. Az árakban csakis a középminőségű fesű gyapjúknál mutatkozott fokozatos javulás. Szennyes báránnyapjúk a tegnapi hatomszázötököt fizetett magas árak arányában találtak vevőre. Az árverés alá került egész mennyiségnek valamivel több a felénél kelt el.

Fizetésektelelenség. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelelenségeket jelenti: Grab-scheid és Társa cég Bécs, Bodnár Gyula kereskedő Miskolc, Jerabek Hubert kereskedő Bécs, Székely Lajos rövidárkereskedő Székes-Fehérvár, Edelmann Lipót kereskedő Budapest.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten penzben 19.25 frt, aruban 19.75 frt. Bécsben a kontingentáit készáru 20.— forint penzben, 20.30 forint aruban.

Lóvásár. A Tattersall telepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 393 darab I. osztályú és 360 darab II. osztályú, összesen 756 darab lovat, amelyek közül 304 darab ló kelt el.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 697 darab, ma-

gyar tehén 484 darab, szerbiai ökör 2044 darab, szerbiai tehén 131 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 187 drb, bika 129 darab, összesen 3672 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökör 273 darab, fejős tehén 200 darab, igás bivaly 2 darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 31.— frttől 33.— frtig, kivételesen 35.— frt, 100 kilónként 60 súlyban, középminőségű 28 frttől 30.— frtig, silányabb minőségű 24 frttől 27 frtig. Magyar legelő marha jobb minőségű 25 frttől 28 frtig, kivételesen — frtig, gyengébb minőségű 20 frttől 24 frtig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 32 frttől 34.— frtig, középminőségű 28 frttől 31 frtig, silányabb minőségű 24 frttől 27 frtig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőségű 24 frttől 31.— frtig, kivételesen — frtig, silányabb minőségű 20.— frttől 23 frtig. Bika jobb minőségű 28 frttől 32½ frtig, kivételesen — frtig, silányabb minőségű 24 frttől 27 frtig. Bivaly 17 frttől 21 frtig, kivételesen 22 frt. Magyar tehén 20 frttől 27 frtig, kivételesen 28½ frtig. Tarka tehén 22 frttől 32 frtig. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendű — frttől — frtig, — frttől — frtig páronként, közép 27 frttől 31 frtig, 290 frttől 330 frtig páronként, silányabb — frttől — frtig páronként. Hizlali való ökör fehér — frttől — frtig; — frttől — frtig páronként. Fejős tehén fehér — frttől — frtig; keresztzett színes 80 frttől 136 frtig. Bonyhádi faj 140 frttől 180 frtig darabonként. Igás bivaly — frttől — frtig darabonként. Vágómarha 350 darabnál több volt felhajtva, mint a mult héten, de miután sokkal több idegen vevő volt a vásáron, az árak 100 kilogrammonként ½—1 forinttal emelkedtek. A magasabb árköveteléseknek a vevők csak vonakodva engednek, ezért a forgalom nem nagyon élénk. A jármos ökör-felhajtás az időszakhoz képest nagyon bizonyult és nagyobb része eladatlan maradt. Fejős tehenekre, különösen bonyhádi tájfajtára a kereslet igen élénk.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 787 darab, leölt borju — darab, növendékmarha — darab, bárány élő 19 darab, leölt bárány — darab. Árjegyzések: Belföldi élő borju 30 krajcártól 37 krajcárig, elsőrendű 38—44 krajcárig, kivételesen 48 krajcár, növendék marha — krig kilónként, I-ső rendű — krajcárig. Élő bárány 6—6½ forintig páronként. A vásár a nagy felhajtás következtében lanyha lefolyású volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. szept. 20-án. Készlet 348 darab. Érkezett 826 darab. Összesen: 1172 darab. Eladatott 715 darab. Maradt 457 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. súlyban 42½—43 krajcárig, 220—280 kgr. súlyban 42—43 krajcárig, 320—380 kgr. súlyban 41—43 krajcár. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 40—41 krajcárig, Malacok 40—41 krajcár kilónként. A vásár hangulata lanyha volt.

Bécsi juhvásár. A mai juhvásáron a felhajtás 3419 darab juh volt. Élénk üzlet. Árak páronként: kivitel juh 23.50—25.— forint, selejtes 20.—22.— forint.

Bécsi szurómarhavásár. A mai vásárra felhóztak 3201 darab élő borjut, 1681 darab élő sertést, 1095 darab levágot sertést, 407 darab levágot juhot és 78 darab bárányt. Az üzletmenetel barátságos.

Eladási árak: Levágot borju 48—54 krajcáron, elsőrendű 40—46 krajcáron, élő borju 48—50 krajcáron, kivételesen — krajcáron, legelsőrendű — krajcáron, fiatal sertés 36—45 krajcáron, levágot nehéz sertés 48—54 krajcáron, könnyű sertés 46—54 kron, elsőrendű sülő — krajcáron, levágot juh 34—42 krajcáron kilogrammonként. Bárány 5—12 frt páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 21.

A buzaüzletben a kínálat jó volt és a vételkező nagyobb lett. Kedvező hangulat mellett 55,000 méter-mázsza került a forgalomba szilárdan tartott árakon, finomabb és később szállítandó árunál azonban 5 krajcárral emelkedtek az árak. Rozsban és zabban az irányzat szilárd volt.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 81 k. 8 frt 87½ kr, 150 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 85 kr, 150 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 300 mm. 80 k. 8 frt 85 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 70 kr, 600 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 600 mm. 80 k. 8 frt 85 kr, 400 mm. 78 k. 8 frt 85 kr, 400 mm. 79 k. 8 frt 85 kr, 400 mm. 79 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 67½ kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 67½ kr, 100 mm. 74 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 150 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 77½ kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 60 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 52½ kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 35 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 500 mm. 77 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 62½ kr, 200 mm. 76 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 75 k. 8 frt 45 krajcár.

Fegyverneki: 1500 mm. 81 k. 9 frt.

Pestmegyei vidéki: 150 mm. 80 k. 8 frt 75 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 47½ kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 47½ kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 300 mm. 78 k. 8 frt 60 kr.

kr. 300 mm. 78 k. 8 frt 52 1/2 kr. 200 mm. 77 k. 8 frt 65 kr. 100 mm. 77 k. 8 frt 60 kr. 100 mm. 77 k. 8 frt 57 1/2 kr. 100 mm. 77 k. 8 frt 57 1/2 kr. 100 mm. 76 k. 8 frt 52 1/2 kr. 100 mm. 76 k. 8 frt 45 kr. 200 mm. 76 k. 8 frt 60 kr. 100 mm. 75 k. 8 frt 50 kr. 100 mm. 75 k. 8 frt 45 krajcár.

Fehérmegyei: 500 mm. 76 k. 8 frt 35 krajcár. Karcagi: 200 mm. 79 k. 8 frt 80 krajcár. Bihari: 100 mm. 75 k. 8 frt 35 krajcár. Makói: 300 mm. 77 k. 8 frt 85 kr. H.-M.-Vásárhelyi: 3800 mm. 78 k. 8 frt 40 krajcár.

Pentele: 1500 mm. 75 k. 8 frt 45 krajcár. Hevesmegyevidéki: 100 mm. 82 k. 8 frt 80 kr. 300 mm. 79 k. 8 frt 60 kr. 200 mm. 79 k. 8 frt 60 krajcár.

Óbecsei: 3500 mm. 74 k. 8 frt 65 kr. 2150 mm. 74 k. 8 frt 57 1/2 krajcár.

Mind 4 hónapra. Árpa: 200 mm. 6 frt 35 kr, 100 mm. 6 frt 05 kr, 100 mm. 6 frton.

Zab: 150 mm. 5 frt 50 kr, 100 mm. 5 frt 45 kr, 100 mm. 5 frt 40 kr, 100 mm. 5 frt 33 1/2 kr.

Készpénzfutás mellett. A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza (6), rozs, árpa, zab, and various grades with prices in k and frt.

A határidőzlet folyamán a következő kötések történtek:

Table listing bond transactions for Buza, Rozs, and other commodities with dates and prices.

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing closing prices for Buza, Rozs, and other goods at 1 PM.

Délután fél 5 órák záruai:

Table showing closing prices for Buza, Rozs, and other goods at 3:30 PM.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde a közlőg ultimo-elhelyezés hatása alatt állott és a kisebb spekuláció, számolva a pénzpiac nehézségeivel, realizációkra mutatott hajlandóságot, minélfogva csekély üzlet és vétkeldev hiányában a nemzetközi értékek árfolyamai lemorzsolódtak.

A helyi értékek piacán közüti vasutárszvényeket kínálta élénkebben és 5 forint árszatszveggel záruáltak.

Az előtőzsde szilárd irányzattal nyílt meg, az üzlet folyama alatt azonban nagyobb eladásokra gyengébb lett. A zárlat tartózkodó maradt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 382.—381.—. Osztrák hitelrészvény 372.10—371.10. Osztrák-magyar államvasut részvény 343.25—340.90. Rimamurányi vasmű 340.25—339.—. Jelzalogbank-részvény 240.—=238.75. Közüti villamos vasut részvény —. Adria magyar kir. tengerhajózási részvény —. forinton.

A déli tőzsdén borlini jegyzésekre csekély üzlet mellett a hangulat bágyadt maradt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 381.—380.75. Osztrák hitelrészvény 371.—371.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 341.75—341.25. Rimamurányi vasmű 340.—339.25. Közüti vasut 360.25—356.50. Városi villamos-vasut 201.50—199.25. Magyar aranyjárdék 117.25. Magyar koronajárdék 95.30 forinton.

Az utőtőzsde irányzata igen csekély üzlet mellett nyugodt maradt. Záruai: Osztrák hitelrészvény 370.80. Magyar hitelrészvény 380.50. Rimamurányi vasmű részvény 339.25. Osztrák-magyar államvasut 341.25 forinton.

Leszámítoló árfolyamok: Magyar általános hitelbank 382.—, Osztrák hitelintézet 372.—, Budapesti bankgyesület 91.—, Hazai bank r. t. 108.—, Pesti m. kereskedelmi bank 1428.—, Kőszénbánya és tégl. részv. 250.—

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

Table showing government debt for Hungary and Austria, including Magyar Államadósság and Osztrák Államadósság.

b) Osztrák Államadósság.

Table showing Austrian government debt details.

c) Idegen Államadósság.

Table showing foreign government debt.

Más kölcsönök.

Table showing other loans.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table listing bonds issued by Budapest institutions, including Belvárosi lakarkép, Egyes. f. v. takarékp. zálogl., etc.

Elsőbbségi kötvények.

Table listing priority bonds.

Bankok részvényei.

Table listing bank shares.

Takarékpénztárak részvényei.

Table listing savings bank shares.

Gőzmalmok.

Table listing steam mills.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table listing mine and brick factory shares.

Hívtőzsi társaságok részvényei.

Table listing stock exchange companies.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing iron works and machine factory shares.

Könyvnyomdák részvényei.

Table listing printing house shares.

Különléle vállalatok részvényei.

Table listing special companies.

Közlekedési vállalatok részvényei. Table listing transportation company shares.

Pénzszemek.

Table listing gold and silver coins.

Külföldi váltók (látra).

Table listing foreign exchange rates.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing time deposits and securities.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg: Jegyzetek: Heremag: lucerna 36.—40.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 30.—32.— forint, Vörös erdélyi —, Vörös bánügyi —, forint. Középszemű 38.—40.—. Nagyszemű 41.—43.—. Disznósír: budapesti 50.50—51.— forint, vidéki —, frt. Táblaszalonna: légszárított vidéki —, városi 4 darabos 42.—42.50 forint, 3 darabos 43.—43.50 forint, füstölt 47.—47.50 forint, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség —, forint, 120 darabos —, forint, 100 darabos —, forint, 85 darabos —, forint, 100 darabos —, forint, 85 darabos —, forint. Szilvaiz: szlavóniai 17.—18.— forint, szerbiai 15.—16.— forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabontőzsde.

Bécs, szeptember 21. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) Jegyzetek: Őszi buza 8.56, tavaszi buza 8.90, tavaszi rozs 7.27, tengeri május—juniusra 5.39, őszi rozs 6.88—8.9, őszi rozs 5.36—37 forint.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén, dacára az árfolyamingadozásnak mégis szilárd maradt az irányzat. Az ellátás könnyű volt, mert a tőzsde elegendő pénzzel rendelkezett. A bankoknál 6 és kuliszban 6 1/4% volt a pénz.

A déli tőzsdén változatlanok maradtak az árfolyamok.

Zárlatok leányhult az irányzat és pedig londoni jegyzések hatása alatt.

Bécs, szeptember 21. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 117.40. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 140.—. Magyar vasuti kölesön ezüstben 99.80. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.75. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 253.—. Rimamurányi vasműrészvény 338.—. Magyar koronajárdék 95.15. 4%-os Magyar földterhm. kötvény 94.—. Magyar hitelbank részvény 331.—. Magyar nyereményi kölcsön sorsjegy 162.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 183.50. Magyar kereskedelmi bank 1423.—.

Bécs, szeptember 21. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2% papírjárdék 100.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 117.85. 1880-iki sorsjegy 137.40. Osztrák hitelsorsjegy 196.15. Angol-osztrák bank 150.50. Bécsi bankgyesület 271.—. Osztrák-magyar bank 905.—. Déli vasut 72.25. Dunagőzhajózási részvény 394.—. Dohányrészvény 136.50. Császári és királyi arany 5.70.—. Német bankváltók 53.97. 4 1/2% ezüst járdék 99.85. Osztrák koronajárdék 100.30. 1884-iki sorsjegy 195.50. Osztrák hitelintézet részvény 371.—. Unionbank 303.75. Osztrák Länderbank 239.50. Osztrák-magyar államvasut 341.25. Elbavölgyi vasut 257.—. Alpesi bányarészvény 280.75. 20 frankos arany 957.—. Londoni váltóár 120.65. Bécsi Tramway 431.—. Az irányzat tartott.

Bécs, szeptember 21. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 370.87 Magyar hitelrészvény 381.50. Angol-Osztrák bank 150.50 Union bank 271.50, Länderbank 304.—, bankgyesület 239.75, osztrák-magyar államvasut részvény 341.25, északnyugati vasut részv. 72.25, elbavölgyi vasut 254.—, dunagőzhajós részv. 242.—, alpesi bányarészvény 136.50, májusi járdék 338.50, osztrák koronajárdék 230.60, magyar aranyj. 100.—, magyar koronajárdék 95.15 német birodalmi márká készpénz 59.70, ultimóra —, török sorsjegy 59.—, rimamurányi vasmű —, déli vasut —, dohányrészvény —, Napoleon d'or —, Lombard 9.56 1/2.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, szeptember 21. (Tőzsdéi tudósítás.) A transzvali kérdés megoldásának bizonytalansága megbénította az üzleti tevékenységet. Az irányzat tovább is főleg Londontól függ. Az onnan érkezett jelentések, amelyek az aranybányáértékek hanyatlásáról adtak hírt, eleinte gyengítették az irányzatot, de a közszérvények szilárdak voltak ama remény hatása alatt, hogy a közszérvényzindulatus mai ülésén a szén és főleg a kokszt árát tetemesen emelni fogja. Járdékok jól tartották magukat Párisra. Vasutak közül osztrák államvasut Bécsre gyöngült. Magánleszámítolási kamattal 4 1/4%. Ultimópénz 6%.

4% új orosz kölcsön 99.50. Török dohányrészevény —, Olasz járadék 93.—, Magyar ártérvény —, Dynamit Trust 155.30, Harpeni 192.25. Az irányzat szilárd.

Hamburg, szeptember 21. (Zárult.) 4³⁰/₁₀₀ ezüstjárdék 99.20, 1890. sorsjegye 140.—, Déli vasút 232.—, 4% osztrák aranyjárdék 93.50, Osztrák hitelrészevény 232.—, Osztrák-magyar államvasút 145.75, Olasz járadék 92.80, 4% magyar aranyjárdék 98.40. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, szeptember 21. (Zárult.) 4²⁰/₁₀₀ papírlárdék —, 4% osztrák aranyjárdék 99.50, Magyar korona-járdék 100.—, Osztrák-magyar bank 150.30, Déli vasút —, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóár 204.47, Bécsi bankjegyek 135.50, Villamos részvény 152.—, 3% osztrák magyar aranykölcsön 82.—, 4²⁰/₁₀₀ os ezüstjárdék 99.40, 4% magyar aranyjárdék —, Osztrák hitelrészevény 232.50, Osztrák-magyar államvasút 145.90, Északny. vasút —, Bécsi váltóár 169.41, Párisi váltóár 809.16, Unionbank —, Alpési bányarészvény 283.70. Az irányzat szilárd.

Páris, szept. 21. (Zárult.) 3% francia járadék 100.87, Olasz járadék —, Osztrák-magyar államvasút —, Francia törleszt. járadék —, 4% magyar aranyjárdék 100.10, Török dohányrészevény 203.—, Osztrák Länderbank 517.—, 3¹⁰/₁₀₀ francia járadék 102.87, Osztrák földhitelintézet részvény —, Déli vasút —, 4% osztrák aranyjárdék 101.80, Ottománbank 566.—, Párisi bankrészevény 1080.—, Alpési bánya részvény —, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 20. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) *Hízott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) ———— krajcárig, 400 közép páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban ———— krajcárig, fiatal nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 41¹/₂-42¹/₂ krajcárig, fiatal közép (páronként 251-320 kilogramm valósúlyban) 43-43¹/₂ krajcárig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 44-44¹/₂ krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehez (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) ———— krajcárig, Közép (páronként 220-280 kilogramm súlyban) ———— krajcárig, Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) ———— krajcárig. — III. Romániai: Nehez (páronként 820 kilogramm felüli súlyban) ———— krajcárig, Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) ———— krajcárig, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) ———— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl), Nehez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) ———— krajcárig, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) ———— krajcárig, V. Szerbiai: Nehez (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 42¹/₂-43 krajcárig, — Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 43-43¹/₂ krajcárig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 43¹/₂-44 krajcárig.

Sertéslelészám: 1899. szept. 19. napján volt készlet 38.433 darab, 1899. szeptember hó 20. napján felejtett

tott 1398 darab, 1899. évi szeptember 20. napján elszállított 279 darab, 1899. szeptember 21. napjára maradt készletben 39.552 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 21. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Sárossy Ignác pénzügyi biztosbelleget Veszprémben ideiglenes minőségű pénzügyi biztost, Buregh Lajos terezozi királyi sóhivatali mázsatisztet és a tokaji királyi sóhivatalhoz pénztári ellenőrre, a marosújvári sóbányahivatalhoz ellenőrre (segéd-mérnök), Sopp Mihály marosújvári főbányahivatali szerzőt, a vizaknai sóbányahivatalhoz ellenőrre (segéd-mérnök) Stronó Szaniszló aknazsoltai sóbányahivatali mázsatisztet és az aknazsoltai sóbányahivatalhoz mázsatisztet Navratil György budapesti lakost, a zombori magyar királyi adóhivatalhoz Staudacher Kálmán adóhivatali gyakoronokot adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, Polik László végzett joghallgatót a zágrábi kincstári jogügyi igazgatósághoz segélydíjas fogalmazó gyakoronokká nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Keresztessy József komáromi törvényszéki joggyakoronokot a muzsai járásbíróshoz aljegyzővé, Kapitány Béla felső-riszi járásbírósi díjokat az édesi járásbíróshoz, Szoyka Ferenc budapesti V. kerületi, Strebek Tivadár budapesti I-III. kerületi járásbírósi, valamint Eördögh Pál budapesti törvényszéki díjokat a budapesti törvényszékhez és Bozoky Leó nagyhalmgyi járásbírósi díjokat a borosjenői királyi járásbíróshoz innokká nevezte ki. — A földmívelésügyi miniszter Barna Balázst, a magyar-óvári gazdasági akadémiához beosztott ösztöndíjas gazdasági segédet, a növényzeti tanszék mellé két év tartamára tanárségeddó nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Barkó János okleveles tanítóvá, barca-újfalusi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Wagner Etelka okleveles tanítósné a románbognáni állami elemi népiskolához rendes tanítósné, Patay Anna okleveles tanítósné a vadászterti állami elemi népiskolához rendes tanítósné, Csonka Olga okleveles tanítósné a piski-telepi állami elemi népiskolához rendes tanítósné nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Kunay Imre mármaros-szigeti törvényszéki aljegyzőt a győr-szentmártoni járásbíróshoz, Weiszok Ede presznóbányai járásbírósi inokot a besztercebányai, dr. Paschnér Gyula pozsonyi, Pap Lajos balassa-gyarmati törvényszéki inokokat a budapesti törvényszékhez és Siposs Andor mócsi járásbírósi inokot a székelyudvarhelyi járásbíróshoz helyezte át.

Névváltoztatások. Kozeluk Vencel lippai illetőségű ugyanottani lakos, valamint Anna nagykorú és Mária kiskorú gyermekei Kisházára, Adler László alsó-kubini illetőségű ugyanottani lakos Aczélra, kiskorú Adler József és Manó alsó-kubini illetőségű ugyanottani lakosok Aczélra, Czirbusz János mócsi magyar államvasuti pályamunkás Jancsóra, Weisz Ignác bajnai illetőségű parkányi lakos Verőre, kiskorú Grosz Manó és Grosz Ábrahám nyiregyházi illetőségű kassai lakosok Nagyra, Snaller Miklós

tanító sarudi lakos, valamint kiskorú László gyermeke Székelyre, kiskorú Hirschl Mór és Ignác 6-becsei illetőségű zentai lakosok Harmatra, kiskorú Fischer Artur, Janka, Emil és Andor budapesti illetőségű ugyanottani lakosok Elekre, kiskorú Deutsch Lajos tanárjelölt budapesti lakos Dénesre, dr. Horovitz Zsidó budapesti illetőségű ugyanottani lakos Fabinyira, Fischel Bernát mala-egerszegi illetőségű ugyanottani lakos Fortőre, kiskorú Bozsits József kálcsoai illetőségű szatmári lakos Végre, Ehrenfeld Lajos (Dénes) Rémsődi illetőségű ugyanottani lakos Faragóra, Parsch Rezső hidegkuti illetőségű ugyanottani lakos Békára, kiskorú Fallenberg János budapesti illetőségű váci lakos Forgácsra, Stoika József uszodi illetőségű ugyanottani lakos Szeghalimra, Kreis Lajos domonyi illetőségű pusztamindszenti lakos Szentmártonra, dr. Weisz János szentci illetőségű dunavecsei lakos, valamint Erzsébet, István és Tibor kiskorú gyermekei Székelyre, kiskorú Glöck Szmicha, Chaim, Sándor és Glöck Jenő bártafi illetőségű ugyanottani lakosok Garaira változtatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Egy tisztí főorvosi, egy alszámvevői, egy állatorvosi és két közgazdasági gyakoronoki állásra Brassóvármegyének október 15-éig; gyakoronoki állásra az antalfalvi kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; adótitási állásra a bánffy-hunyadi kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; a számvévségi inokai állásra Trencsénvármegyének október 15-éig.

Viz állás.

	szept. 21.	szept. 20.		szept. 21.	szept. 20.	
Inn	Schärding	2.50 2.50	Tisza	M.-Szécsen	0.40 0.50	
Duna	Passau	2.60 2.58		Tökcháza	0.45 0.50	
	Ilms	2.68 3.20		V.-Várad	1.90 1.57	
	Böcs	4.68 4.70		Tokai	2.21 2.05	
	Pozsony	7.13 7.48		Tisza-Püred	3.20 3.10	
	Komárom	4.58 6.78		Szolnok	5.28 5.18	
	Budapest	8.52 8.23		Csongrád	8.52 8.52	
	Mohács	5.59 5.43		Szeged	4.92 3.20	
	Eszék	5.59 5.57		Török-Becse	2.90 2.74	
	Gombos	4.73 4.3		Titell	3.54 3.35	
	Ujvidék	2.55 3.84	Ondóva	Bárta	0.50 0.54	
	Pancsova	2.22 2.47	Topolya	Hód	0.50 0.40	
	Orsova	3.59 3.82	Bodrog	Zemplén	1.30 1.38	
Morva	Magyarfalva	2.53 2.60	Sajó	Zsolica	1.93 1.97	
Vág	Zsolna	1.10 1.13		Hernád	H.-Németi	1.11 0.1
	Trenócs	0.88 0.8		Berettyó	Margita	0.52 0.54
	Ezerec	1.04 1.16	Körös	B.-Ufalu	0.12 0.10	
Rába	Sz.-Gothárd	0.13 2.10		Causa	0.13 0.1	
	Eszék	0.35 0.47		N.-Várad	0.25 0.1	
	Győr	1.12 0.95		Békéscs.	0.68 0.72	
Dráva	Péttan	0.70 0.80		Tenke	0.48 0.54	
	Zákány	0.10 0.22		Gurahonó	0.52 0.63	
	Baros	0.78 0.42		Borosjenő	0.51 1.64	
	Eszék	2.15 2.02		Békés	2.85 3.48	
Mura	M.-Szerdah.	0.1 1.29		Gyoma	3.20 4.48	
Száva	Zágráb	0.50 0.94	Maros	Gy.-Fehérvár	0.80 1.04	
	Eszék	2.30 2.96		Branyszka	1.45 1.72	
	Mitrovica	0.1 2.98		Soborszka	0.1 0.1	
	Des	0.71 0.8		Arad	0.40 0.20	
Szamos	Szatmar	1.06 1.51		Makó	2.15 2.24	
	N.-Majtény	0.1 1.03	Temes	K.-Kostály	1.10 1.24	
Kraszna	Munkács	0.10 0.22	Béga	Kiszató	1.09 1.18	
Latorca	Homonna	0.10 0.22		Temesvár	0.96 0.47	
Laborca	Ungvár	0.1 0.1		Beaskerek	0.57 0.54	

Aki meg akar tanulni németül írni, olvasni és beszélni,

szerezze meg RÖDER ADOLF „Levél-szerűn oktatás a német nyelv tanulására” című munkáját, mely harmadik javított és tökéletesen átdolgozott kiadásban most jelenik meg.

Nyelvmester nélkül, magánúton a Toussaint-Langenscheidt-féle módszerrel, tökéletesen megtanít a német nyelv ismeretére. A magyar irodalomban e nemban a legjobb munka!

Hogy mindenki könnyen hozzájuthasson, füzetenként is megszereshető. Egy-egy füzetnek, mely egy-egy levelet foglal magában, ára

20 kr.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18. szám.

5 füzetre 1 frttal, 10 füzetre 2 frttal, az egész munkára (40 füzet) 8 frttal előfizetést bármely könyvkereskedés.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférdek, valamint más hitkötelesek egyének kedvező ártévi feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 25 kr. levelelgy beküldése ellen bérmentve küld fontit cég B. osztályra. 5167

Közérdeklő művek iparosok részére.

Iparunk ujra ébredése. Irta dr. Váli Béla. Ára 30 kr.

Művészet az iparban. Irta Mosdósy Imre. Ára 30

iparos-kata. Irta dr. Pechány Adolf Ára 30

Magyarország vidéki városai ipari szempontból. Irta György Aladár Ára 30

A munka szerepe a közgazdaságban. Irta Mudrony Soma Ára 30

Apróságok a természetudományok köréből. Irta dr. Szerényi Hugó. 2 füzet. Ára 60

Az iparban szereplő ásványok. Irta dr. Szerényi Hugó. Két füzet Ára 60

Olvasmányok az iparichémia köréből. Irta dr. Hankó Vilmos. Két füzet Ára 60

Bosznia és Hercegovina gazdasági és néprajzi leírása. Irta Sirausz Adolf Ára 60

Románia gazdasági és néprajzi leírása. Irta Strausz Adolf Ára 60

A művészetek köréből. Irta Csizik Gyula Ára 30

Az ipar története. Irta Csizik Gyula Ára 30

Az iparos kincseskönyve. Irta dr. Hankó Vilmos Ára 30

Megjelentek és kaphatók: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18. szám.

Sneidig egyenruhákat készít

BLUM SÁNDOR

Budapest, Váci-utca 12. szám.

Benczikyné Hajza Lenke

válogatott regényei

Benczikyné. Saját kezébe — 50

Benczikyné. Ő az. Regény — 1.—

Benczikyné. A hegység tündére — 1.—

Benczikyné. Rang és pénz — 1.—

Benczikyné. A vér — 50

Benczikyné. Közvélemény — 1.—

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Gummi

Valódi parisi gyártmány, jótállás mellett, eredeti csomagolásban.

Gummi és halhályog tucatonként . . . 1 frttal 6 frttal

Irrigator 1.80 „ 6

Eredeti pessarium ocularium (Pelliporus) Monaga tanár szerint vezetével 1.50 frttal 2.50 frttal. Szabad. havihaj elleni kötelet „Diana-5” 3.50 frttal 5 frttal. — Gyümölcsény uraknak 3 frttal 10 frttal. 10 frttal megrendelésre.

Megrendelések pontosan és diszkrétan eszközölnek. **KELETI J.** es. és kir. szab. kőszeg-gyártó Budapest, IV., Koronahérec-utca 17. Készletben tartjuk. Árjegyzék ingyen zárt borítékban.

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt császári főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig, 8 óráig.

Díjazott levelekre legmagyobb figyelemmel válaszolattal és gyógyszerekkel is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Uyanott megjelentek és szerzője: Dr. GARAI ANTAL-nal megrendelhető **NEPSZERŰ UTUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) német betegségek és éjszakai órászaki gyógykezeléshez című könyve, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv 100 becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvéttel.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemű élet ébredése. — III. Az öntörzsi és az éjszakai megismerés. — IV. Húgyvezeték (ripper) és húgyvese betegségei. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérlőgenny. — VII. Elgyengült fertőző. — VIII. Női magzatlanság. IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főnyezője a prostitúció.

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest, V., Fürdő-utca 4.

Korona

Évi bevétel. 28.000.000

Kiutalt nyereségrészek 150.000.000

Vagyon 222.000.000

Halálesetek folytán kifizetve 460.000.000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad vilákkötvények. Kötvények érvényben tartása díjmentesen elmuasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Magtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelő részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.
Z á r v a.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

A nők barátja.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta ifj. Dumas Sándor.
Fordította Kürthy Emil.

Személyek:

De Ryons	Náday	Jane de Simrose	Márkus
Montégre	Horváth	Leverdetné	Paulayné
De Simrose	Császár	Hackendorff	Nagy
Des Targettes	Bercsényi	József	Faludi
De Chantrein	Dezső	Inas	Narcisz
Leverdet	Vizvári		

Kezdeté 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Blaha Lujza asszony mint vendég

Szókimondó asszonyság.

Szimium 4 felvonásban. Irta Victorien Sardou. Fordították Fái és Makó.

Személyek:

Hübscher Katrin	Blaha	Lefébyretáborn.	Kisa M.
Neipperg gr.	Ternyei	Mária K.	Lukács
Fouché	Solymosi	Erzsébet h.-né	Csatai
Toumon	Vasvári	Rendőrminister	Horváth
La Roussotte	Agostoni	Rovigó h.-né	Izsóné
L. Napoleon	Szirmai	Dépreaux	Tollagi
Mária L. neje		Bulow asszony	Siposné

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Utazás a válás körül.

Vigjáték 4 felv. Irta Hennequin.

Személyek:

Verdission	Góth	Flouchenc.	Gál
Lucienne	Lánczy I.	Clerambois	Szerémy
Evangeline	Rostagni.	Pigeon	Bárdi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Miss Mary Halton mint vendég.

A qésák

vagy: Egy Japán teaház története.
Énekes játék 3 felvonásban. Irta Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzezte Sidney Jones.

Személyek:

Reginald	Beóthy	Bolton	Garai
Bronville	Palásthy	Yun-Csi	Sziklai
Cunningham	Odry	Imári mári	Boross
Grimston	Kardos	Mimóza, gésa	M. Halton
Downey	Simon	Molly Samore	Ledofsky

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

a Krisztinavárosban.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Nagyás hőbortja.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Polgár Károly ur jutalomjátékai:

A haramiák.

Szomorjáték 5 felvonásban.

Kezdeté 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Ó-Budán.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Sulamit, Jeruzsálem leánya.

Kéleti opera 4 felvonásban, 7 képben. Irta: Goldfa den Dávid. Zenéjét szerzezte: Dávidsohn Emanuel

Személyek:

Monaoch,	Radó S.	Abigail	Kápolnai
Sulamit	Kövesyné	Zigitang	Tukoray
Absolon	Erczkövy	Ezriel	Tarján

Kezdeté 7 1/2 óraker.

DALOS SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi szeptember hó 22-én.

Eszter.

Bibliai melódrama 3 képben.

Irta Zöldi Márton, a zenét szerzezte és összeállította Mérei Andor, a zenét szerzezte és összeállította Singer Nándor.

Kezdeté 6 és fél óraker.

Ős-Budavára.

Ma pénteken, 1899. szeptember hó 22-én.

Elite estély.

A Mirza Golem

világhírű perzsa akrobata csoport csodás mutatványai eleven teréken.

Camille Ober.

Belépődíj esti 7 óráig 30 krajcár, azután 50 kr. Gyermek 10 kr.

Méréselt árú belépőjegyek a dohánytözsdekben kaphatók.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, bérlő.

Pénztárnítás 7. — kezdete 8 óraker.

Csak még néhány napig fellépte az

amerikai ének és táncosnőnek

La belle Miss Deyo

az új szenzációs táncbaiban, ugymint

szenzációs jelenetében,

„Lepkeébredés.”

A világhírű

Tom Belling

a „Dummer August” mint varázsparodista.

Mr. Fred Hermann

Az ered. Barrison nővérek, Olly-Joly,

továbbá Bruder Martin énekes boházat,

Costa Károlytól, Teloni Paula k. a. és Sachs Oszkár ura bécsi Raimund színház tagjai mint vendégek,

ugymint a nagy szeptemberi műsor.

A mulató villanyos világítása Wüste és Rupprecht cég által épült saját gépei által eszközöltetik.

Jegyek elővételben kaphatók **Weiss A.**

nyag dohánytözsdejében Károly-kört 26.

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 18. sz.

Die Champagnernymphe.

Leitner H.-től.

9 óraker. Ezt megelőzi: 9 óraker.

Csendélet az államfogházban.

Eredeti énekes boházat.

CIRCUS

HENRY

Igazgató és tulajdonos

Koschke Henrik

a városligeti állatkertben.

Ma pénteken szeptember 22-én,

este fél 8 óraker

high-life előadás,

kitűnően összeállított műsorral. Az összes szerződött műsorok föllépte. A Henry igazgató által elővezetett kütűnő iskola és szabadon idomított lovak. Még csak néhány napig The 4 Noisetts műkerékpárosok. Egy egyszerű hölgyzenekar föllépte (parodia). The 2 Salvini művészek és a non plus ultra elefánt a magas iskolában. Uj! Holnap szombatn este fél 8 óraker díszelőadás, először adatik

A szerencsevadászat

nagy fantasztikus látványos némajáték balettel.

MAPPIN és WEBB Ltd.

London és Sheffield

ezüstáru-gyárosok

és a híres Princess Plate, ugyszintén a legfinomabb uri és női utazó-toilettek egyedüli készítői mintaraktárukat Budapesten jelentékenyen megnagyobbították. Szives megtekintésre tisztelettel meghívja a cég magyarországi főképviseelője

KÜRSCHNER M., Budapest,

Mária Valéria-utca 7., II. lépcső,

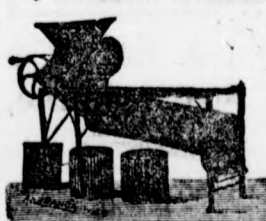
a Hungária-szállóval szemben, 9-től 5 óráig.

Stahel és Lenner

trieurgyár,

Budapest,

V., Katona József-utca 8. sz.

Ajánljuk
trieurjeinket
minden gabona tisztítására.
5 kilónyerstermény beküldése mellett speciális
trieurt készitünk.

Lekopított trieurképenyt gyorsan és olcsón újjal felszerelünk. Kivánatra képes árjegyzékkel bérmentve szolgálunk. Jutalék mellett szolid elárusítók alkalmazást nyerhetnek.

Deutsch F. Károly

legjobban ajánlja az uri közönségnek ruhabérleti rendszerét.

Budapest, Andrassy-ut 1.

ISKOLAI HEGEDÜK

3, 4, 5, 6 frt s felebb, teljesen felszerelve (tokkal, vonóval és gyantával együtt) 7, 8, 9, 10 frt s felebb, valamint az összes iskolai és zenekari hangszer, ugyszintén harmonikumok iskolai használatra a legújanyosabban szerzethetők be: Sternberg Armin és Testv. cs. és kir. udvari hangszer-gyár, BUDAPEST, Kerepesi-ut 36. szám. Külön zongoratermek Kosuth Lajos-u. 22., (Károly-kört sarkán) Zenepalota. Képes árjegyzék ingyen, de megnevezendő, hogy miféle hangszerrel kívánatik árjegyzék. Harmonikákról és zenélő-automatákról külön árjegyzék jelent meg.

A kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemebb italt. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kétyly budapesti, és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Metternich herceg-féle

Richard forrás.

Legjobb asztali víz a világon. Gyógyhely és acélfürdő Königswart, Csehország.

Magyarországi főraktár: Budapest, VIII., József-kört 9. sz.

Major I. Gyula

zene- és énekekadémiája

VII., Akácfa-utca 63. és V., Váci-kört 42.

Negyedik évfolyam.

Beiratások mindkét helyen naponta.

Egyévi önkéntesek

elegánsan és olcsón felszerelnek.

Spitz Bernát

elsőrangú egyenruházati intézetében, a legmagasabb cs. és kir. udvar szerződött egyenruhakészítője és szerb kir. udvari szállító

BUDAPEST,

V., Fürdő-utca 7. szám.

Fordítás a német eredetiből.

A Kőbányai Király Sörfőző

részvénytársaság

tekintetes igazgatóságának

BUDAPEST-KŐBÁNYÁN.

Szivesen elismerem, hogy „Goliát” malátasörüket háztartásomban ugy az összes házbek, mint vendégeim teljes meglegedésére hónapok óta használom.

Kiváló és üdítő ízén kívül mindenek előtt a tartósság előnyével bír. A sör palackokban több hónapon át romlás nélkül tartotta magát, a mi a külföldi sörfajtákkal szemben, melyeket előbb használtam, nagyon is előnyös. Goliát malátasörüket ennél fogva bárkinek is a legjobban ajánlhatom.

Tökés-Ujfalu, 1899. szeptember hó 8.

Tisztelettel

Haupt-Stummer báró s. k.

Minden szó egyzseri beiktatása petit betűkből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levelbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges levelet kell mellékelni. Tudakozásának a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

ARPO HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLÓ

a kiadóhivatalban

József-körút 18., valamint a következő dohánytözsékben:

Breuer nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Nomecsk-féle tőzsde Felső-tér.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 59.

Schwartz hirdetői iroda Marokkó-utca 2.

Sopronyi V., dohány-tőzsde, Kerepesi-utca 1.

Deutsch Miksáné, Andrásy-utca 38.

Szántó Mór tőzsde-ében, Kecskeméti-utca 14.

Mariskám!

Gondol-e rám? Lám én szeretettel gondolk az én édesemre öleli 4990 Cicaja.

Bőzse

levél ment. Hídalgó.

Hulló csillag.

Szomorú mélabus napjaim egyhanguan folytak. Nem könyvez semmi különösebb baj, csupán nyugtalanságod bánt, melyet a nagy távolság dacára is érzek. Légy nyugodt, mert ezzel nagy vigasztalást szerezsek neked. Ha a szomorúságot egészen magadra eresztöd könnyen meglehet, hogy elpusztulsz ekkor pedig jászony fájdalommal szeretlek neked. Ott voltam 9-kén és 10-kén. Mért nem írod meg a címet? Isten veled! csókol számtalanszor hívd. 4992

Hétéves

gyermekhez jóra való család házába fiatal, tetszetős nevelőnt keresnek, aki franciát, zongorát tanítat és németül is beszél. Feltétele a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Állást keres

egy fiatal ember, a ki a könyvtel, a magyar és német levelezést és az összes iroda teendőket elláthatja, négy évig egy budapesti malomban működött. — Bizonyítványai első rendűek. Cim a kiadóhivatalban.

Zongora

fekete, rövid, kintő gyártmányú fényes kivitelben sürgősen olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4993

Teréz-körút 39.

Nagy urasági lakás, melyül 4 utcai teremből, 5 utcai szobából, 5 udvari szoba és a szükséges melléknéységekből, egészben vagy felosztva azonnal kiadó. Ugyanott kiadó egy négy lóra való istálló és kocsi. 2544

Társ.

Dr. fogspeciálista, a ki a fővárosban 25 évi fogászati gyakorlatot birt és most külföldi utazásáról visszatért, keres egy dr. társat 2-3 ezer forint újabb egy amerikai módszer szerint berendezendő fogorvosi terem megnyitására. Komoly reflektánsok kéretnek „műfog” jellegű alatt címüket e lap kiadóhivatalához beküldeni. 4992

Közhűgésnél,

rekedőznél, vegyen 30 kr-ért Réthy-féle pemető-fűcukorkát.

Csemegeszőlő

chasselas és muskotály fajokban, 5 kilós postakosránként bérmentve, után vétél 1 frt 80 kr-ig val kapható: Vidovszky Ferencnél Gyoma-Békésmegye. 8431

Kézpénz-kölcsön.

Kereskedők, katonatisztek, hivatalnokok és iparosok igen kedvező feltételek mellett kaphatnak készpénzkölcsönöket. Lebonnyolítás pár nap alatt. Semmi előzetes költség. Ajánlatok „Privát pénz” jellegű alatt kéretnek e lap kiadóhivatalába. 4999.

Köser

husfűstölde a legelőnkebb helyen, bor és sör engedélyvel, hol intelligens urak dében és este étkeznek, azonnal eladó. Levelek „jó üzlet” jellegű alatt a kiadóba kéretnek. 2515

Házi tanítóulj

ajánlkozik egy ebben jártas technikus. Cim a kiadóhivatalban. 2531

Zongorákrakat

ad szerény díjazásért a m. kir. zenekadémiája egy másodéves hallgatója. — Cim a kiadóban. 2527

Egy családiház

bérbe vagy eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2528

Alapos oktatást

nyújt cimbalomtanítónő Állaga-iskola szerint. Cim a kiadóhivatalban. 2524

Két hold szőlő

azonnal eladó Főthoz közel a dunakereszti határban. Cim a kiadóhivatalban. 2523

Női kereskedelmi

iskolát jó sikerrel végzett leány iradi alkalmazást keres. Szives ajánlatok a kiadóba „Szorgalmas” címen kéretnek. 2512

English lessons.

Angolul tanulni óhajtoóknak kintőnek gyakorlati tanító bír született angol tanító áll rendelkezésükre méréskeltáron. Methodusa igen célszerű és érdekes, miáltal tanítványai nagyon rövid idő alatt alaposan elsajátítják emittett nyelvet. Próbaleckét is ad. Leveleket „Mr. Scott” jellegűvel kér e laphoz. 6725

Mely intelligens

urí ember volna hajlandó egy sikkes urinak 100 frtot kölcsön adni havonként 10 frt visszafejtésre. Levelek kiadóba „Magda” címen kéretnek. 4925

Erős tanoncok

kerestetnek első rangú kő- és könyvnyomda részére. Cim a kiadóhivatalban. 2539

Egy perfekt

német-francia kisasszony, kintő zongora-oktató, még egy pár órával rendelkezik. Levelek „B. M.” alatt kéretnek a kiadóba hol a cim is megtudható. 2538

Vetőgép

17 soros Nicholson-féle egészen jó karban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2542

Fehérnemű

javitási munkát elfogad egy elszegényedett özvegy ezredorvosnő a legelőcső árban, ki ezen a téren művészi gyakorlatlalt bír. Ugyanott műtőmű munkák a legszebb kivitelben készíttetnek. Címét megadja ezen lap kiadóhivatala. 2541

Kétfjratu

36 collos kövekkel ellátott malomszerkezet azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2543

Ujfundlandit

keresek megvételre, tisztá faj, 1 éves és szobatiszta legyen. Ajánlatokat kérek „Ujfundlandi” címen e laphoz, melyben utolsó ára is jeleztessek. 2535

Bernátfalván

(Pusztapéterin) 1500 □-öl telek kuttal együtt sürgősen eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2536

Olcsó telek eladó.

Pest közelében 1500 □-öl telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cim a kiadóhivatalban. 2537

Ügyes szabónő

ajánlkozik házakhoz és házon kívül is mérsékelt díjazásért. Cim a kiadóban. 2341

Jogi vizsgákra

gyorsan és biztos eredménnyel előkészítünk. Cim a kiadóhivatalban. 2534

Andrássy-nti

lakás (II.ik emelet) három szép utcai, két nagy udvari szoba mellőkhelyiségekkel elutazás miatt november elsejére jutányosan kiadó. Cim a kiadóban. 2481

Kereskedelmi

iskolai tanárjelölt nagyon hálás tudna lenni azon hölgynek, ki öt egy korrepetori vagy neveelő állásához segített. — Szives ajánlatok „Hálás” jellegű alatt poste restante főposta kéretnek. 2537

4000 □-öl

telkek, □-öle 3 forintjával a keletföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi viszonyok folytán eladó. Venni szándékosok ajánlatot „Br. V.” jellegű alatt e lap kiadóhivatala továbbít. 2537

Ménesi csemege

szőlő nemesfajú róza, valamint legfinomabb kevert arad-hegy aljai csemegefajok 5 kgrm-os postakosaránként bérmentve bármely állomáshoz — 2 frt 30 kr-ért kapható — utánvét mellett Ring Zsigmondnál Aradon.

Megay

Bohéme-tortája a legjobb torta! 1 frt 25 kr. beküldése után Megay Róbert cukrász Miskolcon, megküldi önnek bérmentesen. Kapható Budapesten: Szemes Ede es. és kir. udvari szállító és Szimon István uraknál. Budán: Gaizler Béla, udvari szállító. Aradon: Ring Zsigmond, Fejér Gyula. Nyíráru: Aitner Ferenc. Szombathelyen: Kikaker Kálmán. Fehértéplomen: Stefanovic János. Nagyváradon: Kádár János. Debrecenben: Geréby utóda uraknál.

Szolid leány

kerestetik kisebb gyermek mellé, ki azzal jól és figyelmesen tud bántni. Cim a kiadóhivatalban. 2540

Stenografia.

A magyar vagy német gyorsírászatban teljesen ki képez okl. gyorsírás-tanár. Cim a kiadóban megtudható. 2532

Fiu öltönyök.

Iskola-öltönyök 6 frt. Matróz-öltönyök 8 frt. Havelok 5 frt. Sajka-kabát 5 frt.

Rothberger Jakab

es. és kir. udvari szállítóhivatalban Budapesten, IV., Váci-utca 23. Használt ruhák utrakicsóért megvásárolhatóak legmagasabb árban beszámítatnak.

Zálogházi

Belák István BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 4.

Eladók

13 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., gíraudolókat, gyertyatartókat, haitalakat, tálalékat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészletek 138 frtől kezdve, és vászlaszték mindennemű ezüst műtővös tárgyakban, arany férlőcsók köllőggel, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-tórák 6 frt.

Grünberger Armin

Béla örökösai Budapesten, IV., Városház-tér 9., I. em. 23. Harisbazar.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Nevelőnök

észak- és dél némethoniai angol és franciánok gyermekkertésznek, zene és nyelvtanítónak felmázakra is azonnali alkalmazást keresnek. Oklevél magyar tanítóknak zene és nyelv ismerettel, vagy a nőiul sürgősen keresek Szegeheón S. Luja Budapest, Erzsébet-körút 30.

Kávé és Tea

Fiuméből.

most érkezett ide! termés. — Szétküldés közvétel a tengeri hajóról. A legjobb keverékek. I szák 2 kgr. Salvador-kávé I szák 2 kgr. Rió laje) 5.-gyöngy kávé I szák 2 kgr. Szultán Mocca-kávé I szák 2 kgr. Aranyjávakavé feregőt rajot I szák 2 kgr. Kuba-kávé I szák 2 kgr. Portorico gyöngy kávé I szák 2 kgr. Neligherry-kávé I szák 2 kgr. Kékjáva 6.60 I szák 2 kgr. Ceylon-kávé I szák 2 kgr. Menado-kávé 6.80

A kávéhoz csomagolható I doboz 1/4 kgr. legfin. Császár keverék-tea 1.60 I doboz 1/4 kgr. legfin. Orosz karaván-tea . . 1.29 I doboz 1/4 kgr. legfin. Csász. kevt. örm.-tea — 85 I Demijohn 4 liter Király-rum 7.80

Az árak elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül értenek. 25 kgr. vételnél vasuton szállítva minden kiló 10 krral olcsóbb. Árlapot ingyen küld.

A Sárga Dominó.

Irtá: PREVOST MARCEL Fordította: Dr. Bethlen Oszkár. Ára: 50 krajcar. Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

Nagy kereset

kinálkozik tevékeny, ügyes beszédű és reprezentatív úri embernek minden rísico nélkül mint mellékkereset is. Ajánlatok „Erwerb” jellegű alatt Schalek hirdetői irodájának Bécs, I. címenek.

A Sárga Dominó.

Irtá: PREVOST MARCEL Fordította: Dr. Bethlen Oszkár. Ára: 50 krajcar. Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadóhivatalában.

Fratelli Deisinger

Fiume.

Elő budapesti Kávémagazin

szétküldési osztálya

kávé

Elvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba, Mocca, Jáva, Gyöngy 6.50 1/4 kg. Császár kevt. tea 1.50 1/4 kg. Karaván tea 1.40 1/4 kg. Törmek tea — 90 1 kg. Takarék kávé — 80

Pénteken és szombaton a maradék és kirosztált kávék eladásáspörköltve 1/2 kgr. — 60

Magy. kir. államasutak.

118355/99.

Pályázat.

Az alulírott igazgatóság a m. k. államasutak részére a jövő 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig a táviradi telefon és villamos jelzényanyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállítását biztosítani kívánván, erre ezenen nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező cikkeket előtűntető jegyzék, mely egyszersmind ajánlat mintául szolgál, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkarandál megtekinthető és a m. kir. államasutak igazg. anyag- és leltárbeszerzési (A. V.) szakosztályánál (Bpest, Andrásy-utca 73. sz., II. em. 43. a.) kaphatók. Szabályszerűen kiállított, ivenként egy koronás m. kir. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb f. é. október hó 17-iki déli 12 óráig a m. k. államasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda küldendők és a bortéket ezen külcimmel látandó el.

Ajánlat 118355/99. sz. hoz. — Bánatpénzül az az ajánlott árú értékének 5 százaléka legkésőbb 1899. évi október 16-ig a m. k. államv. főpénztáránál letendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett állítatnak ki, végre azok melyek után nem tetették le az előírt bánatpénzt, nem vétetnek figyelembe. Budapest, 1899. szept.

Az igazgatóság. (Utány. nem díjazatik).

Hatsék Ignác

Megyei térképeink

részletes jegyzéke.

Mértékük: 1:500,000

Egyes térképek ára

Sz. kr.

1. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye 30

2. Bács-Bodrog 30

3. Nógrád 20

4. Hont 15

5. Bars 15

6. Zólyom 15

7. Liptó 20

8. Arva 20

9. Turóc 20

10. Trencsén 30

11. Nyitra 30

12. Pozsony 30

13. Komárom 15

14. Esztergom 15

15. Moson 20

16. Győr 15

17. Sopron 15

18. Vas 20

19. Zala 30

20. Veszprém 20

21. Fehér 20

22. Somogy 20

23. Tolna 20

24. Baranya 30

25. Jász-Nagy-Kun-Szolnok 30

26. Heves 15

27. Borsod 20

28. Gömör és Kis-Hont 29-30 Abauj-Torna 30

31. Szepes 15

32. Sáros 15

33. Zemplén 15

34. Ung 15

35. Bereg 15

36. Ugocsa 15

37. Máramaros 20

38. Szatmár 20

39. Szilágy 20

40. Szabolcs 20

41. Hajdu 15

42. Bihar 30

43. Bekés 15

44. Csongrád 20

45. Csánád 20

46. Arad 20

47. Torontál 30

48. Temes 30

49-50. Krassó-Szörény 30

51. Hunyad 20

52. Szeben 15

53. Alsó-Fehér 15

54. Torda-Aranyos 20

55. Kolozs 30

56. Szolnok-Doboka 30

57. Beszterce-Naszód 15

58. Csik 30

59. Maros-Torda 15

60. Udvarhely 15

61. Nagy-Küküllő 20

62. Kis-Küküllő 20

63. Fogaras 16

64. Brassó 20